

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข และ รองศาสตราจารย์ ดร. จุมพล หนีมพานิช ซึ่งทั้งสอง ท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและได้ถ่ายทอดความรู้ ช่วยให้คำแนะนำ รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่อง ทั้งขั้นตอนและเนื้อหา จนวิทยานิพนธ์ฉบับดังกล่าว มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สิ่งสำคัญที่ต้องกล่าวถึงคือบุคคลในครอบครัว เพื่อนสนิท และผู้บังคับบัญชา ตลอดจน เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิษณุโลก ที่คอยเป็น กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในด้านคำแนะนำ การค้นคว้าข้อมูล การประสานงานกับผู้ที่ เกี่ยวข้องต่างๆ ในระหว่างทำการศึกษาวิจัยอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะนายอัครศักดิ์ มากรณ์ ที่เป็น ผู้ให้ความช่วยเหลือในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ช่วยกรุณาให้ คำแนะนำ จนวิทยานิพนธ์ฉบับดังกล่าวสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนคณาจารย์ ของสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำ วิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

เริงวิทย์ โพธิ์ทอง

กุมภาพันธ์ 2550

ชื่อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัย จำลิมตรีเรืองวิทย์ โพธิ์ทอง **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ คำสุข (2) รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช
ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (2) ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบสำรวจ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 396 คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 14 คน จาก 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอ วังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อครั้งมีการเลือกตั้ง ในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่สถิติร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้การพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า (1) พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น มีรูปแบบเป็นไปตามข้อห้ามในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งมีรูปแบบไม่แตกต่างกันกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับประเทศ (2) นอกเหนือ จากความต้องการมีตำแหน่งเกียรติยศชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว ฐานะรายได้ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ระดับการศึกษา ทักษะของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งสภาพสังคม การเมือง ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในพื้นที่ 7 ตำบล ของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งนี้

คำสำคัญ พฤติกรรมเบี่ยงเบน การหาเสียงเลือกตั้ง ระดับท้องถิ่น

Thesis title: Deviant Behavior in Local Election Campaigns: A Case Study of the Elections for Tambol Administrative Organization Members and President in Wang Tong District, Phitsanulok Province

Researcher: Warrant Officer Rerngwit Potong Degree: Master of Political Science (Politics and Government) **Thesis advisers:** (1) Assistant Professor Dr. Senee Comsook; (2) Associate Professor Dr. Jumpol Nimpanich **Academic year:** 2006

Abstract

The objectives of this research were to: (1) study deviant behavior in local election campaigns; and (2) study the factors that supported deviant behavior in local election campaigns.

This was a qualitative and quantitative survey research. Data was collected using a questionnaire from a sample population of 396 people with rights to vote in the election for Tambol Administrative Organization (TAO) members and president. Additional data was collected from interviews with 14 politicians running for TAO members or TAO president in 7 tambols (local administrative units) in Wang Tong District, Phitsanulok Province before the elections on 18 July 2005. Data from the questionnaires administered to voters was analyzed using percentages, while data from the interviews with candidates was analyzed using descriptive analysis.

The results showed that: (1) The types of deviant behavior in the local election campaigns studied were in accordance with the prohibition under Clause 57 of the 2002 Local Government or Local Administrator Act and were no different from the types of deviant behavior found in national elections. (2) Besides candidates' desire for fame or an honorable position, the other factors of voter income, candidate income, educational level and attitudes of voters, and the local social and political situation as well as local culture and traditions, did not significantly support deviant behavior in the local election campaigns studied.

Key words: deviant behavior, local election campaigns

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.. ..	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียง เลือกตั้ง	15
ผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียง เลือกตั้ง	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
ระยะเวลาและขั้นตอนในการทำงาน	52
งบประมาณ	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างฯ	54
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง ระดับท้องถิ่น	59
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อ พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	63
ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับรูปแบบ และปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง... ..	70
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปการวิจัย	91
อภิปรายผล	96
ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	112
ก สภาพทั่วไปของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	113
ข หนังสือขอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ(แบบสอบถาม)	122
ค แบบสอบถาม	126
ง แบบสัมภาษณ์	133
จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	140
ฉ Print out	148
ประวัติผู้วิจัย	159

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 7 แห่ง ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547.....	46
ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากรวิจัยตามสัดส่วน	48
ตารางที่ 3.3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนโดยจำแนกเป็นรายตำบล	51
ตารางที่ 3.4 แผนการดำเนินการวิจัย	53
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	55
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามศาสนา	55
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	56
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ	56
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	57
ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	58
ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือน	58
ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	59
ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับ	64

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบและปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	8
ภาพที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์สังคมไทย	21
ภาพที่ 2.2 แสดงระบบอุปถัมภ์ของไทย	25
ภาพที่ 2.3 แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบและปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	26

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมาประเด็นสำคัญที่เป็นปัญหาอย่างยิ่งยวดของการเมืองไทยคือ ปัญหาการทุจริตเลือกตั้ง ซึ่งเกิดขึ้นในการเลือกตั้งทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ การทุจริตส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการหาเสียง โดยการให้หรือสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อที่จะเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงให้แก่ตนเอง หรือผู้ที่ตนสนับสนุนหรือให้กำลังใจในการลงคะแนนให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใดถือว่าเป็นการซื้อคะแนนเสียง ซึ่งมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 มาตรา 44 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ในมาตรา 57 การซื้อเสียงในการเลือกตั้งนี้ได้เริ่มมีขึ้นอย่างประปรายเมื่อปี พ.ศ. 2512 แต่ก็ยังไม่ได้แพร่หลายมากนัก ส่วนใหญ่จะเน้นไปในเรื่องของการแจกของ และได้ เป็นปรากฏการณ์ที่ขยายตัวอย่างกว้างขวางเป็นปัญหาอยู่เรื่อยมา จนเมื่อคราวที่มีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อปี พ.ศ. 2524 ที่จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนั้นได้มี นักธุรกิจและนักการเมืองระดับชาติ รวมทั้งนักการเมืองระดับท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยใช้เงินทุ่มเทซื้อเสียงกันในรูปแบบต่างๆ รวมแล้ว 57 ล้านบาท ทั้งๆ ที่เป็นเพียงการเลือกตั้งซ่อมจนเกิด คำว่า “โรคร้อยเอ็ด” ขึ้น ซึ่งหมายถึงการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุ่มเงินซื้อเสียงเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง (วิษณุ วรรณ 2540: 17)

วิธีการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเหล่านี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน (deviant behavior in election campaign) ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีรากฐานอยู่บนประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการจัดเลี้ยง การจัดงานมหรสพ การช่วยเหลือหรือการแสดงความทักทายต่อสังคมด้านการกุศล หรือแม้แต่การแจกเงินซื้อเสียง ก็เป็นวิธีการที่อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนกับชาวบ้านที่มีอยู่เดิม คืออาศัยโครงสร้างทางสังคมและอำนาจหน้าที่ ที่เน้นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในยามปกติของสังคมชนบทเป็นหลัก สาเหตุและปัจจัยที่เอื้อต่อการก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งจึงมีอยู่มากมาย ล้วนแต่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดทั้งสิ้น (สมบัติ จันทร์วงศ์ 2536: 13)

ในปัจจุบันพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้เพิ่มความซับซ้อนมากขึ้น หากมองอย่างผิวเผินแทบจะไม่เห็นการซื้อเสียงเลย เพราะกลยุทธ์ใหม่ๆ ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งและหัวหน้าคณะนำมาใช้อย่างเช่น

1. การร่ายขายเครื่องอุปโภคบริโภคในราคาถูกกว่าท้องตลาดมาก
2. ให้พ่อค้าคนกลางรับซื้อสินค้าเกษตรในราคาสูงกว่าปกติ
3. จ่ายค่าจ้างแรงงานเกินความจริง โดยผ่านผู้จ้างงาน
4. โอนเงินผ่านบัญชีเงินฝาก
5. จัดประชุมสัมมนาแล้วจ่ายค่าเบี้ยประชุมให้มากเกินปกติ

จากรายละเอียดปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบสาเหตุและปัจจัยต่างๆที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับประเทศไว้บ้างแล้ว แต่ในปัจจุบันสภาพการณ์ของท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 เพื่อกำหนดให้องค์กรอิสระ ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง มาทำการควบคุม และจัดการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบในประเทศไทย ตาม มาตรา 7 และได้มีบทบัญญัติกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้ใดกระทำการเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใดตามมาตรา 57 ด้วยวิธีการดังนี้

- (1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือ จัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินให้แก่ผู้ใด
- (2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- (3) ทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ด้วยการจัดให้มีมหรสพ หรือการรื่นเริงต่างๆ
- (4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด
- (5) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคามใส่ร้าย หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในเรื่องใด (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2546: 21)

จากการศึกษาข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ในการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีครบวาระ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ขององค์การบริหารส่วนตำบล

จำนวน 48 แห่ง ในจังหวัดพิษณุโลก คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งให้จัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่ในบางแห่ง สาเหตุจากผู้สมัครรับเลือกตั้งได้กระทำอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 โดยมีการให้ใบแดงผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวน 21 ราย และให้ใบเหลือง จำนวน 1 ราย โดยเฉพาะที่อำเภอวังทอง ผู้สมัครรับเลือกตั้งถูกให้ใบแดงถึงจำนวน 14 ราย ซึ่งมากกว่าอำเภออื่นๆ และในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในพื้นที่ของอำเภอวังทอง จึงเป็นที่มาและจุดสนใจของผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับรายละเอียดของพฤติกรรมหาเสียงดังกล่าว ซึ่งเป็นปัญหาต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ว่ามีรูปแบบเป็นไปตามข้อห้ามในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 หรือไม่ และความแตกต่างระหว่างวิธีการหาเสียงเลือกตั้งผิดกฎหมายระดับประเทศกับการหาเสียงเลือกตั้งผิดกฎหมายระดับท้องถิ่น ในปัจจุบัน รวมทั้งมีปัจจัยอะไรบ้างที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเหล่านี้ เพื่อนำข้อมูลเสนอหน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหา หรือเป็นข้อมูลสำหรับให้ผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ในการได้มาซึ่งประโยชน์ทางด้านการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันของไทยที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นของตนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งหากปัญหาเหล่านี้ได้รับการแก้ไขแล้ว จะทำให้กระบวนการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม และมีการพัฒนาการเมืองของไทยให้ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ครั้งนี้ เป็นการศึกษาในประเด็นที่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายอย่างไรบ้าง มีรูปแบบที่แตกต่างกับวิธีการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายระดับประเทศหรือไม่ ตลอดจนมีปัจจัยอะไรบ้างที่เอื้อต่อพฤติกรรมดังกล่าว

ดังนั้นกรอบแนวคิดแรกที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงต้องกล่าวถึงกฎหมายเลือกตั้งของท้องถิ่น ได้แก่ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกติกาสัญญากำหนดขั้นตอน และกระบวนการจัดการเลือกตั้ง ตลอดจนวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย และสิ่งสำคัญในกฎหมายฉบับดังกล่าว ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำหนด ในมาตรา 54 และข้อห้ามในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งในมาตรา 57 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เมื่อมีการประกาศให้มีการเลือกตั้ง ในกรณีอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้ใดกระทำการเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใดด้วยวิธีการดังนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(3) ทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ

(4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(5) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใสร้าย หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในเรื่องใด อันเกี่ยวกับผู้สมัครใด

กรณีตามวรรคหนึ่ง หากเป็นการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ห้ามมิให้กระทำภายในหกสิบวันก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

การประกาศนโยบาย หรือการดำเนินการตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นด้วยวิธีการใช้จ่ายจากเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิให้ถือว่าเป็นกรณีตาม(1) หรือ (2) (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2546: 2)

ทั้งนี้ เพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจว่า วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในครั้งนี้มีรูปแบบอย่างไรบ้าง ที่ถือได้ว่าเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง หรือเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง

ส่วนการศึกษาวิจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น มีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาดังตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมดังกล่าว หากเลือกใช้แนวคิดหรือทฤษฎีใดเพียงทฤษฎีหนึ่งเป็นการเฉพาะมาอธิบาย ย่อมทำให้การศึกษามีข้อจำกัดไม่ครอบคลุมในประเด็นสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีความต้องการทฤษฎีขั้นพื้นฐาน และทฤษฎีความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์ – ผู้ได้อุปถัมภ์ มาเป็นกรอบแนวคิดเพื่อร่วมอธิบายเนื้อหาทั้งหมด เนื่องจากการศึกษาวิจัย มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความต้องการมีตำแหน่งเกียรติยศและชื่อเสียงของบุคคลในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเหตุผลในการลงสมัครรับเลือกตั้ง และกระบวนการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มักเกี่ยวข้องกับผู้นำในท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมีบทบาทในฐานะหัวหน้าคณะ รวมทั้งค่านิยมของคนในสังคมไทย โดยเฉพาะในสังคมชนบทที่ยังยึดถือความสัมพันธ์ส่วนตัวและการตอบแทนบุญคุณ โดยมีรายละเอียดตามแนวทฤษฎีดังต่อไปนี้

ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์

อับลาแฮม มาสโลว์ ระบุว่าบุคคลจะมีความต้องการที่เรียงลำดับจากระดับพื้นฐานมากที่สุดไปยังระดับสูงสุด ซึ่งได้แก่

1. ความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) จะอยู่ลำดับต่ำที่สุด ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ และที่อยู่อาศัย
2. ความต้องการความปลอดภัย (safety needs) เป็นความต้องการลำดับที่สองของมาสโลว์ จะถูกกระตุ้นภายหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายถูกตอบสนองแล้ว ซึ่งความต้องการความปลอดภัยหมายถึง ความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากอันตรายทางร่างกายและจิตใจ
3. ความต้องการทางสังคม (social needs) เป็นความต้องการลำดับสาม ซึ่งเป็นความต้องการที่เกี่ยวพันกับการมีเพื่อนและการถูกยอมรับโดยบุคคลอื่น

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (esteem needs) เป็นความต้องการลำดับสี่ เป็นความต้องการของบุคคลที่จะสร้างการเคารพตนเองและการยกย่องเชชมจากบุคคลอื่น

5. ความต้องการความสมหวังของชีวิต (self-actualization needs) เป็นความต้องการในลำดับสูงสุด ซึ่งเป็นความต้องการที่จะบรรลุความสมหวังของตนเอง ด้วยการใช้ความสามารถ ทักษะ และศักยภาพอย่างเต็มที่ บุคคลที่ถูกจูงใจด้วยความต้องการสมหวังของชีวิต จะแสวงหางานที่ท้าทายความสามารถของพวกเขา นอกจากนั้นมาสโลว์ ยังกล่าวไว้ว่า บุคคลจะถูกจูงใจให้ตอบสนองความต้องการระดับต่ำก่อนที่พวกเขาจะพยายามตอบสนองความต้องการระดับสูงขึ้นไป ยิ่งกว่านั้นเมื่อความต้องการอย่างหนึ่งถูกตอบสนองแล้ว ความต้องการนี้จะไม่เป็นสิ่งจูงใจที่มีพลังต่อไป

(แนวความคิดจิตวิทยาเกี่ยวกับแรงจูงใจ <http://www.krirk.ac.th/edukation/article10.htm>)

ทฤษฎีชนชั้นนำ

ทฤษฎีนี้มีรากฐานอยู่บนความคิดเรื่องการจัดช่วงชั้นทางสังคม (social stratification) อันเป็นแนวความคิดทางสังคมวิทยา ซึ่งได้อธิบายลักษณะทางสังคมที่มีความไม่เสมอภาคต่างๆ และในความไม่เสมอภาคนั้น จะมีชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่ถูกจัดเป็นชนชั้นสูงสุด มีอำนาจและครอบงำการตัดสินใจที่สำคัญภายในสังคม และความแตกต่างระหว่างชนชั้นนำกับประชาชนทั่วไปนั้น อยู่ตรงที่ชนชั้นนำมีทรัพย์สินชื่อเสียง เกียรติยศ และอำนาจมากกว่า และได้ใช้ความได้เปรียบนี้เพื่อควบคุมการตัดสินใจทางการเมือง

ทฤษฎีชนชั้นนำสามารถนำมาใช้เป็นกรอบวิเคราะห์ในชุมชนขนาดเล็ก ที่ไม่มีความสลับซับซ้อนเกินไปได้ดี ซึ่งนักวิชาการเรียกวิธีนี้ว่าการศึกษาโครงสร้างอำนาจในชุมชน เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ว่าในแต่ละชุมชน ใครมีอำนาจ ใครรวบรวมการตัดสินใจ ใครได้เสียจากการตัดสินใจ และใครเหนือกว่าในการตัดสินใจภายในชุมชน

ทฤษฎีชนชั้นนำเมื่อนำมาปรับใช้เพื่อศึกษาสังคมไทย ทำให้นักวิชาการส่วนใหญ่ยอมรับว่า โครงสร้างอำนาจชุมชนของไทยมีลักษณะเป็นปิรามิด คือมีชนชั้นส่วนน้อยกลุ่มหนึ่งผูกขาดการใช้อำนาจตัดสินใจ โดยอาศัยปัจจัยที่มีอยู่อย่างได้เปรียบคนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งก็คือความได้เปรียบในด้านความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจนั่นเอง เป็นเครื่องมือครอบงำควบคุมทำให้คนส่วนใหญ่ในสังคมไม่มีส่วนร่วมใดๆ เลย ความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนภายในชุมชนนี้นับได้ว่าเป็นจุดอ่อนสำคัญของระบบประชาธิปไตยในท้องถิ่น รวมทั้งเป็นตัวกำหนดแบบแผนพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในชุมชนด้วย กล่าวคือ คนส่วนใหญ่ในสังคมจะถูกระดมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยคนส่วนน้อยที่เป็นชนชั้นนำในชุมชนหรือบรรดาหัวคะแนนทั้งหลาย และชนชั้น

นำเหล่านี้ มักนิยมทำตัวเป็นหัวคะแนน ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีทุนทรัพย์มาก หรือผู้สมัครที่เป็นนักธุรกิจในปัจจุบัน (เสนีย์ คำสุข 2532: 35-36, 40-41)

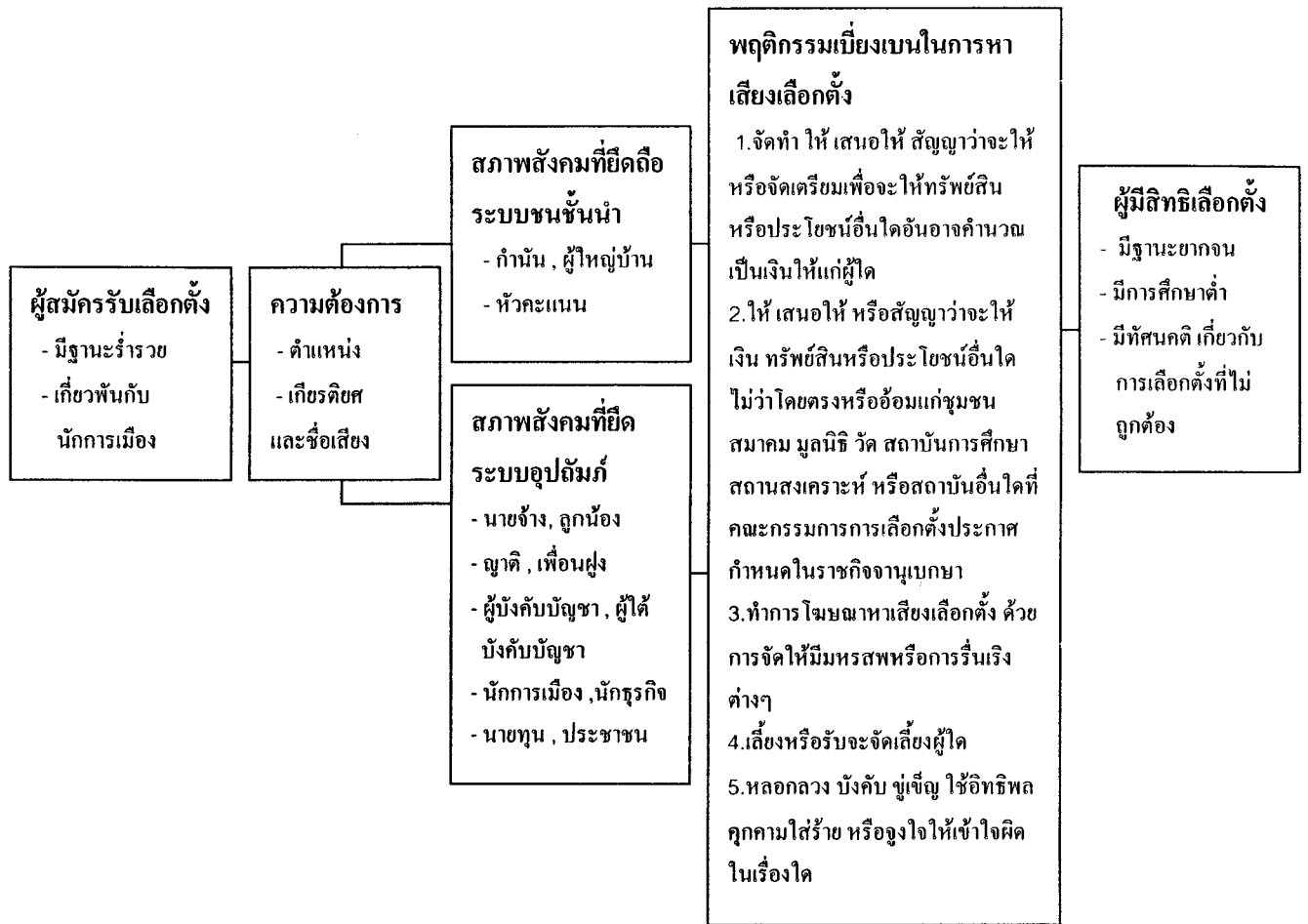
ทฤษฎีความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์ - ผู้ใต้อุปถัมภ์

ความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์- ผู้ใต้อุปถัมภ์ เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะของสังคมวิทยาที่คนเราเมื่ออยู่ด้วยกันในสังคมย่อมมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระบบการเมืองไทยจึงวางอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ไม่ใช่หลักการหรือกฎระเบียบ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตามจึงเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมทางการเมือง ผู้นำจำเป็นต้องทำหน้าที่แบ่งปันจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มการเมืองย่อยต่างๆ ในสังกัดของตน ให้สมัครสมานและทำงานร่วมกันเพื่อความสำเร็จ จึงเป็นต้นกำเนิดแห่งอำนาจและศักยภาพทางการเมืองของผู้นำ

อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เป็นความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน และอาจจบสิ้นลงได้ทุกเวลาขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ ซึ่งมักอยู่ในรูปของเงินทอง ตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น ดังนั้นการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง จึงเกิดขึ้นตามเงื่อนไขบริบทของความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์ - ผู้ใต้อุปถัมภ์แนวหนึ่งได้ (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2539: 9)

จากเนื้อหาในแนวคิดและทฤษฎีที่นำมากล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าบุคคลส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะแสวงหาคำแหน่งและอำนาจ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง และการยอมรับของคนในสังคม เมื่อสังคมได้กำหนดให้มีการเลือกตัวแทนเพื่อเป็นผู้นำ โดยเปิดโอกาสให้คนในสังคมได้มีโอกาสลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง และมีโอกาสใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนอย่างทัดเทียมกัน ทำให้เกิดมีการแข่งขันระหว่างผู้สมัครด้วยกัน จึงเป็นเหตุให้ผู้สมัครเหล่านี้ใช้วิธีการหาเสียงที่ไม่เป็นไปตามรูปแบบที่สังคมกำหนด หรือใช้วิธีการหาเสียงที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งเพื่อต้องการให้ได้รับชัยชนะ ในการเลือกตั้ง และการที่จะใช้วิธีการหาเสียงที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งได้สำเร็จหรือไม่นั้น ผู้วิจัยคิดว่าจะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆอย่าง เป็นสิ่งช่วยในการสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวได้ โดยอาจเกิดจากผู้สมัครรับเลือกตั้งเองและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งสภาพของสังคมภายนอก

ดังนั้นพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น จึงอาจตั้งอยู่บนเงื่อนไขตามทฤษฎี และแนวคิดที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งสามารถที่จะนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดเพื่อทำการ ศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว โดยอธิบายความสัมพันธ์เป็นแผนภาพ ได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบและปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

5.1 ด้านเวลา ศึกษาวิจัยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547

5.2 ด้านสถานที่ ศึกษาวิจัยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จาก 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง องค์การบริหารส่วนตำบลชัชวาม

องค์การบริหารส่วนตำบลดินทอง องค์การบริหารส่วนตำบลวังพิถูล องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหมื่นราม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพระ และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ระกา

5.3 ด้านกลุ่มประชากร ศึกษาวิจัยเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ของ 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำ

6.2 เบี่ยงเบน หมายถึง ลักษณะที่เปลี่ยนไปจากทิศทางเดิม หรือไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้

6.3 พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง หมายถึง กระบวนการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมัครพรรคพวก ที่ขัดต่อข้อห้ามในมาตรา 57 ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545

6.4 การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น หมายถึง การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

6.5 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้แทนของหมู่บ้าน จำนวน 2 คน ซึ่งถูกเลือกตั้งขึ้น โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

6.6 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

6.7 ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 7 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ในการเลือกตั้งทั่วไป กรณีครบวาระ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2547 ซึ่งมีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 ดังนี้

6.7.1 มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

6.7.2 มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

6.7.3 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่สมัครรับเลือกตั้ง เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เป็นเวลาติดต่อกันสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้ง และ

6.7.4 คุณสมบัติอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด

6.8 ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 7 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ในการเลือกตั้งทั่วไป กรณีครบวาระ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2547 ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ดังนี้

6.8.1 มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

6.8.2 สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา

6.8.3 ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต หรือพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น หรือเลขานุการ หรือที่ปรึกษาของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะมีเหตุส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่ทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ถึงห้าปี นับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

6.9 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมายถึง ประชาชนทั้งชายและหญิงที่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 7 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ในการเลือกตั้งทั่วไป กรณีครบวาระ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2547 ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

6.9.1 มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปี

6.9.2 มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีกรเลือกตั้ง

8.9.3 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง

6.9.4 คุณสมบัติอื่นที่กฎหมาย ว่าด้วยการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด นอกจากนั้นยังต้องไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

- 1) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ
- 2) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- 3) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- 4) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- 5) มีลักษณะอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

กำหนด

6.10 ปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น หมายถึง สิ่งสำคัญที่มีส่วนช่วยสนับสนุนกระบวนการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และสมัครพรรคพวกที่ขัดต่อข้อห้ามกฎหมายเลือกตั้ง โดยแยกเป็น

6.10.1 ปัจจัยภายใน ได้แก่

- 1) ฐานะรายได้ ความต้องการมีตำแหน่ง เกียรติยศและชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) ฐานะรายได้ ระดับการศึกษา และทัศนคติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

6.10.2 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพสังคม การเมือง ประเพณีและวัฒนธรรมในพื้นที่ 7 ตำบล ของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

6.11 การซื้อเสียง หมายถึง การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือตัวแทน ใช้เงินในรูปแบบของเหรียญหรือธนบัตรจ่ายให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียง

6.12 การแจกของ หมายถึง การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือตัวแทน แจกสิ่งของต่างๆ เช่น สุรา เครื่องนุ่งห่ม และของใช้ในชีวิตประจำวันให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียง

6.13 การจัดเลี้ยงและมหรสพ หมายถึง การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือตัวแทน จัดเลี้ยงอาหารและสุรา ประกอบกับมีการแสดงดนตรี ภาพยนตร์ ฯลฯ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาลงคะแนนเสียงให้แก่ตนในระหว่างหาเสียงเลือกตั้ง

6.14 การสัญญาว่าจะให้ หมายถึง การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือตัวแทน รับปาก หรือทำความตกลงกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งในระหว่างหาเสียงเลือกตั้งว่า จะให้เงิน สิ่งของ หรือ ก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ หากตนเองได้รับการเลือกตั้ง

6.15 การหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใשר้าย หมายถึง การที่ ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือตัวแทน หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้วิธีให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามสำคัญผิด หรือเกรงกลัว เพื่อลงคะแนนเสียงให้แก่ตนเอง หรือ ไม่ลงคะแนนให้แก่ฝ่ายตรงข้าม

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

7.2 ทำให้ทราบปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

7.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อถึงการปกครองในระบบอบประชาธิปไตย และนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาจัดทำเป็นข้อเสนอ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาดต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งหมายถึง กิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ด้วยการไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตน เพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล เป็นกลไกแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชน ที่เรียกร้องและสนับสนุนให้มีการกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง และเป็นการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน การที่ประชาชน เลือกผู้แทนหรือกลุ่มทางการเมืองหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์และนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของตน จะใช้อุดมการณ์หรือนโยบายที่ประกาศเป็นแนวทางในการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือบริหารประเทศในทำนองเดียวกันเพื่อเป็นการพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเอง

การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากชุมชนท้องถิ่นแต่ละแห่ง เมื่อรวมกันแล้วมีพื้นที่ครอบคลุมทั่วประเทศ การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น จึงเป็นการส่งเสริมการกระจายอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นมีอิสระ และสามารถบริการประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ซึ่งความสำคัญดังกล่าวมีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ความว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ”

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 45 บัญญัติว่า “สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น” และมาตรา 58 “ให้องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น” จากบทบัญญัติของกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การ

บริหาร ส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน อันนับได้ว่ากฎหมายสภา ตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546) ได้เปลี่ยนแปลงที่มาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จากเดิมที่ได้รับเลือกมาจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาเป็นการได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ทั้งนี้ได้ใช้ชื่อนายกององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้สอดคล้องกับผู้บริหารท้องถิ่นรูปแบบอื่น เช่น นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2547: 5)

ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งที่ไหนหรือรูปแบบใด จุดร่วมที่สำคัญของการเลือกตั้งได้แก่การระดมความคิดเห็น เพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครอง ดังนั้นการเลือกตั้งจึงสมควรเป็นการแสดงเจตนารมณ์อันบริสุทธิ์และโดยสมัครใจของประชาชนที่ประสงค์จะมอบอำนาจให้แก่ผู้ที่พวกเขาต้องการให้ไปทำหน้าที่ดังกล่าว และด้วยเหตุนี้ผลการเลือกตั้งแต่ละครั้งนั้นจะสามารถกำหนดได้ทันทีว่าใครหรือคนกลุ่มใดจะได้เป็นผู้ปกครอง “ประเด็นหลักหรือหัวใจสำคัญของการเลือกตั้งจึงมักอยู่ที่ว่าใครเลือกใคร เมื่อไร อย่างไร”

การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนที่ชัดเจนที่สุด จึงเป็นเครื่องวัดการพัฒนาการเมืองที่สำคัญ แต่สิ่งที่น่ากลัวกับการเลือกตั้งนั้นคือการที่การเลือกตั้งมีลักษณะที่ไม่บริสุทธิ์ อันเป็นกิจกรรมที่มีหลายสิ่งแอบแฝงซ่อนเร้น เป็นกระบวนการ หรือเครื่องมือที่ให้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองของผู้ปกครอง จึงทำให้กระทบต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากสภาพการณ์และข้อเท็จจริงทางการเมือง ในช่วงที่ผ่านมารูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้มีปรากฏการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาบางประการอันเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติเกิดขึ้น โดยมีสาเหตุที่สำคัญมาจาก “การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง” ซึ่งมักปรากฏอยู่ทั่วไปในการเลือกตั้งทุกระดับ ทั้งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตลอดจนจนถึงการเลือกตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันเราพบว่าได้มีการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งทุกระดับมากขึ้น ในขณะที่กระแสนิยมของการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทยโดยการเรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นจึงไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ถูกต้อง เพราะประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้ลงคะแนน ยังคงเป็นผู้ทำให้เกิดภาพลักษณ์ของการกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งเสียเอง (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2539: 2, 57)

การศึกษาพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น จำเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจถึงเรื่องของการเลือกตั้งว่ามีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับสิ่งใดบ้าง ซึ่งผู้วิจัยได้

ทำการรวบรวมทฤษฎี แนวคิด และผลงานการศึกษาวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวมาสรุปให้เห็นถึงความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับปัญหาที่จะทำการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งประเด็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หลักการสำคัญอย่างหนึ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การที่รัฐให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองจำต้องปกครองประเทศให้เป็นไปตามผลประโยชน์ และความต้องการของประชาชนผู้ให้อำนาจ และให้ความยินยอมในการที่รัฐบาลจะใช้อำนาจทางการเมืองกับผู้ได้ปกครอง วิธีการที่ใช้อาจจะแตกต่างกันไปบ้างในส่วนของรายละเอียด แต่ที่สำคัญคือ การให้ประชาชนมีสิทธิในการเลือกตั้ง มีสิทธิในการรวมกลุ่มทางการเมือง และสมัครแข่งขันรับเลือกตั้ง และตามหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตามที่อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln มีชีวิตอยู่ระหว่าง พ.ศ. 2352-2408) อดีตประธานาธิบดีคนสำคัญของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ คือ “ประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน” นั้น ให้ความหมายอย่างกว้างขวางต่อความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน กับกระบวนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งจึงนับว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สามารถทำให้ระดมมติมหาชนและสร้างความชอบธรรมในการปกครองให้เกิดมีขึ้นได้อย่างดีเยี่ยม

ดังนั้น การเลือกตั้งจึงเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญของทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะการเลือกตั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) โดยการเลือกสรรตัวแทนของตน ไปทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตน รวมทั้งเป็นการระดมมติมหาชนและสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้น

โดยทั่วไปแล้วการเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีปัจจัยเกี่ยวข้องกันอย่างซับซ้อน ยิ่งเป็นการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูงแล้ว ยิ่งมีการใช้เทคนิคและกลยุทธ์ชนิดต่างๆ ในกิจกรรมการเลือกตั้งสูงตามไปด้วย นักรัฐศาสตร์ให้ข้อสังเกตว่า การเลือกตั้งในปัจจุบันนี้นับว่าจะมีความซับซ้อน หรือมีปัจจัยเกี่ยวเนื่องมากยิ่งขึ้น เป็นต้นว่า มีคนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น การใช้จ่ายในการเลือกตั้งจำนวนมาก จนสร้างความสำคัญให้แก่องค์กรต่างๆ ตาม

การเมืองมากขึ้น และที่สำคัญคือ การเลือกตั้งได้สร้างความชอบธรรมให้การปกครองสมัยใหม่ได้อย่างดีเยี่ยม สามารถกำหนดได้อย่างเฉียบขาดปราศจากการโต้แย้งว่า จะให้ใคร หรือกลุ่มใดเป็นผู้ปกครองจึงจะมีความเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้วได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ ประชาชนสนใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างแท้จริง และพร้อมเพรียงกัน ซึ่งประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น มีมากมายหลายประการด้วยกันคือ

ประการแรก การไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างพร้อมเพรียงจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นตัวแทนของคนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง แต่หากประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งกันน้อย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งก็จะเป็นเพียงตัวแทนของคนส่วนน้อย

ประการที่สอง หากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคนต่างพร้อมใจกันไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ก็จะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ผู้ที่ไปแอบอ้างใช้สิทธิของผู้อื่นด้วยเจตนาทุจริตย่อมไม่อาจทำได้ แต่หากทุกคนนอนหลับทับสิทธิ์ก็จะเปิดโอกาสให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิแทนได้ นอกจากนั้น ถ้ามีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย และขาดความสำนึกแล้ว ก็จะทำให้ผู้สมัคร รับเลือกตั้งที่มีอิทธิพลทางการเงินมีโอกาสได้รับเลือกตั้งมากขึ้น

ประการที่สาม เป็นการส่งเสริมให้คนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งกันมาก โอกาสที่คนดีมีความรู้และความสามารถจะได้รับเลือกตั้งก็มีมากขึ้น โดยไม่ต้องพะวงกับเรื่องการใช้อิทธิพลทางการเงิน

ประการที่สี่ เป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย หากประชาชนส่วนใหญ่นอนหลับทับสิทธิ์ไม่ยอมออกไปเลือกตั้ง ก็เท่ากับว่า ไม่ต้องการระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง ซึ่งจะเป็นข้ออ้างให้ฝ่ายตรงกันข้ามถือโอกาสเข้ามาเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองที่เป็นอยู่ได้

ในประเทศไทย การศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งให้ความสนใจในด้านหลักกฎหมาย (legal - rational) ยิ่งกว่าด้านลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนว่า ใคร เลือกใคร เมื่อไร อย่างไร การศึกษาโดยยึดหลักกฎหมายดังกล่าว เน้นหลักของการที่จะให้ประชาชนได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่าง “บริสุทธิ์ ยุติธรรม” และเสนอมาตรการในรูปแบบต่างๆ ที่เห็นว่าจะสร้างความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และเหมาะสมสูงสุดของการเป็นตัวแทนยิ่งกว่าประเด็นอื่น

สำหรับในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา และยุโรปตะวันตก ได้มีการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนกันอย่างกว้างขวางมานานแล้ว กล่าวคือ

การศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในช่วงสมัยแรกของ เมอริแอม และ กอสเนล (Meriam and Gosnell) มุ่งศึกษาถึงอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของ บุคคล (ที่บ่งชี้โดยระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และเพศ) ที่มีต่อการไปลงคะแนนเสียง การศึกษาพบว่า “ในกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะมีความรู้สึกนึกคิดทางการเมือง คล้ายคลึงกัน และมักมีพฤติกรรมในทางการเมืองคล้ายคลึงกันด้วย”

การศึกษาของลาซาร์สเฟลด์ และคณะ เมื่อ พ.ศ. 2487 และการศึกษาโดยวิธีเดียวกัน ของเบอร์เรลสันและคณะ ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีของพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหลาย ประการเป็นต้นว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทำให้คนตัดสินใจไว้แล้วว่า จะเลือกผู้สมัครคนใด เปลี่ยนใจไปเลือกผู้สมัครคนอื่นมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และในจำนวนที่เปลี่ยนใจไปนั้น เป็นพวกที่ได้รับความกดดันของกลุ่มที่นิยมพรรคการเมือง ยิ่งกว่าจะเป็นอิทธิพลของ ประเด็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง นอกจากนี้ยังพบว่า มีคนจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ที่มีการ ติดต่อสื่อสารกับพรรคการเมืองที่ตนไม่สังกัด และที่สำคัญคือ อาชีพ ที่อยู่อาศัย (ชนบท - ในเมือง) ศาสนา และอุปนิสัยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งบุคคลในอดีตเป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อพฤติกรรม การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคล

ลาซาร์สเฟลด์ กล่าวสรุปผลการศึกษาของเขาในส่วนที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนความ นิยมพรรคของประชาชนตอนหนึ่งว่า การศึกษาเกี่ยวกับการมีอิทธิพลของการนิยมพรรคการเมือง ของประชาชน ทำให้ทราบอัตราจำนวนของความนิยมพรรค และการเปลี่ยนแปลงการนิยมพรรค ในแต่ละช่วงสมัยมีเพียงเล็กน้อย

“บุคคลพวกที่เปลี่ยนความนิยมพรรค เป็นพวกที่สนใจการเลือกตั้งน้อยที่สุด สนใจ รับฟังข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนน้อยที่สุด ตัดสินใจเลือกใครล่าช้ากว่าพวกอื่น และการ ชักชวนนั้นต้องทำโดยการติดต่อส่วนบุคคล ไม่ใช่ติดต่อโดยใช้ประเด็น นโยบายที่ใช้ในการหาเสียง เลือกตั้ง...ความเข้าใจที่ว่า บุคคลที่เปลี่ยนใจไปเลือกผู้สมัครอื่นที่ตนไม่นิยมในระหว่าง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นการตัดสินใจที่ใช้เหตุผล ใช้สติสัมปชัญญะ และถูกชักจูงโดยประเด็น ปัญหาที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นความเข้าใจผิดโดยสิ้นเชิง แท้จริงกลับมีลักษณะ ตรงกันข้ามกับความเชื่อที่กล่าวมาทั้งหมด...”

ผลการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งดังที่กล่าวมาแล้ว ทั้งหมดนั้น สรุปได้สั้นๆ ว่า “บุคคลมีความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองตามฐานะทางสังคมของตน” กล่าวคือ การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลเป็นไปตามฐานะทางสังคมของเขา หา ไร้เพราะประเด็นปัญหาทางการเมืองที่เป็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงแต่ประการใดไม่ คนสูงอายุ มีระดับความรู้พื้นฐานต่ำ อาศัยอยู่ในชนบท และฐานะยากจน จะมีพฤติกรรมในการลงคะแนน

เสียงในลักษณะหนึ่งและมักถูกระดม (mobilized) จากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เช่น กำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ราชการ หัวหน้าแนว นักการเมือง ฯลฯ ให้สนับสนุนบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ง่ายคนหนุ่ม-สาว มีความรู้ดีอาศัยอยู่ในเมือง หรือชนชั้นกลางโดยทั่วไปในสังคม ก็มักจะใช้ วิจารณญาณ ของตนเองในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าบุคคลกลุ่มแรกที่กล่าวมาแล้ว เป็นต้น ประเด็นของการที่จะเลือกใคร หรือการเปลี่ยนใจไปเลือกคนอื่น หรือพรรคอื่นนั้น มีข้อสังเกตที่น่าสนใจมากคือ ประเด็นของนโยบายที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ใช้ปราศรัยหาเสียงกับ ประชาชนนั้น (platform) ไม่ใช่ประเด็นสำคัญที่แท้จริงในการที่จะทำให้คนที่มียุทธศาสตร์ลงคะแนน เสียงเลือกตั้งเปลี่ยนใจหรือตัดสินใจเลือกแต่ประการใด แต่การตัดสินใจเลือก หรือเปลี่ยนใจของผู้ มียุทธศาสตร์เลือกตั้งนั้น ได้รับอิทธิพลจากการกดดันของกลุ่มเลือกตั้งขั้นต้น (primary) โดยการติดต่อกัน ชักชวนกันเป็นส่วนตัว หรือความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัวมากกว่า

จากข้อสรุปของการศึกษาดังกล่าวข้างต้น พบว่า สอดคล้องกับพฤติกรรมการณ์ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย งานวิจัยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหลายเล่มยืนยันว่า การศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เกิดความแตกต่างในระดับความรู้ ความ เข้าใจ ความสำนึกและความสนใจในการเลือกตั้ง ยิ่งไปกว่านั้น ยังพบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่นิยมผู้สมัครเป็นการส่วนตัวมากกว่าความนิยมในพรรคการเมือง ซึ่งหมายความว่า ความสัมพันธ์กันเป็นการส่วนตัวหรือจากกลุ่มปฐมภูมิ (primary) ในสังคมจะมีอิทธิพลมากกว่า ประเด็นนโยบาย ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ในการหาเสียง (platform) ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งทำการรณรงค์หาเสียงมุ่งไปในลักษณะสร้างความนิยมเป็นส่วนตัว มากกว่าจะเป็นการสร้างความนิยมให้กับพรรคที่สังกัดหรือกลุ่มผู้สมัครร่วมคณะ อันนับได้ว่าเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ประชาชนคนไทยบางส่วนมีความรู้สึกขาดความศรัทธา และไม่แน่ใจว่า การปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยจะเป็นการปกครองที่แก้ไขปัญหาของประเทศชาติได้ดีที่สุด ทั้งยังขาดความเชื่อถือ และศรัทธาในบทบาทพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเลือกตั้ง และไม่แน่ใจว่ารัฐบาลที่มาจากเลือกตั้งจะมีประสิทธิภาพในการบริหารประเทศด้วย (เสนีย์ คำสุข 2532: 27-33)

ในการหาเสียงเลือกตั้ง สิ่งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องยอมรับว่ามีส่วนสำคัญที่สุดในความสำเร็จของการได้รับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ได้แก่ บรรดาผู้นำชุมชนหรือหัวหน้าแนว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับผู้สมัครรับเลือกตั้งในลักษณะเชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ความสำคัญของคนกลุ่มนี้อยู่ที่ได้รับความเกรงใจจากคนในท้องถิ่น สามารถที่จะชักนำมาลงคะแนนให้กับผู้ที่ตนสนับสนุนได้ โดยอาศัยสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่มีอยู่เดิม ซึ่งสามารถทำการพิจารณาได้ตามแนว ทฤษฎีดังต่อไปนี้

1.2 ทฤษฎีชนชั้นนำ จากประสบการณ์ทางการเมืองในสหรัฐอเมริกา นั้น การศึกษาของคายย์ และเชกเลอร์ พบว่า บุคคลที่ได้เปรียบทางสังคมและเศรษฐกิจ จะเป็นบุคคลที่ได้เปรียบทางการเมืองด้วย สภาพเช่นนี้ก็สอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าด้วยชนชั้นนำ

การศึกษาการเลือกตั้งในประเทศโลกที่สาม หรือประเทศด้อยพัฒนา และกำลังพัฒนาทั้งหลายในเอเชียและแอฟริกาของฮาร์รอฟและมิลเลอร์ ก็ได้ข้อสรุปคล้ายคลึงกันกับคนอื่น ๆ ดังกล่าวแล้วคือ การเลือกตั้งในประเทศโลกที่สามเป็นการแข่งขันโดยตรงสำหรับรางวัลพิเศษที่จะได้รับมากกว่าจะเป็นการเลือกนโยบาย เพราะมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในประเทศโลกที่สามจะขาดความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง การเลือกตั้งจะถูกนำไปโดยการแบ่งชนชั้นบุคคลตามความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ (patron-client relationships) ผ่านทางอำนาจทางเศรษฐกิจหรือความภักดีทางสังคม “ผู้นำท้องถิ่น” (patrons) ปกติจะควบคุมกลุ่มของผู้เลือกตั้ง (clients) ในหน่วยเลือกตั้งของตน แล้วชนชั้นนำที่มีความชำนาญจะดำเนินการทางการเมือง เพื่อนำความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจมาสู่ตนยิ่งขึ้นต่อไป และเพื่อเป็นทุนทรัพย์ในทางการเมืองด้วย วิธีการก็คือการเข้าควบคุมหน่วยงานของรัฐบาล หรือเข้าถึงรัฐมนตรี หรือผู้นำประเทศ และการที่ชนชั้นนำในท้องถิ่นประสบความสำเร็จในการดึงเอาโครงการของรัฐบาลมาพัฒนาในพื้นที่ของพวกเขาได้ ทำให้เข้มแข็งในตำแหน่งทางสังคมด้วย กลุ่มผู้เลือกตั้ง (clients) ก็จะลงคะแนนตามชนชั้นนำในท้องถิ่น (patrons) สนับสนุนผู้สมัครที่ชนชั้นนำสนับสนุน และยังยอมรับการให้ความคุ้มครองโดยชนชั้นนำด้วย

การศึกษาการหยั่งเสียงประชามติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479-2503 ของฮันดิงตัน และเนลสัน ก็พบว่าในการเลือกตั้งของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย มักมีข้อสรุปออกมาในลักษณะที่ว่า บุคคลที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำนั้น ไปลงคะแนนเสียงด้วยการปลุกกระดม (mobilized) เป็นสำคัญ หากใช้เพราะความสำนึกของตนเองไม่ ปัญหาต่อมาก็คือใครเป็นคนที่มียทธิพล สามารถชักจูงบุคคลเหล่านี้ไปใช้สิทธิลงคะแนนในการเลือกตั้ง คำตอบดังกล่าวนี้ ก็พอจะอธิบายได้ด้วยทฤษฎีที่ว่าด้วยชนชั้นนำในชุมชน สำหรับกรณีของประเทศไทย ข้อมูลบ่งชี้ชัดเจนว่ากำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน คือผู้มีอิทธิพลอย่างสำคัญในการระดมประชาชนให้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และนอกจากกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งถือว่าเป็นชนชั้นนำในท้องถิ่นแล้ว ปัจจุบันนี้ผู้มีอิทธิพลในประเด็นนี้อย่างยิ่ง ก็คือบรรดา “หัวคะแนน” หรือบุคคลผู้ทำหน้าที่ในลักษณะของหัวคะแนน กล่าวคือ ผู้ที่ทำหน้าที่หาคะแนนเสียงจากประชาชน โดยทั่วไปให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยวิธีการต่างๆ เช่น ชักจูงด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัว ด้วยการให้เงินซื้อเสียง ซื้อบัตรประชาชน ฯลฯ บุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นหัวคะแนนนี้ ปกติแล้วก็คือ ชนชั้นนำในสังคมหรือชุมชนนั้นๆ กล่าวคือ เป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ เกรงอกเกรงใจ ซึ่งนอกจากกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านแล้ว ยังอาจ

หมายรวมถึงข้าราชการส่วนภูมิภาค คือ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ทหาร เป็นต้น ข้าราชการในท้องถิ่น คือ ครู ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ และตำบล เป็นต้น และเจ้าหน้าที่เงินกู้ พ่อค้า เจ้ามือหอยใต้ดิน คหบดี คนสูงอายุ เหล่านี้เป็นต้น (เสนีย์ คำสุข 2539: 40-41)

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ (Patronage System) James Scott ได้ให้คำจำกัดความ ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ คือ ความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างคนในสังคมที่มีฐานะบทบาทต่างกัน และอาจจะพิจารณาเป็นแบบหนึ่งของความสัมพันธ์แบบ Dyadic เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน ซึ่งเป็นความผูกพันของมิตรภาพแบบประโยชน์ใช้สอย และสิ่งที่ตนมีอยู่คุ้มครองให้ผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างแก่ผู้ที่มีฐานะต่ำกว่า (ผู้อุปถัมภ์) ซึ่งก็ต้องตอบแทนด้วยการให้ความจงรักภักดีแบบช่วยเหลือตอบแทน ซึ่งรวมทั้งการอุทิศตนรับใช้แก่ผู้อุปถัมภ์ และ Peter Blau ได้อธิบายใน Exchange and Power in Social Life ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้อุปถัมภ์มักจะอยู่ในฐานะที่ให้อภัยหรือบริการแก่ผู้อื่นได้อย่างสะดวกสบาย ผู้ที่รับอภัยหรือบริการนี้อาจจะเป็นครอบครัวชาวนาที่ยากจน วัตถุประสงค์หรือบริการที่ได้ อาจจะเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับการ อยู่รอดของคนหรือครอบครัว การรับเอาวัตถุประสงค์หรือบริการโดยไม่สามารถตอบแทนจะสร้างหนี้ทางใจที่ผูกพันผู้นั้นเข้ากับผู้อุปถัมภ์ (ไพลิน เชื้อนทา 2539: 21)

เรามิอาจปฏิเสธได้เลยว่าระบบอุปถัมภ์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ทุกสังคม การรวมกลุ่มของมนุษย์เพื่อเป็นสังคม หรือประชาคมทางการเมืองย่อมได้รับอิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ทั้งสิ้น ระบบอุปถัมภ์ได้เป็นพื้นฐานการอยู่รอดของสังคม ทำให้เกิดสภาวะของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้รับอุปถัมภ์กับผู้ให้อุปถัมภ์ จึงมีความสัมพันธ์ที่ควบคุมถึงการกระทำ ความผิดในรูปแบบต่างๆ ของการเลือกตั้งด้วย

ความหมายของระบบอุปถัมภ์

Eric R. Wolf ให้ความหมายระบบอุปถัมภ์ว่า เป็นลักษณะการพึ่งพาอาศัยความสัมพันธ์ระหว่าง “ผู้อุปถัมภ์-ผู้รับอุปถัมภ์” (patron-client relation) แม้ว่าฝ่ายผู้อุปถัมภ์จะเป็นผู้ให้มากกว่าก็ตาม แต่ก็มิได้เป็นการให้เปล่า ผลตอบแทนจากผู้รับอุปถัมภ์จะให้แก่ผู้อุปถัมภ์เสมอ

Juliana A. Pitt-Rivers ได้กล่าวระบบอุปถัมภ์ว่า ความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์ ผลตอบแทนจากผู้รับอุปถัมภ์จะมีให้แก่ผู้อุปถัมภ์เสมอ แม้ว่าอาจจะไม่ใช่ในด้านวัตถุประสงค์อาจเป็นด้านจิตใจ ความจงรักภักดี หรือการออกไปลงคะแนนเสียงให้

Herbert Phillips กล่าวว่า ระบบอุปถัมภ์ที่มีอยู่ มีส่วนช่วยให้คนยากจนหรือผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจในชุมชนสามารถดำรงชีพอยู่ได้ และยังก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นคนพวกเดียวกัน

สนธิ สวัสดิ์การ กล่าวว่ คำว่ ระบบอุปถัมภ์ถ้าพิจารณาในวงกว้างเป็นเชิงสังคมมนุษยวิทยา น่าจะมีหมายถึงลักษณะของความสัมพันธ์ทางสังคมประเภทหนึ่ง ซึ่งผู้ที่มีความสัมพันธ์แต่ละฝ่าย มีบทบาทหน้าที่และความคาดหวังต่อกันบางประการซึ่งเป็นที่รับรู้หรือยอมรับกันตามธรรมเนียมประเพณีหรือ วัฒนธรรมของสังคม

ธงชัย ทรงประศาสน์ ให้นิยามระบบอุปถัมภ์ ว่ระบบที่มีการให้ตำแหน่งในทางราชการ เป็นรางวัลแก่ผู้ภักดีต่อพรรคการเมือง โดยไม่มีการจำกัดขอบเขตอำนาจการบรรจุแต่งตั้งไว้ในระเบียบข้าราชการหรือกฎหมายทางการบริหารใด ๆ

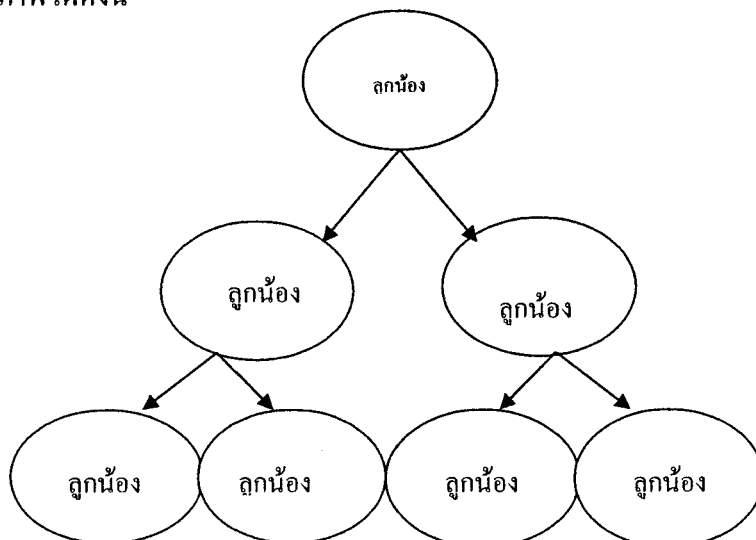
ชูป กาญจนประการ ให้นิยามระบบอุปถัมภ์ว่ การปฏิบัติการในประการต่างๆ เกี่ยวกับการแต่งตั้งบุคคลให้เข้าดำรงตำแหน่ง ทั้งในทางการเมือง และทางการบริหารของพรรคการเมืองที่กำความมีชัยให้เข้าดำรงตำแหน่ง ทั้งในการเลือกตั้ง เพื่อให้ลูกพรรคหรือผู้สนับสนุนวิ่งเต้นช่วยเหลือในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ได้รับผลตอบแทนเป็นสินน้ำใจ

เพ็ญศรี วายวานนท์ กล่าวว่ ระบบอุปถัมภ์นั้นย่อมจะปรากฏความไม่ยุติธรรม ความไม่มั่นคงในการดำรงตำแหน่ง และก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับบัญชา และการทำงานร่วมกันอยู่เสมอ

ดังนั้น จากนิยามข้างต้น การศึกษาเรื่องระบบอุปถัมภ์ของสังคมไทยจำเป็นต้องเข้าใจในระบบอุปถัมภ์นั้นมีลักษณะอย่างไร มีรูปแบบ และความสำคัญอย่างไร ในทางปฏิบัติแล้วระบบอุปถัมภ์นิยมกันอย่างกว้างขวางทั้งภาครัฐและเอกชน อาจกล่าวได้ว่า ทุกคนในสังคมโลกล้วนแต่ต้องมีระบบอุปถัมภ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่มีใครปฏิเสธสังขธรรมข้อนี้ได้

ระบบอุปถัมภ์ (patron-client system) ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. เป็นความสัมพันธ์เชิงคู่ (dyadic relationship) เช่น นายจ้าง-ลูกจ้าง ซึ่งแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์สังคมไทย

2. เป็นความสัมพันธ์แนวตั้งหรือแนวคิง (verticle relationship) เป็นลักษณะของความไม่เท่าเทียมกันมีลักษณะเป็นความอาวุโส หรือรุ่นการสืบทอดอำนาจจนถึงการแบ่งมอบอำนาจ
3. เป็นกลุ่มที่มีการเกื้อกูลแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน (reciprocal relationship) จุดที่ทำให้ระบบอุปถัมภ์รวมกันเป็นคู่ๆ คือมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กันคนเป็นนายต้องดูแลลูกน้องให้ความคุ้มครองลูกน้อง ส่วนลูกน้องต้องดูแลและช่วยเหลือรับใช้เจ้านาย
4. เป็นความสัมพันธ์ส่วนตัว (personal relationship) เป็นลักษณะความสัมพันธ์ระบบอุปถัมภ์เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 สถานภาพ ได้แก่ เจ้านาย-ลูกน้องโดยมีฝ่ายที่มีสถานภาพสูงกว่า (patron) หรือลูกพี่ จะใช้อำนาจและปัจจัยต่างๆ ให้ความคุ้มครองอีกฝ่ายหนึ่งที่มีฐานะต่ำกว่า (client) หรือลูกน้อง ซึ่งจะตอบแทนโดยการช่วยเหลือในเรื่องทั่วไปและอุทิศตัวรับใช้ลูกพี่ผู้อุปถัมภ์

โดยสรุป ระบบอุปถัมภ์มีลักษณะของความสัมพันธ์ทางสังคมที่เด่นๆ ดังต่อไปนี้

- 1 เป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะค่อนข้างถาวร (relatively permanent)
 - 2 เป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะต่างตอบแทน (reciprocal)
 - 3 เป็นความสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายต่างหวังผลประโยชน์จากกันและกัน (interest orientation)
 - 4 ผู้อุปถัมภ์ซึ่งเป็นฝ่ายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า จะให้ทางด้านวัตถุแก่ฝ่ายผู้รับบริการซึ่งมีฐานะด้อยกว่า
 - 5 ผู้รับบริการจะตอบแทนด้วยความจงรักภักดีหรือบริการอื่นๆ ที่ตนสามารถทำได้
- สนิท สมัครงการ กล่าวว่สถาบันครอบครัวและเครือญาติ เป็นสถาบันสังคมที่เก่าแก่มากที่สุดสถาบันหนึ่ง เกิดมาพร้อมกับสังคมมนุษย์เลยทีเดียว ระบบเครือญาติ ซึ่งมีลักษณะเป็นระบบอุปถัมภ์ตามแนวความคิดทางด้านมานุษยวิทยา ควรแบ่งออกได้ 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

1 ญาติสายเดียว (unilinear kinship) เป็นระบบญาติที่ให้ความสำคัญแก่ญาติอีกฝ่ายคือฝ่ายสามีหรือฝ่ายภรรยาแต่เพียงอย่างเดียว

2 ญาติสายคู่ (bilateral kinship) เป็นระบบญาติที่นับถือหรือให้ความสำคัญแก่ญาติทั้งสองฝ่าย

อคิน ระพีพัฒน์ ได้ชี้ให้เห็นว่า โครงสร้างสังคมเป็นตัวการสำคัญในการกำหนดความสัมพันธ์ต่างๆ ในสังคมจนถึงการกระทำในสังคม ดังนั้นการที่คนไทยมีลักษณะให้ความสำคัญแก่ความสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่มเดียวกันมากกว่าคนนอกกลุ่ม จึงเนื่องมาจากความสัมพันธ์ของคนในกลุ่มมีรากฐานมาจากความสัมพันธ์ส่วนตัวที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาเป็นเวลานาน

ซึ่งไม่เหมือนกับการเกิดกลุ่มของชาวตะวันตกที่เชื่อว่ากลุ่มเกิดจากการมีส่วนร่วมกันถึงประโยชน์ของสมาชิกกลุ่ม ขณะที่กลุ่มของคนไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ส่วนตัว ไม่นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ความสัมพันธ์ของกลุ่มของคนไทยจะให้ความสำคัญแก่ผู้นำสูงมาก เพราะผู้นำเปรียบเหมือนผู้อุปถัมภ์ของกลุ่ม

ส่วนเรื่องผลกระทบโดยตรงต่อผลทางการเมืองนั้น ระบบอุปถัมภ์จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากลักษณะความเป็นผู้นำในเชิงอุปถัมภ์ ย่อมหมายถึงระดับอิทธิพลซึ่งมีต่อประชาชนหรือกลุ่มบุคคล การมีอิทธิพลจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบารมีของผู้นำคนนั้นเป็นสำคัญ ประชาชน หรือกลุ่มบุคคลภายใต้ผู้นำดังกล่าว โดยนัยทางการเมืองหมายถึง คะแนนเสียงที่จะทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งประสบชัยชนะหรือพ่ายแพ้ก็ได้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนกับประชาชนเหล่านี้ในกระบวนการเลือกตั้งถูกเรียกว่า “ระบบหัวคะแนน” โดยเฉพาะบุคคลซึ่งดำรงอยู่ในสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับล่าง ความสัมพันธ์ในกระบวนการดังกล่าวในสังคมไทยตามลักษณะพื้นฐานของสังคมวัฒนธรรม มีพื้นฐานอยู่บนความสัมพันธ์ส่วนตัว มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ตอบแทนระหว่างเจ้านายกับลูกน้องมากกว่า ความสัมพันธ์แบบอุดมการณ์หรือจิตสำนึกทางการเมืองร่วมกัน เมื่อเป็นเช่นนี้แนวทางการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงต้องให้ความสนใจกับผู้นำชุมชนระดับต่างๆ เป็นสำคัญ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยถูกระดม (mobilized political participation) ซึ่งการระดมอาจจะมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนผู้นำท้องถิ่น บุคคลเหล่านี้มักจะถูกเรียกว่า “หัวคะแนน” ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญที่สุดในความสำเร็จของการได้รับเลือกตั้งของผู้สมัครแต่ละคน ซึ่งความสัมพันธ์ของผู้สมัครและหัวคะแนนเป็นกันไปในเชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันของทั้งสองฝ่าย ความสำคัญของบุคคลเหล่านี้อยู่ที่การได้รับความยอมรับและเกรงใจจากคนในท้องถิ่น จึงสามารถที่จะชักจูงให้คนในท้องถิ่นมีพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามคำแนะนำของหัวคะแนน ดังนั้นการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในแต่ละครั้ง จึงมักเกิดจากการแนะนำชักจูงโดยผู้นำของท้องถิ่นไม่ได้เป็นไปตามการตัดสินใจของประชาชนฝ่ายเดียว โดยผู้นำของท้องถิ่นจะมีผลตอบแทนให้อาจจะเป็นการแจกเงิน หรือแจกสิ่งของเลี้ยงอาหารบริจาคทรัพย์สินให้แก่ชุมชน

พิชาย รัตนดิถก ฅ ภูเก็ด ได้สรุปความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์ที่ดำรงอยู่ในชนบท มี 3 รูปแบบคือ

1. เป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างผู้นำชุมชนในตำแหน่งกับลูกบ้าน เนื้อหาความสัมพันธ์แบบนี้ คือกลุ่มผู้นำเป็นลูกพี่ที่ที่จะดึงเอาผลประโยชน์จากภายนอกมาแบ่งปันกลุ่ม

ตนโดยแลกเปลี่ยนกับความจงรักภักดี และการรับใช้ลูกน้อง ส่วนชาวบ้านทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ภายในกลุ่มจะได้รับประโยชน์น้อย หรืออาจจะไม่ได้รับ

2. เป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ระหว่างนายทุนเจ้าของที่ดินกับชาวบ้านที่ยากจน เนื้อหาคือนายทุนในฐานะลูกพี่จะให้เช่าที่นา ให้กู้เงิน หรือว่าจ้างแรงงาน ส่วนลูกน้องจะให้ความจงรักภักดีหรือสนับสนุน เมื่อเกิดกรณีพิพาทและเสียค่าเช่าที่นาในอัตราดอกเบี้ยที่สูงและรับจ้างแรงงานในอัตราถูก ความสัมพันธ์สะท้อนให้เห็นลักษณะการขูดรีดทางชนชั้นอย่างชัดเจน

3. เป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างข้าราชการ นักการเมือง และนายทุนจากภายนอกกับกลุ่มชนชั้นผู้นำภายในหมู่บ้าน โดยผู้มาจากภายนอกเป็นผู้อุปถัมภ์ให้ผลประโยชน์หรือสนับสนุนเรื่องเงินและให้ความช่วยเหลือเมื่อยามที่เดือดร้อน ส่วนชนชั้นนำในชุมชนก็จะให้การสนับสนุนให้ผลงาน รับนโยบายมาปฏิบัติเป็นหัวคะแนนให้ หรือเป็นตัวแทนผลประโยชน์

ดังนั้นลักษณะความสัมพันธ์ทั้ง 3 รูปแบบนี้ จึงไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้ และมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่ กลุ่มอุปถัมภ์แต่ละกลุ่มในหมู่บ้านอาจจะช่วงชิงการนำผลประโยชน์ที่มีอยู่ภายในและมาจากภายนอกชุมชน ชนชั้นนำของหมู่บ้านซึ่งเป็นลูกพี่ของแต่ละกลุ่มอาจจะประสานผลประโยชน์กันเอง โดยไม่คำนึงถึงลูกน้องก็ได้และหรือชนชั้นนำในหมู่บ้านอาจมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และหมุนเวียนการดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน โดยมีแต่ละกลุ่มรวมตัวกันเป็นฝักฝ่ายเพื่อจะช่วงชิงทรัพยากรหรือตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งนอกจากมีกลุ่มอุปถัมภ์แล้ว อาจเป็นไปได้ว่าภายในหมู่บ้านก็มีกลุ่มอิสระซึ่งมีฐานะเศรษฐกิจพึ่งตัวเองได้เช่นกัน

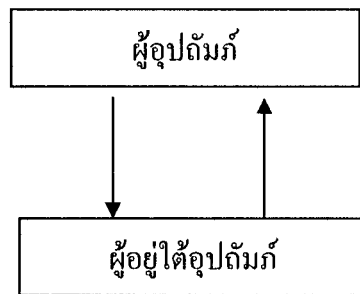
รูปแบบระบบอุปถัมภ์ของสังคมไทย

เราสามารถแบ่งระบบอุปถัมภ์ของสังคมไทย ออกได้เป็น 4 รูปแบบคือ

1. ระบบอุปถัมภ์ที่มีอยู่ในหมู่ญาติ ได้แก่ ความสัมพันธ์ในหมู่ครอบครัวทั่ว ๆ ไป ได้แก่ พ่อ, แม่, ลูก
2. ระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นระหว่างมิตรสหาย ได้แก่ ความเป็นเพื่อน เช่น เพื่อนร่วมรุ่น เพื่อนเล่น เป็นต้น
3. ระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพ เช่น ขวานากับนักการเมือง เป็นต้น
4. ระบบอุปถัมภ์ที่เกิดขึ้นในองค์กรต่าง ๆ มีการแสดงออกมาในรูปนายจ้างกับลูกจ้าง เป็นต้น

ปัจจัยที่ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ส่วนใหญ่

1. ชาวบ้านขาดแคลนวัตถุดิบปัจจัยในการดำรงชีวิต
2. ชาวบ้านขาดสถานะทางสังคม ต้องพึ่งพาผู้อุปถัมภ์ในการวิ่งเต้นติดต่อกับราชการ เข้ารับการรักษาพยาบาล ฯลฯ
3. ชาวบ้านรู้สึขาดอำนาจที่จะแก้ไขปัญหาของตนเองและท้องถิ่น เช่น การขาดไฟฟ้า น้ำประปา ถนน ศาลาวัด ราคาพืชผลตกต่ำ ต้องพึ่งพาผู้อุปถัมภ์หรือคนกลางติดต่อกับราชการหรือพรรคการเมือง เพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาจนเกิดเป็น “วัฒนธรรมพึ่งพา” การเข้ามาหาผู้มีอำนาจมีบารมีซึ่งสามารถ เขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2.2 แสดงระบบอุปถัมภ์ของไทย

ลักษณะการพึ่งพาของชาวบ้านที่มีต่อผู้อุปถัมภ์ มีลักษณะดังนี้

- ก. เป็นแบบหลายมิติ ตั้งแต่การกู้ยืมเงินทอง, ให้เป็นผู้ใหญ่งานแต่งงาน, งานศพ, ขอ ยืมรถไถนาใช้ในไร่ (โดยจ่ายค่าตอบแทนเป็นแรงงานภายหลัง) พึ่งพาเอาพืชผลไปขายยังตลาด ฯลฯ
- ข. มีลักษณะทั้งชีวิต คือ ต้องพึ่งพาทุกโอกาส ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตายและทั้งครอบครัวด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้อุปถัมภ์ที่ทำตัวเป็นหัวคะแนน ชาวบ้านซึ่งไม่มีทางเลือกนอกจาก จะต้องขายเสียงให้ ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะเห็นแก่เงินในช่วงเลือกตั้งเท่านั้น แต่ชาวบ้านได้คิดแล้วว่า ตนเองยังต้องพึ่งพาระบบอุปถัมภ์ในเรื่องอื่นๆ อีกมากในอนาคต

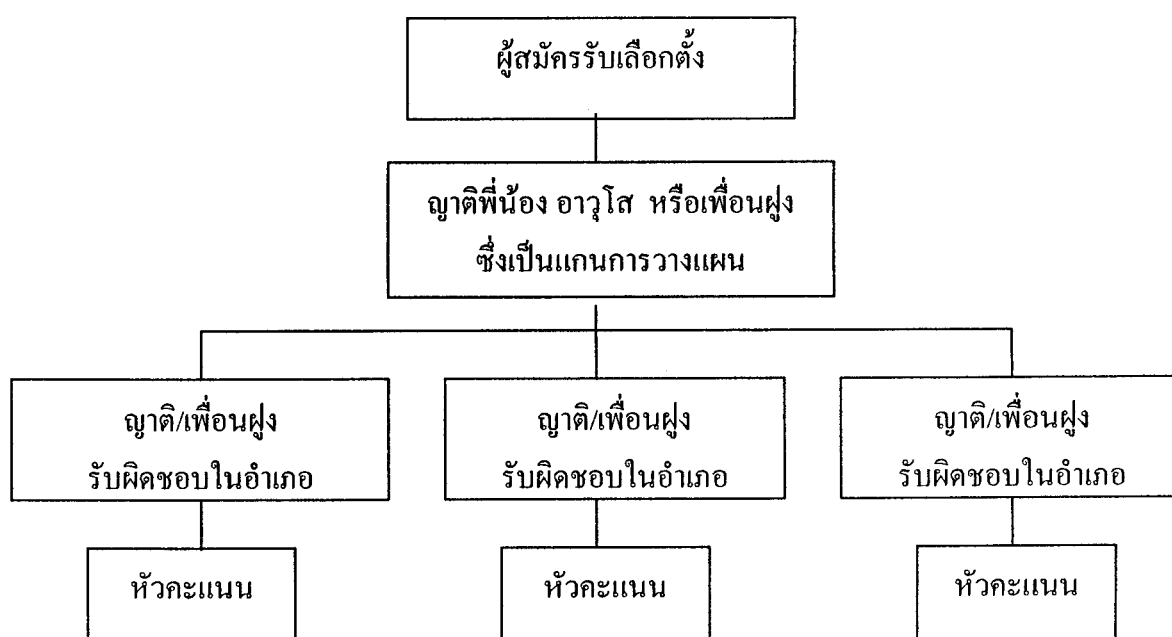
ความผันแปรของระบบอุปถัมภ์จากอดีต - ปัจจุบัน

ในอดีตระบบอุปถัมภ์จะมีลักษณะเป็นการเคารพนับถือให้ความช่วยเหลือคุ้มครองกัน อย่างเป็นผู้ใหญ่ - ผู้น้อย ด้วยน้ำใจที่มากกว่าที่ตั้งอยู่บนการหวังผลทางวัตถุ ระบบอุปถัมภ์ใน สมัยก่อนมีลักษณะมั่นคงถาวร เป็นการพึ่งพากันทั้งชีวิตจิตใจเมื่อสังคมมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เป็นแบบทันสมัยซึ่งที่เกิดขึ้นในชนบทคือชาวบ้านต้องพึ่งพาผู้คนต่างๆ หลากหลายมากขึ้น เช่น ต้องพึ่งพาพ่อค้ารับซื้อข้าว, ข้าวโพด, ปอ, ยาง ต้องพึ่งพาพ่อค้าขาย ทุเรียน, รถไถ พึ่งพาธนาคาร ฯลฯ ดังนั้นในชนบทจึงมีผู้อุปถัมภ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย

ในประการถัดมา ผู้อุปถัมภ์บางส่วนจะมีช่องทางสัมพันธ์กับอำนาจทางการเมืองหรือระบบราชการ ทั้งได้อภิสิทธิ์ในการค้าขายผูกขาดทรัพยากรหรือผลผลิตบางอย่างในท้องถิ่น เช่น ไม้แร่ ปาล์ม มันสำปะหลัง รวมทั้งสินค้าผูกขาดของรัฐ เช่น เหล้า บุหรี่ และในบางกรณีอาจรวมถึงสิ่งผิดกฎหมาย เช่น เหล้าเถื่อน บุหรี่ สุราต่างประเทศ เป็นต้น ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ที่กลายเป็นระบบอิทธิพลพร้อมกันภายในตัว

ผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ระบบอุปถัมภ์ผันแปรไป เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันได้แปรเปลี่ยนไป ชาวบ้านจึงพึ่งพาผู้อุปถัมภ์หลายคนเป็นเรื่องเฉพาะๆ ไปแต่ละคน เช่น พึ่งพาเรื่องพืชผลในคนหนึ่ง แต่ไปพึ่งพาคนอื่นในเรื่องการติดต่อกาน เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้ถูกอุปถัมภ์จะไม่ลึกซึ้งและถาวรเหมือนสมัยก่อน เพราะเป็นความลับ

ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัคร แม้ว่าแต่ละคนจะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่การรณรงค์หาเสียงก็อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้สมัครกับญาติมิตร เพราะถ้าหากผู้สมัครคนใดมีญาติหรือสามารถผูกญาติกับบุคคลต่างๆ ได้มาก ทำให้โอกาสในการชนะเลือกตั้งย่อมมีมาก โดยอาจจะไม่ต้องใช้เงินให้สินเปลืองเหมือนผู้สมัครคนอื่น ในสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยการลงคะแนนเสียงให้ญาติถือเป็นการช่วยญาติ ทำให้ญาติเป็นใหญ่เป็นโต จะได้พึ่งพาอาศัยในภายหลัง เป็นการอุปถัมภ์ที่อิงระบบความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ (kinship relation system) ซึ่งมีเป้าหมายการหาเสียงที่เน้นกลุ่มญาติ บุคคลที่รู้จักคุ้นเคย คะแนนเสียงที่ผู้สมัครหวังจะได้เป็นส่วนใหญ่ คือคะแนนเสียงจากคนที่อยู่ในชนบทห่างไกลตัวเมือง มีฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาต่ำโดยจัดตั้งระบบหัวคะแนนที่เป็นความสัมพันธ์แบบเครือญาติ

ภาพที่ 2.3 แสดงรูปแบบของระบบอุปถัมภ์ในการเลือกตั้ง

ถึงแม้เป้าหมายการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครแต่ละคน คือ การทำให้ตนเอง
ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดก็หาได้มีความเปลี่ยนแปลงวิธีการหรือรูปแบบแตกต่างไปจากเดิมไม่ สิ่งที
พัฒนาก้าวไกลขึ้นกลับเป็นกลวิธีการทุจริตในการเลือกตั้งของผู้รับสมัคร

เนื่องจากคนไทยเคยชินกับระบบอุปถัมภ์ ไม่ค่อยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองให้มี
อำนาจต่อรองทัดเทียมได้กับชนชั้นนำ ซึ่งกุมปัจจัยในการผลิตเอาไว้ เพราะฉะนั้น เมื่อชนชั้นนำใน
ท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชักจูงให้ปฏิบัติประการใดก็ยอมกระทำโดยคุณผี นอกจากนี้คน
ไทยยังมีความรู้สึกถึงบาปบุญ คุณโทษ เมื่อรับเงินเข้ามาแล้วต้องลงคะแนนให้เขา มิฉะนั้นจะ
กลายเป็นคนนอกคตบุญ ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียงมากและแก้ไขยาก

ลักษณะสังคมไทยที่เน้นความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และระบบอุปถัมภ์ (patron-
client relationship) ถูกเสริมต่อด้วยการเน้นค่านิยมการบริโภคนิยมและระบบเงินตราภายใต้สังคมแบบ
สมัยใหม่ ทำให้ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กลายเป็นแกนกลาง
สำคัญในโลกการเมืองประชาธิปไตย ควบคู่ไปกับความสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของปัจเจกบุคคล
ตามลัทธิเสรีนิยม สิ่งที่เกิดขึ้นจากการผสมกลมกลืนอย่างได้คุณภาพของปัจจัยเก่าและใหม่ดังที่
กล่าว เห็นได้จากระบบห้วคะแนนแบบเก่าที่เน้นเรื่องความเด่นเฉพาะตัวและบารมีในท้องถิ่นถูก
เสริมเข้ามาด้วยการจัดตั้งองค์กรแห่งการหาเสียงเลือกตั้ง การวางแผนจัดการสมัยใหม่เพื่อบริหาร
คะแนนเสียงแบบธุรกิจระบบอาสาสมัครติดตามผล และระบบการจ่ายเงินซื้อเสียงแบบหวังผล
อย่างมีประสิทธิภาพ คล้ายกับการขายโดยตรง (direct sale) ของนักการตลาดสมัยใหม่ สภาวะ
เช่นนี้ทำให้การเลือกตั้งกลายเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่ง อาจจะเป็นไปได้ว่า
ผู้สมัครที่มีคุณภาพแบบใหม่ สามารถใช้ความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์มารับใช้ตนเอง แทนที่
จะใช้ด้วยวิธีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์และหนี้บุญคุณในรูปแบบเงินตรา เขาสามารถที่จะใช้ใน
รูปของการสร้างความศรัทธาในระยะยาวนาน การช่วยเหลือต่อสู้ในยามคับขันหรือประสบความ
ยากลำบาก หรือช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแก้ปัญหาส่วนตัวและอาชีพในแง่อื่น ๆ

จากผลการแบ่งชนชั้นในระบบศักดินาของไทยในอดีต ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ซึ่งฝัง
รากลึกกลงในสังคมไทยอันมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของไทย เป็นที่มาของวัฒนธรรมของ
คนไทยทำให้คนไทยยึดระบบอาวุโสมีความเกรงใจต่อกัน นับถือคนมีอำนาจและไม่ค่อยมี
อุดมการณ์ ซึ่งวัฒนธรรมจะไปมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) ของคน
ไทยซึ่งเป็นตัวแบบในการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองการกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของผู้ลงคะแนนอีกตัวแบบหนึ่ง (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2539:
18-25)

จากเนื้อหาในแนวคิดและทฤษฎีที่นำมากล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าลักษณะของสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท ยังมีการแบ่งชนชั้นกันอยู่ เช่น ข้าราชการ ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และบรรดานายทุนที่เปรียบเสมือนเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตคนในชนบท ซึ่งคนส่วนใหญ่ ก็ยอมรับว่าบุคคลเหล่านี้เป็นชนชั้นนำที่มีฐานะที่สูงกว่า โดยยอมรับการตัดสินใจของคนเหล่านี้ ยอมปฏิบัติตามและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นอกจากความไม่เสมอภาคในสังคมที่เกิดขึ้น ท่ามกลางคนที่มีฐานะยากจนและด้อยการศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และขาดอำนาจการตัดสินใจ ตลอดจนการได้รับผลประโยชน์จากการตัดสินใจขึ้นอยู่กับชนชั้นนำตามที่กล่าวในข้างต้นแล้ว ความสัมพันธ์ของทั้งสองชนชั้นก็มักเป็นไปในลักษณะการอุปถัมภ์ค้ำชูกัน เพราะชนชั้นนำในสังคมจะได้เปรียบในทุกๆด้าน โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ชนชั้นนำอยู่ในฐานะผู้อุปถัมภ์ ส่วนประชาชนทั่วไปก็กลายเป็นผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ ยอมรับการตัดสินใจและปฏิบัติตาม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนจากการที่ได้รับอุปถัมภ์

สังคมไทยจึงเป็นสังคมของการคบหากันอย่างสนิทชิดเชื้อ ใช้ความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัวจึงสามารถชักจูงได้ง่ายผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเงินทุนเป็นจำนวนมากและใช้ระบบหัวคะแนน ซึ่งเป็นชนชั้นนำในชุมชนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนในเขตเลือกตั้ง จึงสามารถระดมคนไปลงคะแนนเสียงได้ และสามารถชี้แนะให้ประชาชนเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่งได้ โดยการให้เงินตอบแทนหรือแจกสิ่งของให้กับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นการแลกเปลี่ยนกัน ผู้สมัครที่ได้เปรียบทางการเงิน อิทธิพล ชื่อเสียง จึงมักใช้การซื้อเสียง แจกสิ่งของต่างๆ (เสนีย์ คำสุข 2539: 47-48)

2. ผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง

การศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งที่ผ่านมา ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นจนถึงการเลือกตั้งระดับประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกงานวิจัยดังกล่าวมานำเสนอในส่วนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดังกล่าว เฉพาะประเด็นที่มีความสำคัญตามระยะเวลาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยในอันดับแรกได้นำผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง มาทำการพิจารณาดังต่อไปนี้

ประสิทธิ์ การกลาง (2531) สรุปถึงวิธีการซื้อเสียง แบ่งเป็น 2 อย่าง คือ

1. การซื้อคะแนนเสียงโดยตรง คือการกระทำเพื่อให้ได้คะแนนเสียงโดยตรง โดยการจ่ายเงินหรือในรูปของตัวเงิน เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงให้ตนหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง เช่น การจ่ายเงินผ่านหัวคะแนน การเลี้ยงสุราอาหาร การจัดมหรสพต่างๆ

2. การซื้อคะแนนเสียงโดยอ้อม คือ การจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนให้ตนหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ใช่ในรูปแบบของตัวเงิน เช่น จัดหาหรือนำพาคนไปลงคะแนนในวันเลือกตั้ง การแจกสิ่งของ หรือสร้างสาธารณประโยชน์ การบริจาคเงินผ่านองค์กรของประชาชน การซื้อคะแนนเสียงผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้านการซื้อคะแนนเสียงโดยอามิสสินจ้างต่างๆ การซื้อบัตรประจำตัวประชาชน

วิทยา โยธารินทร์ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของหัวคะแนนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด ศึกษาเฉพาะกรณีเขตอำเภอหนองกรุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2533 โดยศึกษาการจัดตั้งและการควบคุมหัวคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้ง กระบวนการและวิธีการที่หัวคะแนนช่วยหาเสียงเลือกตั้งและบทบาทของหัวคะแนนที่มีต่อการเลือกตั้ง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาวิจัยประกอบด้วย ผู้รู้ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หัวคะแนน และผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 180 คน ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่าวิธีการจัดตั้งและการควบคุมหัวคะแนนของผู้สมัคร ผู้สมัครมีวิธีการจัดตั้งหัวคะแนน 3 วิธีคือ ผู้สมัครเข้าหาหัวคะแนนด้วยตนเอง เชิญหัวคะแนนมาประชุมและจัดเลี้ยงที่บ้านตน และผู้สมัครอาศัยบุคคลที่สองช่วยจัดตั้ง ส่วนการควบคุมหัวคะแนนนั้นประกอบด้วย การควบคุมการแจกเงินเพื่อซื้อคะแนนเสียง โดยผู้สมัครควบคุมเอง มอบหมายให้คนสนิทช่วยควบคุมและสอบถามผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในด้านการควบคุมค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับน้ำมันรถในระหว่างการทำเสียงของหัวคะแนน ผู้สมัครส่วนใหญ่ใช้วิธีการเดียวกันคือจ่ายเงินสดให้หัวคะแนนไปเติมน้ำมันแล้วนำไปเสร็จรับเงินมาแสดงภายหลัง ส่วนกระบวนการและวิธีการที่หัวคะแนนช่วยหาเสียงเลือกตั้ง หัวคะแนนได้ดำเนินการช่วยหาเสียงให้แก่ผู้สมัครที่ตนสนับสนุน 7 วิธี ได้แก่ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ในโอกาสและสถานการณ์ที่เอื้ออำนวย การซื้อคะแนนเสียง การแจกของ การโจมตีคู่แข่ง การจัดเลี้ยงอาหารสุราและเครื่องดื่ม การรวบรวมข้อมูลเสนอผู้สมัคร และวิธีการสุดท้ายคือการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านต่างๆ

หัวคะแนนมีบทบาทสำคัญในด้านการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว การใช้เงิน การใช้สิ่งของแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียง การรวบรวมรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และรวบรวมบัตรประจำตัว การปล่อยข่าวลวง การแก้ข่าวลวง การจัดเลี้ยงอาหารและเครื่องดื่ม การหาเสียง

ในงานสังคมและประเพณี การสรรเสริญผู้สมัครที่ตนสนับสนุน การเสนอแนวทางพัฒนาท้องถิ่น การเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนไปยังผู้สมัคร การเข้าร่วมงานสังคมและประเพณีต่างๆ การให้บริการสาธารณประโยชน์ การช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทางไปลงคะแนนเสียง และบทบาทในการรายงานความเคลื่อนไหวของกลุ่มแข่งขัน

พงษ์พันธ์ ธีรทองทวี (2542) ได้ทำการศึกษาวิจัยรูปแบบของการทุจริตเลือกตั้ง ไว้ในรายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2541 ดังต่อไปนี้

การเลือกตั้งที่ผ่านมา ได้มีการโกงเลือกตั้งหรือการทุจริตการเลือกตั้งหลายรูปแบบ และได้มีการพัฒนาเรื่อย ๆ โดยพัฒนาแยกออกเป็น 3 ยุค คือ

ยุคแรก ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2522 ในยุคนี้จะเป็นการเริ่มต้นของการซื้อเสียงแต่เป็นการกระทำโดยทางอ้อม ด้วยการใช้เงินงบประมาณแผ่นดินมาก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ พร้อมกับคิดป้ายชื่อตนเองราวกับต้องการจะบอกว่สิ่งสาธารณประโยชน์เหล่านั้นเป็นของใคร และที่เห็นได้ชัดคือในยุคนี้จะมีการใช้เงินซื้อเสียงเลือกตั้ง ผ่านการจัดงานมหรสพ แต่การจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยตรงยังไม่ปรากฏให้เห็นเหมือนในยุคสมัยนี้

ยุคสอง ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2541 ในยุคนี้เริ่มปรากฏเรื่องการซื้อเสียงด้วยเงินอย่างโจ่งแจ้งมากยิ่งขึ้น การกระทำการซื้อเสียงกระทำกันในหลายรูปแบบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม และในยุคนี้บุคคลที่มีบทบาทมากที่สุดก็คือ “หัวคะแนน” ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ ที่ต่างพัฒนาตัวเองขึ้นมาเป็น “มืออาชีพ” ที่มีค่าตัวเป็นแสน เพราะเป็นบุคคลในพื้นที่รู้ดีถิ่นถิ่นหนทางหรือลักษณะพิเศษของชุมชน รู้จักการวางแผนเพื่อเอาชนะคู่แข่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐจังหวัดและเวลาที่เหมาะสมในการ “แจก” มีการพัฒนากลยุทธ์ในการซื้อเสียงที่แนบเนียนมากยิ่งขึ้น

ยุคที่สาม นับตั้งแต่ พ.ศ. 2541 จนถึงปัจจุบัน โดยการใช้เงินซื้อเสียงในยุคนี้จะเริ่มมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพราะหากมองอย่างผิวเผินแล้ว แทบจะไม่เห็นการใช้เงินซื้อเสียงเลย เพราะกลยุทธ์ใหม่ที่นักเลือกตั้งและหัวคะแนนหันมาใช้ก็คือ คำมั่นสัญญาของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือหัวคะแนนกับการรอคอยของผู้เลือกตั้ง ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าพัฒนาการของการซื้อเสียงได้ตีควมคู่มาพร้อมกับการกำหนดมาตรการป้องกันการซื้อเสียงเลขที่เดียว

การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ของผู้สมัครรับเลือกตั้งมีหลายรูปแบบและเท่าที่สามารถรวบรวมได้ปรากฏดังนี้

1. การซื้อเสียง หมายความว่า การที่ผู้สมัครฯ หรือผู้ที่สนับสนุนได้ให้สัญญาว่าจะให้เงิน หรือสิ่งของอันใด ที่อาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเลือกตั้งในครั้งนั้นให้แก่ตนหรือผู้ที่ตนสนับสนุน

วิธีการซื้อเสียง มีหลายวิธี ได้แก่

1.1 การซื้อเสียงจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยตรงไม่ว่าจะโดยตนเองหรือผ่านหัวหน้าคะแนนผู้สนับสนุน คือการให้เงินหรือสิ่งของ เช่น เครื่องครัว กระจกน้ำ นาฬิกาแขวน อาหารแห้ง ฯลฯ แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นรายบุคคล ถ้าเป็นเงินอาจจะให้คนละ 200-500 บาท แล้วแต่พื้นที่แต่ละพื้นที่ เท่าที่ทราบถ้าเป็นพื้นที่ภาคกลางจะซื้อเสียงแพงกว่าภาคอื่น ภาคอีสานถูกที่สุดประมาณ 200 บาท

1.2 การซื้อเสียงโดยตรงหรือทางอ้อม จากชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบัน การศึกษาสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด เช่น การมอบเงินให้การช่วยเหลือกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร การมอบอุปกรณ์เครื่องใช้ให้แก่ วัด โรงเรียน ซึ่งการกระทำเหล่านี้หวังผลให้บุคคลในชุมชนนั้น สถาบันนั้น เห็นถึงความดี ความเสียสละ และไปลงคะแนนเลือกตน

2. การจัดทำหรือการสร้าง หมายถึง การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือผู้ที่สนับสนุน ได้จัดทำหรือสร้าง หรือสัญญาว่าจะจัดทำหรือสร้าง หรือการทำประโยชน์ให้กับชุมชน สิ่งของที่เป็นสิ่งก่อสร้าง ถาวรวัตถุต่างๆ เช่น ถนน บ่อน้ำ ศาลาวัด ศาลากลางบ้าน เขื่อนฝาย ฯลฯ ให้แก่ชุมชนหรือกลุ่มบุคคลหรือบุคคลใด เช่น ให้กับหมู่บ้าน วัด โรงเรียน หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดคนหนึ่ง เพื่อเป็นการจูงใจให้คนที่อยู่ในชุมชนหรือหมู่บ้านนั้นๆ เห็นความดี หรือเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนเมื่อทำให้หรือสร้างให้ก็จะได้คะแนน หรือเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วก็จะมาดำเนินการหรือสร้างให้ในภายหลัง ในการกระทำความคิดรูปแบบนี้จะพบมากในเขตเลือกตั้งในภาคอีสานและภาคเหนือ เพราะคนภาคอีสานและภาคเหน้อยังถือบาปบุญคุณโทษ เมื่อให้สัญญาแล้วก็จะปฏิบัติตามจึงมักถูกหลอกลวงได้ง่ายจากผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้สนับสนุน

3. การจัดมหรสพหรือการจัดงานรื่นเริงต่างๆ หมายถึง การที่ผู้สมัครหรือผู้ที่สนับสนุน จัดให้มีมหรสพ หรือการจัดงานรื่นเริงต่างๆ เช่น การจัดฉายภาพยนตร์ การแสดงลิเก หมอรำ การแสดงดนตรี งานฉลองพัศศ ฯลฯ โดยเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการจัดงาน ในการจัดงานก็จะจัดให้มีการแสดง การฉายภาพยนตร์ไปตามหมู่บ้านต่างๆ ในเขตเลือกตั้ง แต่จะไม่มีโฆษณาหาเสียง เพื่อหลีกเลี่ยงข้อกฎหมาย แต่จะให้หัวหน้าคะแนนเป็นผู้ไปติดต่อกับหัวหน้าหมู่บ้าน หรือผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้านรู้ และแจ้งให้ราษฎรในหมู่บ้านเป็นการภายใน ในลักษณะปากต่อปาก โดยการแสดงลิเก หมอรำ หรือดนตรี ผู้แสดงจะพยายามบอกเป็นนัยๆ ว่าให้เลือกใคร ซึ่งจะเอาผิดกับผู้แสดงไม่ได้ เพราะกฎหมายที่มีอยู่ไม่ได้บัญญัติว่าเป็นความผิด

4. การจัดเลี้ยง หรือรับจัดเลี้ยง หมายถึง การที่ผู้สมัครหรือผู้ให้การสนับสนุนได้จัดให้มีการกินเลี้ยง ไม่ว่าจะป็นรูปแบบใด เช่น การจัดโต๊ะจีน เพื่อเลี้ยงคนในชุมชนนั้นๆ หรือกลุ่มคน สมาคม มูลนิธิ สถาบัน หรือรับว่าจะจัดเลี้ยงให้หากได้รับเลือกเข้าไปเป็นผู้แทนฯ การจัดเลี้ยงที่พบจะเป็นการให้ห้วคะแนนนในชุมชนนั้นๆเป็นผู้จัด งานเลี้ยงบางแห่งเก็บเงินผู้ร่วมงาน แต่เก็บเพียงคนละ 10 บาท ทั้งๆที่เป็นการเลี้ยงแบบโต๊ะจีน มีสุรา เครื่องดื่มต่างๆ ผู้สมัครอาจจะมาปรากฏตัวเพื่อแสดงความยินดี ถ้าเป็นงานวันเกิด หรืองานศิษย์เก่า และถือโอกาสหาเสียงเพราะถือว่าตนเองไม่ได้เป็นคนจัด เป็นต้น ส่วนการสัญญาว่าจะจัดให้มีงานเลี้ยงมักจะใช้ไม่ได้ผลในการที่จะจูงใจให้ไปเลือกตั้ง จึงไม่ค่อยปรากฏให้เห็น

5. การใช้อำนาจอิทธิพลคุกคาม หมายถึง การที่ผู้สมัครหรือผู้สนับสนุนใช้อำนาจอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออิทธิพลในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา เป็นผู้มีเงินและบริวารจำนวนมากหรือเป็นเจ้าของกิจการที่คนในชุมชนนั้นต้องพึ่งพา บังคับ ข่มขู่ สร้างเงื่อนไข เพื่อบีบบังคับให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้ตนหรือลงคะแนนให้ผู้ที่ตนสนับสนุนในการเลือกตั้ง

การใช้อำนาจอิทธิพล แบ่งออกเป็นหลายกรณี คือ

5.1 ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้า ขอร้องขอความร่วมมือช่วยเหลือ บังคับและข่มขู่ให้ลงคะแนนเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน เช่น ในหน่วยทหารหรือหน่วยราชการ หัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาสั่ง หรือขอร้องให้ลงคะแนนช่วยเหลือพรรคพวกผู้ที่มีบุญคุณ และคนที่เคยเป็นผู้บังคับบัญชา

5.2 เป็นผู้มีอิทธิพลทางการเงิน เจ้าของที่ดินหรือกิจการที่ผู้คนในชุมชนนั้นต้องพึ่งพาอาศัย ได้ถือโอกาสนี้ ขอร้อง ต่อร้อง บังคับ ผู้มีสิทธิลงคะแนนให้เลือกตนหรือผู้ที่ตนสนับสนุน กรณีนี้จะมีการให้ของต่อร้องพิเศษทางการเงิน เช่น ถ้าได้รับการเลือกตั้งจะยกค่าเช่าให้หนึ่งเดือน เป็นต้น

5.3 เป็นผู้มีอิทธิพลทางด้านนักเลง เป็นผู้ที่หากินในทางทุจริต มีนักเลงอันธพาลอยู่ในการควบคุม เช่น ขบวนการค้าของเถื่อน ค้ายาเสพติด บ่อนการพนัน ฯลฯ ใช้ นักเลงอันธพาลออกข่มขู่บังคับให้เลือกคนที่ตนสนับสนุนหรือเลือกตนเป็นผู้แทน หากมีใครไปสนับสนุนคนอื่นต้องถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกฆ่า โดยเฉพาะห้วคะแนนนของฝ่ายตรงข้าม มักจะถูกสั่งฆ่าในฐานะที่ไปสนับสนุนผู้สมัครคนอื่น และการฆ่านี้เป็นตัวอย่างทำให้คนอื่นกลัว และยอมลงคะแนนให้

การใช้อิทธิพลคุกคามไม่ว่าวิธีใด ในหลายเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ขอมอบผู้ได้อิทธิพลไม่กล้าต่อสู้กับอำนาจเถื่อนนั้น เพราะกลัวภัยอันตรายที่จะมาถึง ปล่อยให้มีการทุจริต กระทำผิดต่อกฎหมายเลือกตั้งอย่าง

ชัดแจ้ง เช่น กรณีการเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลเมืองปากน้ำ จังหวัดสมุทรปราการ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ขอมให้พรรคพวกของผู้สมัครชนบัตรปลอมที่กาแล้วลงในหีบบัตรต่อหน้าคณะกรรมการประจำหน่วยและผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนอย่างออกอาจไม่กลัวเกรงกฎหมาย เป็นต้น

6. การใส่ร้ายด้วยความเท็จ คือ การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สนับสนุนได้กล่าวถ้อยคำอันเป็นเท็จ โจมตีหรือใส่ร้ายผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหลงเชื่อและได้ไปลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนนั้น การกระทำนี้อาจจะจัดพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่หรือใช้คนไปพูดในที่ต่าง ๆ ก็ได้

เหตุการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นมากเกือบทุกเขตเลือกตั้ง เช่น ที่จังหวัดพิษณุโลก มีการปล่อยข่าวโจมตีผู้สมัครบางคนว่าเป็นผู้ค้ายาบ้า และนายบ้าแจกเพื่อให้ลงคะแนนให้ตนการใส่ร้ายด้วยความเท็จมีหลายลักษณะ คือ

6.1 เป็นการใส่ร้ายว่าผู้สมัครคนอื่น (ฝ่ายตรงข้าม) กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การซื้อเสียง แจกสิ่งของ เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหลงเชื่อ รังเกียจ ไม่ลงคะแนนให้หรือทำให้เจ้าหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้งหลงเชื่อ และสอบสวนผู้สมัครคนนั้น

6.2 ทำเป็นหนังสือจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงนามโดยประธานกรรมการการเลือกตั้งถึงหัวหน้าคะแนน หรือกลุ่มผู้สนับสนุนผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม โดยมีข้อความว่าฝ่ายตรงข้ามกำลังทำผิดและให้เลิกกระทำนั้นเสีย และเจ้าหน้าที่กำลังดำเนินการเอาผิดกับผู้สมัครคนนั้นอยู่ เป็นต้น

6.3 เป็นการจัดเวทีอภิปราย ของผู้สมัครและผู้สนับสนุน มีการกล่าวโจมตีผลงานที่ผ่านมา การกระทำส่วนตัว ครอบครัว การทุจริตคอร์ปชั่น การใช้อำนาจอิทธิพลต่างๆ เช่น การโจมตีว่าฝ่ายตรงข้ามสมัยเป็นรัฐมนตรีได้ใช้อำนาจของตนในการบุกรุกที่ดินในเขตป่าสงวนหรือการใช้สัมปทานป่าไม้ เหมือนแร่แก่พรรคพวก การโจมตีลักษณะนี้จะมีทั้งความจริงและเป็นเท็จซึ่งผู้ฟังไม่สามารถจำแนกได้ว่าอันไหนจริง อันไหนไม่จริง ถือว่าเป็นการใช้ศิลปะในการโฆษณาหาเสียง แต่หวังผลคือทำลายความนิยมของฝ่ายตรงข้าม

6.4 การใช้เสียงตามสายในหมู่บ้าน ซึ่งถือว่าเป็นสื่อที่ดีที่สุดของหมู่บ้าน โดยอาศัยผู้ที่เป็นโฆษกพยายามเปิดรายการที่มีการโจมตีการทำงานของฝ่ายตรงข้าม หรือเรียกร้องอย่าไปเลือกฝ่ายตรงข้าม โดยใส่ร้ายความไม่ดีต่างๆ ให้ และบางแห่งได้สนับสนุนผู้สมัครฯ อย่างชัดแจ้ง ราษฎรในหมู่บ้านไม่กล้าเป็นพยานหรือร้องเรียนเพราะกลัวอิทธิพลและภัยที่จะมาถึงตัว

6.5 การใช้สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ในลักษณะสัมภาษณ์ผู้ชมรายการ หรือผู้เกี่ยวข้องและเพิ่มความอันเป็นการใส่ร้ายให้ผู้อ่าน ผู้ฟังแล้วเข้าใจว่าเป็นจริง

เลื่อมความนิยม กรณีนี้ส่วนมากจะเกิดขึ้นกรณีทำลายความเชื่อถือต่อพรรค ผู้นำพรรค หรือผู้มีชื่อเสียงของพรรค เป็นผลโดยตรงต่อการลงคะแนนแบบบัญชีรายชื่อ (party list)

7. จัดยานพาหนะรับส่ง คือ การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สนับสนุนจัดรถยนต์หรือยานพาหนะอื่นใดเพื่อขนส่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากบ้านไปลงคะแนนยังหน่วยเลือกตั้ง กรณีนี้จะเกิดกับหมู่บ้านที่ไม่มีหน่วยเลือกตั้งจะต้องไปลงคะแนนยังอีกหมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ห่างไกลออกไป หรือเป็นกลุ่มบ้านอยู่ห่างจากหมู่บ้าน การกระทำนี้หวังผลการลงคะแนนให้ผู้สมัครฯ หรือผู้ที่ตนสนับสนุน ซึ่งจะใช้ได้ผลกรณีอยู่บ้านป่า บ้านชาวเขาที่ผู้สมัครไม่ไปหาเสียง ไม่ให้ความสำคัญ

ในบางแห่งหน่วยราชการที่อยู่ในพื้นที่ก็ให้การสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยใช้รถยนต์ของหน่วยราชการที่ตนเองเป็นหัวหน้าหน่วยรับผิดชอบ ผู้สมัครส่วนมากจะมีความเกี่ยวข้องในฐานะอดีตผู้บังคับบัญชา อดีตรัฐมนตรีกระทรวงต้นสังกัด สามารถให้ความชอบแต่งตั้งโยกย้ายได้ หรือได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ดำเนินการช่วยเหลือผู้สมัคร

การขนส่งหน่วยราชการจะพยายามอ้างว่าเป็นการอำนวยความสะดวก ให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นคนงาน เป็นครอบครัวของข้าราชการ และให้ราษฎรในหมู่บ้านอาศัยเนื่องจากจะต้องไปเลือกตั้งอยู่แล้วหรือเป็นเส้นทางผ่าน

8. การทำบัตรเลือกตั้งปลอม คือ การที่ผู้สมัครหรือผู้สนับสนุนได้ทำบัตรเลือกตั้งปลอมขึ้นมา เพื่อนำไปใช้ลงคะแนนแทนบัตรเลือกตั้งจริง

วิธีการก็คือ นำบัตรเลือกตั้งปลอมกาหมายเลขของผู้สมัครฯ ตามจำนวนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะไม่ไปลงคะแนนเพราะถูกซื้อ วิธีการนี้จะต้องได้รับความร่วมมือจากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เพราะจะต้องเปิดหีบบัตรและนำบัตรทั้งหมดลงหีบทีเดียว กรณีนี้เกิดในการเลือกตั้งของเทศบาลที่จังหวัดสมุทรปราการ

หรือ กาบตรเลือกตั้งปลอมและมอบให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนนั้นที่ถูกซื้อแล้วนำไปหย่อนลงหีบบัตรแทนบัตรเลือกตั้งจริง ซึ่งไม่ต้องกา และนำกลับออกมามอบให้กับผู้ที่ดำเนินการหรือผู้สนับสนุน เพื่อแลกกับเงินและบัตรจริงที่นำออกมานั้นก็จะมีหมายเลขผู้สมัครฯ ที่ต้องการและมอบให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ถูกซื้อคนต่อไปนำเข้าไปในที่เลือกตั้ง เพื่อหย่อนลงหีบบัตรและนำบัตรจริงออกมาจะทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ ตามจำนวนผู้มีสิทธิที่ถูกซื้อ

9. การหวังเหนี่ยวขาดขวางไม่ให้ไปเลือกตั้ง คือการที่ผู้สมัคร หรือผู้สนับสนุนกระทำการหวังเหนี่ยว ขัดขวางไม่ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นพวกผู้สมัครฯ ฝ่ายตรงข้ามและจะลงคะแนนสนับสนุนผู้สมัครฯ ฝ่ายตรงข้ามไม่ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อเป็นการตัดคะแนนของผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม วิธีการหวังเหนี่ยวมีหลายวิธี เช่น การหลอกลวงว่าจะมีการแจกเงินให้ก่อนไปเลือกตั้งโดยผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามหรือผู้สมัครคนหนึ่งคนใดให้รอรับเงินตามเวลา และบอกเลื่อน

เวลาจนไม่สามารถไปลงคะแนนเลือกตั้งทัน 15.00 น. เพราะถึงแม้จะไปทันก็ไม่สามารถลงคะแนนได้หมดทุกคน เพราะไปพร้อมกันจำนวนมาก

หรือใช้วิธีการข่มขู่โดยใช้อำนาจ คอยขัดขวางพูดจาทำนองจะทำร้ายหากไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลัวและไม่ไปใช้สิทธิ หรือใช้วิธีการก่อกวนในหน่วยเลือกตั้ง ทำให้การลงคะแนนน่าช้า ผู้มีสิทธิไม่สามารถไปใช้สิทธิได้ทุกคน

10. การใช้เงินในการหาเสียงเกินวงเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด คือการที่ผู้สมัครใช้จ่ายเงินเพื่อหาเสียงเลือกตั้งเกินวงเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดวงเงินสำหรับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งออกเป็น 2 กรณี คือ

กรณีแรก เป็นค่าใช้จ่ายของผู้สมัครฯ ในเขตเลือกตั้ง จะใช้เงินได้ไม่เกิน 1 ล้านบาท

กรณีที่สอง เป็นการใช้จ่ายเงินของพรรคในการส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อ (party list) ใช้จ่ายได้ไม่เกินจำนวนผู้สมัครในบัญชีรายชื่อที่พรรคส่งสมัครคูณด้วยค่าใช้จ่ายไม่เกิน 1 ล้านบาท/คน

เมื่อมีการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้ง จะแต่งตั้งอาสาสมัครขององค์การเอกชนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรองแล้ว เพื่อเข้ามาทำการตรวจสอบการเลือกตั้งว่าเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือไม่ การตรวจสอบนี้จะกระทำทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง และตัวผู้สมัคร

ในการตรวจสอบค่าใช้จ่ายจะมีอาสาสมัครตรวจสอบค่าใช้จ่ายของผู้สมัครแต่ละคน โดยมีวิธีการที่จะไปตรวจนับแผ่นปลิว โปสเตอร์ อุปกรณ์ที่ใช้เลือกตั้งต่าง ๆ ฯลฯ คำนวณเป็นเงินตามราคากลางโดยเฉลี่ยตามวิธีการขององค์การเอกชนที่กำหนด และเมื่อเสร็จสิ้นการเลือกตั้งแล้วผู้สมัครจะต้องรายงานการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งของตนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถทางบัญชีที่เป็นข้าราชการมาจากกรมสรรพากร ผู้ตรวจภายในของสำนักงานจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัดและ สหกรณ์จังหวัด โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจสอบค่าใช้จ่าย

เมื่อรับรายงานจากผู้สมัครเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย และผลจากการตรวจสอบของอาสาสมัครเจ้าหน้าที่ ก็จะคำนวณการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งของผู้สมัครเกินวงเงินที่กำหนดหรือไม่ หรือเป็นการรายงานเท็จ

11. หวยผู้แทน คือ การที่ผู้สมัครหรือผู้สนับสนุนร่วมมือกับเจ้ามือหวยเลื่อนรับแทงว่าผู้สมัครคนใดจะได้รับการเลือกตั้งเข้าไปเป็นผู้แทน แล้วมีขบวนการปล่อยข่าว เพื่อให้คนไปเล่นหวย เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปเล่นหวยผู้แทนแล้วก็ต้องไปลงคะแนนให้ผู้สมัครฯ ที่ผู้มีสิทธิเล่นหวยไว้

12. การจัดหาเที่ยว คือ การที่ผู้สมัคร หรือผู้สนับสนุนได้จัดหาเที่ยวพากลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือนักเรียนไปทัศนจรตามสถานที่ท่องเที่ยวตามที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องการ โดยผู้สมัคร หรือผู้สนับสนุนจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้

วิธีการนี้จะพบมากโดยความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่ กลุ่มราษฎรต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้ทำนา กลุ่มปลูกมันสำปะหลัง ฯลฯ

การไปทัศนจรอาจจะไปก่อนวันเลือกตั้ง หรือหลังจากประกาศผลคะแนนของผู้สมัครแล้วก็ได้ พบการกระทำความคิดแบบนี้ทั้งสองวิธี เมื่อเข้าไปตรวจสอบผู้มีสิทธิจะตอบว่าเป็นการออกเงินกันเองบ้าง หรือเป็นเงินของกลุ่มของโรงเรียนบ้าง

ความร่วมมือของสถานศึกษาจะมีการทุจริตงบประมาณของโรงเรียนเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะจะอาศัยการที่ได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาระดับจังหวัดให้นำนักเรียนไปทัศนจรแต่ก็ขอรับการสนับสนุนเงินจากผู้สมัครเพื่อใช้ทัศนจร เงินส่วนที่เกินมาก็จะเป็นผลประโยชน์ของตนหรือกลุ่มผู้ร่วมดำเนินการ

สำหรับผลงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเสนอด้วยรายละเอียดต่อไปนี้

สมบัติ จันทรวงศ์ (2535: 15) ได้ทำการศึกษาสรุปผลการวิจัยได้ว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นกระบวนการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้สมัครที่ขัดต่อข้อห้ามในกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งมีรากฐานอยู่บนประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภายใต้โครงสร้างของระบบอุปถัมภ์การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง ไม่อาจจำกัดอยู่เฉพาะการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเลือกตั้งหรือมุ่งประเด็นไปที่ผู้เลือกตั้งเท่านั้น จะต้องพิจารณาการปรับปรุงกระบวนการทางการเมือง และให้นักการเมืองได้มีโอกาสที่เจริญเติบโตโดยธรรมชาติ สามารถจัดอิทธิพลของทุนที่ไม่เปิดเผยในการจัดตั้งพรรคการเมือง ให้หมดไป และที่สำคัญที่สุดคือต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีความเป็นอิสระทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในระดับที่สามารถใช้สิทธิของตนอย่างเสรีได้ในการเลือกตั้งทุกระดับ

รวมทั้งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการเลือกตั้งไทยกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งได้เขียนไว้ในหนังสือชื่อว่า เลือกตั้งวิกฤติ : ปัญหาและทางออก โดยได้แยกสาเหตุและปัจจัยต่างๆที่เอื้อต่อการก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง ไว้ดังต่อไปนี้

สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาของการทุจริตในการเลือกตั้ง มีสาเหตุและปัจจัยหลายประการด้วยกันทั้งปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรม ค่าวทกกฎหมาย ทศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องในการ

เลือกตั้ง แต่ละครั้ง ฯลฯ แต่ละสาเหตุปัจจัยก็เชื่อมโยงกันและมีอิทธิพลต่อกันและกัน โดยแยกแยะออกได้ดังต่อไปนี้

1. ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท สังคมไทยยังคงเป็นสังคมที่มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบท ในเรื่องความเพียบพร้อมทางด้านสาธารณประโยชน์หรือสาธารณูปโภคขั้นมูลฐาน กล่าวคือ ในขณะที่สาธารณูปโภคขั้นมูลฐานประเภทถนนหนทาง บ่อน้ำ สะพาน ไฟฟ้า ฯลฯ เป็นสิ่งที่ประชาชนในเขตเมืองได้รับการบริการจากหน่วยงานของรัฐอย่างค่อนข้างจะทั่วถึง แต่บริการขั้นมูลฐานเหล่านี้กลับเป็นสิ่งที่ยังคงขาดแคลนอยู่สำหรับประชากรในเขตชนบท เพราะฉะนั้นจึงเห็นได้ง่ายว่า การที่ผู้สมัครจะลงทุนซื้อหรือสร้างสิ่งเหล่านี้ให้แก่ประชาชน เพื่อแลกกับคะแนนเสียงในการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง ย่อมเป็นการลงทุนในระยะยาว และเป็นการสร้างบุญคุณที่ยากจะปฏิเสธได้สำหรับตัวประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าได้มีการเจรจาตกลงกันในลักษณะที่มีการสร้างสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ นั้น เป็นไปตามข้อตกลงประจวบร่วมกันของชาวบ้านที่นำเสนอต่อผู้สมัคร ซึ่งทำให้ชุมชนหรือชาวบ้านได้รับสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ ส่วนหัวคะแนนหรือผู้นำชุมชนได้รับเงินหรือของตอบแทนเป็นส่วนตัว ในขณะที่ผู้สมัครได้รับคะแนนเสียง คือเป็นข้อตกลงที่ทำให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ประโยชน์ ความแตกต่างระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท ที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่าได้เข้ามาแสดงบทบาทเพื่อเจือจุนแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในสิ่งที่ประชาชนมีความต้องการในเทศกาลเลือกตั้ง จนทำให้ประชาชนไม่สามารถมองเห็นได้เลยว่า การกระทำดังกล่าวเป็น “พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง” (กระบวนการหาเสียงของตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคพวก ที่ขัดต่อข้อห้ามในกฎหมายเลือกตั้ง) และทำให้ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเห็นว่าวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการหาเสียงที่ได้ผลดี สะท้อนออกมาให้เห็นได้ชัดมากในเขตเลือกตั้งที่ผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าพ่อมีบารมีสูงเข้ามาบีบบทบาททางการเมือง ทั้งนี้เพราะผู้มีอิทธิพลก็คือบุคคลผู้ซึ่งได้มีบทบาทในด้านการอนุเคราะห์แก่ประชาชนในด้านที่บุคลากรหรือบริการของรัฐไม่สามารถให้ได้มาโดยตลอด แม้ว่าจะไม่ใช่เทศกาลของการเลือกตั้ง การหาเสียงโดยการก่อสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยผ่านการชี้แนะของผู้มีอิทธิพล จึงเป็นการสร้างบุญคุณแก่ผู้เลือกตั้งเป็นซ้ำสองและการลงคะแนนเสียงให้แก่บุคคลที่ผู้มีอิทธิพลสนับสนุน จึงไม่ได้เป็นอะไรมากไปกว่าการช่วยเหลือหรือการตอบแทนเล็กน้อยๆ แก่ผู้มีอิทธิพลดังกล่าว การหาเสียงโดยการสร้างสาธารณประโยชน์ หรือให้บริการต่างๆ ที่ประชาชนต้องการ เช่น จัดให้มีบริการรถแฉกน้ำ รถขนส่ง ฯลฯ ไม่เพียงแต่จะเป็นที่ชื่นชอบของประชาชนเท่านั้น หากยังเป็นสิ่งยากที่ผู้สมัครด้วยกันหรือเจ้าหน้าที่ของทางราชการจะวิพากษ์โจมตีอีกด้วย เพราะฉะนั้นตราบเท่าที่ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของผู้สมัคร หรือผู้มีอิทธิพล ยังคงเหนือกว่า

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่มากแล้ว ก็น่าเชื่อว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง ในรูปของการสร้างสาธารณประโยชน์ต่างๆ จะยังคงมีอยู่อีกต่อไปนานเท่านั้น

2. สาเหตุด้านวัฒนธรรมและทัศนคติ ความแตกต่างกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมระหว่างประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับผู้สมัคร และความขาดแคลนด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ตลอดจนความไม่ทัดเทียมกันในบริการที่รัฐให้แก่ชุมชนในเมืองและชนบท ไม่เพียงแต่จะทำให้การสร้างสาธารณประโยชน์เป็นวิธีการหาเสียงที่ผู้สมัครที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีนิยมใช้เท่านั้น หากแต่ว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งดังกล่าว ตลอดจนภารกิจที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องปฏิบัติเมื่อได้รับการเลือกตั้งไปแล้ว ก็ยังช่วยส่งเสริมให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มที่จะมองบทบาทหลักของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าเป็นผู้อุปถัมภ์ เป็นผู้ที่จะต้องคอยดูแลเอาใจใส่ความอยู่ดีกินดีอีกด้วย การเกิดของงบบพัฒนาจังหวัดและแนวโน้มของบนี้ที่จะใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ แสดงให้เห็นว่านักรการเมืองเองก็ยอมรับบทบาทตามความคาดหวังของประชาชนดังกล่าว และตอบสนองหรือเตรียมการสำหรับบทบาทเช่นนั้นอย่างเต็มกำลังเช่นกัน ในเมื่อหน้าที่หลักของนักรการเมือง หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือการที่จะต้องให้สิ่งที่เป็นรูปธรรมแก่ประชาชนอยู่แล้ว ดังนั้นการที่ผู้สมัครจะต้องสร้างสาธารณประโยชน์ หรือให้ทรัพย์สินเงินทองเพิ่มเติมแก่ประชาชนในฤดูกาลหาเสียง จึงไม่ใช่เรื่องที่ผิดประหลาดแต่อย่างใด โดยนัยเดียวกันการแสดงออกของน้ำใจในระดับที่เล็กน้อยกว่านั้น เช่น การเลี้ยงดูปู่เสื่อตามวัฒนธรรมไทยชนบท หรือมีมหรสพประกอบการหาเสียงยังเป็นสิ่งที่ไม่น่ามีอะไรผิดเช่นกัน ความคาดหวังของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อนักรการเมืองเช่นนี้ ผสมกับการที่นักรการเมืองเองกลัวว่าจะเสียคะแนนเสียงหากไม่ปฏิบัติตามความคาดหวังของประชาชน (ในขณะที่คู่ต่อสู้ของตนยินดีที่จะกระทำ) ทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งในรูปของการสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ การเลี้ยงดูปู่เสื่อ รวมถึงการแจกเงินซื้อเสียง กลายเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นว่าเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นคือแม้ว่านักรการเมืองหรือผู้สมัครจะเชื่อว่าตนได้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนอย่างดีที่สุดมาแล้วก็ตาม แต่เมื่อถึงในฤดูกาลเลือกตั้งแล้วก็มีความจำเป็นที่ต้องแสดงความกว้างขวางของน้ำใจออกมาตามความคาดหวังของประชาชนผู้เลือกตั้งอยู่ดี ถ้ายังอยากได้รับการเลือกตั้งเข้าไปอีก

3. การบังคับใช้กฎหมาย การที่ตัวบทกฎหมายกำหนดว่าตัวประชาชนผู้รับเงินหรือสิ่งของจากผู้สมัครหรือพรรคพวกของผู้สมัครเป็นผู้กระทำความผิดด้วย ก็ดูเหมือนว่าจะยังทำให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นไปได้โดยยาก เพราะผู้เลือกตั้งมีแรงจูงใจที่จะยอมเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิดที่ไม่มีผู้เสียหาย มากกว่าที่จะปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

สาเหตุอีกประการหนึ่งคือมีการบังคับใช้กฎหมายที่ย่อหย่อน น่าจะเกิดจากวิธีการจัดการเลือกตั้งของไทย ซึ่งดำเนินการโดยข้าราชการประจำ แต่ควบคุมโดยนักรการเมืองที่มีส่วนได้

ส่วนเกี่ยวกับผลของการเลือกตั้งในฐานะรัฐมนตรีรักษาการ ลักษณะดังกล่าวทำให้เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติอยู่ในฐานะลำบาก เพราะถ้าเคร่งครัดตามหน้าที่ ก็อาจได้รับผลกระทบกระเทือนในตำแหน่งหน้าที่ได้ ในกรณีที่นักการเมืองหรือคนของพรรคการเมืองที่ได้รับผลลบจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้กลับเข้ามาเป็นผู้บังคับบัญชาของตนอีกหลังการเลือกตั้ง นอกจากนี้พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งที่นิยมกระทำกันคือการซื้อเสียงนั้น ก็เป็นการกระทำความผิดที่ยากจะจับได้หากนั้งคาเขา เจ้าหน้าที่ผู้จัดการเลือกตั้งจึงมักพอใจที่จะวางตัวเป็นกลางหรือหันไปทำหน้าที่ด้านการส่งเสริมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนมากกว่าที่จะคอยจับผิดผู้สมัครรับเลือกตั้ง

4. เขตเลือกตั้งที่ใหญ่จนเกินไป กฎหมายเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง บ่งชี้ว่าวิธีการหาเสียงเลือกตั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายน่าจะได้แก่วิธีการปราศรัยหาเสียงหรือการประชาสัมพันธ์ตนเองในรูปแบบต่างๆเท่านั้น แต่เขตเลือกตั้งที่ใหญ่เกินไปมีพื้นที่มากทำให้ผู้สมัครเสียเวลาในการต้องออกหาเสียงและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้ระยะเวลาที่ค่อนข้างจำกัดก็เป็นเงื่อนไขอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้สมัครนิยมใช้พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งรูปแบบต่างๆ แทน

5. ความอ่อนแอของระบบพรรคการเมือง ถ้าหากว่าพรรคการเมืองของไทยมีความเข้มแข็งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งรู้จักพรรคการเมือง เข้าใจนโยบายพรรค และเลือกผู้สมัครด้วยสาเหตุที่บุคคลดังกล่าวเป็นผู้สมัครของพรรคการเมืองที่ตนนิยม ปัญหาการใช้พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงอาจจะลดน้อยลง แต่ข้อเท็จจริงแล้วพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยมิได้เป็นอะไรไปมากกว่ารวมตัวกันอย่างหลวมๆของกลุ่มต่างๆที่มารวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการชนะเลือกตั้งและเพื่อแบ่งสรรปันส่วนทรัพยากรทางการเมืองกัน ดังนั้นการขยายฐานการเมืองข้ามเขตหรือข้ามจังหวัดของบรรดาพรรคการเมืองเหล่านี้ คือการสนับสนุนทางการเงินเพื่อใช้พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งคือการซื้อเสียง ซึ่งเป็นวิธีการหาเสียงที่สามารถคำนวณคะแนนเสียงได้ ใช้ได้ผลค่อนข้างจะแน่นอนและทำได้แม้ในเวลาหาเสียงที่จำกัด

6. บทบาทของนักธุรกิจ/การเมือง เป็นที่ทราบกันดีว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เงินซื้อเสียงนั้น มีที่มาส่วนหนึ่งจากการเข้าสู่วงการเมืองของนักธุรกิจที่อาศัยช่องว่างของกฎหมายรัฐธรรมนูญในเรื่อง โอกาสที่ผู้สมัครจากต่างถิ่นจะลงสมัครรับเลือกตั้งอย่างค่อนข้างจะกว้างขวางทั่วราชอาณาจักร โดยนักธุรกิจซึ่งประสงค์จะใช้ช่องทางหรืออำนาจทางการเมืองสร้างหรือพิทักษ์หรือขยายธุรกิจของตนเอง ได้เข้ามาสนับสนุนนักการเมืองหรือกลุ่มการเมืองหรือเข้ามามีบทบาทในฐานะนักการเมืองเสียงเอง ทั้งนี้โดยอาศัยฐานทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าของตนร่วมกับนักการเมืองในพื้นที่ ซึ่งมีฐานคะแนนนิยมเดิมเป็น

ปัจจัยในการรณรงค์หาเสียง ความสำเร็จของนักธุรกิจ/การเมืองในรุ่นแรกๆ ผสมกับการที่ระบบการเลือกตั้งเริ่มมีความต่อเนื่องและยาวนาน ทำให้นักธุรกิจ/การเมืองเข้าสู่วงการเมืองเพิ่มมากขึ้น นักธุรกิจการเมืองเหล่านี้ก็เริ่มพัฒนาวิธีการรณรงค์หาเสียงของตนให้เป็นระบบตามหลักวิชาการ ตลาดให้มากขึ้น พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งจึงมีลักษณะที่กลายเป็น “สถาบัน” ไปแล้ว

อิงนิษฐ ศิริณภาพันท์ (2538) ศึกษาถึงเรื่องราวในชุมชน พฤติกรรมของคนในชุมชน ที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2538 ปรากฏว่าการจัดตั้งชุมชนมีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง ประชาชนในชุมชนเห็นว่านักการเมืองยังมีการซื้อเสียงอยู่ ผลจากการช่วยเหลือเกื้อกูล ความใกล้ชิดกันระหว่างคนในชุมชนกับนักการเมืองท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจหรือจงใจให้ชาวชุมชนเลือกผู้แทนของเขา และความคืบหน้าโอกาสของคนในชุมชนเป็นช่องว่าง หรือช่องทางที่นักการเมืองจะเข้าไปใช้ระบบอุปถัมภ์เป็นแนวทางในการสร้างฐานเสียงของตนหรือของกลุ่ม

วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2539: 1-17) ได้ทำการวิจัยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาในประเด็นเรื่องระบบอุปถัมภ์และวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทย ที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในระดับสูง และมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าอย่างแนบแน่น จะพบมากในพื้นที่ของชนบทที่ประชาชนมีรายได้ต่ำ มีความยากจนสูงกว่ากลุ่มประชาชนในเมือง ส่งผลให้เกิดการซื้อ-ขายเสียงในทุกครั้งสมัยของการเลือกตั้งในพื้นที่ชนบทอย่างกว้างขวาง จึงเป็นสาเหตุสำคัญของการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง มักพบในพื้นที่ชนบทของทุกภาค จากการศึกษาพบว่าภาคที่มีประชาชนกลุ่มนี้มากที่สุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ตามลำดับ

นอกจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตในการเลือกตั้งตามที่กล่าวในข้างต้นแล้ว ระบบสังคมแบบดั้งเดิมของไทยก็เป็นส่วนสำคัญ ดังนี้

ประชากรกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีการซื้อ-ขายเสียงมากที่สุด เนื่องมาจากเป็นพื้นที่ที่ประชาชนยากจนที่สุด และมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า(เป็นลักษณะของพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมที่มีความรู้ ความเข้าใจ ในระบบการเมือง

โดยทั่วไป แต่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย และไม่สามารถเข้าถึงอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างแท้จริง) อย่างแนบแน่นมากกว่าภาคอื่นๆ ในขณะที่เดียวกันความเป็นระบบอุปถัมภ์ก็สูงเช่นกัน โดยที่ประเด็นของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างภาควันออกเฉียงเหนือจะมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ และประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นนักการเมืองมักจะใช้ประชาชนกลุ่มนี้เป็นฐานเสียงที่สำคัญด้วยวิธีการซื้อเสียงเข้ามา นอกจากนี้พบว่าประชาชนในกลุ่มดังกล่าวนี้ ผู้ที่มีคุณลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมในระดับต่ำ ส่วนใหญ่จะถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหัวหน้าคณะ “ระดม” ให้นำไปลงคะแนนเสียงอันเป็นลักษณะหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าที่ชัดเจน

สภาพที่เกิดเหล่านี้ในสังคมการเมืองไทย ก็ยังมีนักการเมืองอีกหลายคนที่กำลังยืนยันด้วยความบริสุทธิ์ใจได้ว่า ตนเองเป็นนักการเมืองด้วยกระบวนการหาเสียงที่ถูกต้องตามตัวบทกฎหมายทุกประการ เพราะยังมีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอีกมากที่เงินไม่อาจซื้อได้ แต่ในจำนวนนี้ก็จะยังมีนักการเมืองเพียงไม่กี่คนนักที่จะกล้ายืนยันว่าแนวโน้มเรื่องความสำคัญของเงิน อิทธิพลของนายทุน ความอ่อนแอของพรรคการเมือง ฯลฯ จะมีบทบาทต่อการเลือกตั้งและได้แพร่ขยายอิทธิพลออกไปทั่วประเทศแล้ว

ชาญศักดิ์ ถวิล (สถาบันพระปกเกล้า 2544: 1-17) ได้ศึกษาถึงการซื้อขายคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ในเขตตำบลแขวงบาดาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการหาเสียงกระทำได้ง่ายในชนบทยากจน กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อย ฯลฯ ทั้งนี้เพราะกลุ่มของประชากรเหล่านี้มักจะมีศึกษาน้อย และมักจะขาดความรู้ความสามารถ และทรัพย์สินเงินทองที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพให้มีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงดูครอบครัวและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพได้ จึงเป็นช่องทางที่จะทำให้มีการซื้อเสียงทั้งโดยตรงและโดยวิธีแอบแฝงต่างๆ ได้ง่าย เช่น การจัดหาหรือสัญญาว่าจะจัดหาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้กับชุมชน ช่วยหรือสัญญาว่าจะช่วยชุมชน และช่วยเหลือเป็นตัวกลางติดต่อกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของประชาชน ช่วยเหลือแก้ปัญหาความเดือดร้อนส่วนตัวของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อเสียงในรูปแบบต่างๆ

ประเกียรติ นาสิมมา (2544: 1-11) ศึกษาพบว่าการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นวิธีการคัดสรรบุคคลเข้าสู่การใช้อำนาจตามระบอบประชาธิปไตย เป็นวิธีการที่มีการพัฒนาเกิดขึ้นในสังคมตะวันตกแล้วได้นำมาสวมกับสังคมไทย ซึ่งมีแนวคิด วัฒนธรรม ประเพณีของตนเอง โดยเฉพาะประเพณีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพ่อปกครองลูก และแบบไพร่ฟ้า ทำให้เกิดความขัดแย้ง

ในทางแนวความคิดและพฤติกรรมการเมืองขึ้นมามากมาย การซื้อสิทธิขายเสียงก็เป็นพฤติกรรม เบี่ยงเบนชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้น

ดังนั้นหากจะมีการแก้ไขเรื่องนี้ให้ได้ผล เราต้องไม่มองการแก้ไขในเรื่องนี้ว่าเป็น พฤติกรรมเบี่ยงเบนอย่างโดดๆ และพยายามแก้ไขโดยใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียว เพราะจะเป็นการ แก้ไขที่ปลายเหตุ ซึ่งทั้งนี้จะต้องพิจารณาเรื่องต่อไปนี้อย่างรอบคอบคือ พยายามสร้างกระบวนการ เลือกตั้งที่บริสุทธิ์และเที่ยงธรรมควบคู่ไปกับการใช้องค์กรอิสระมาควบคุมอำนาจรัฐ อีกทั้ง ส่งเสริมให้มีการตรวจสอบอำนาจรัฐ โดยองค์กรประชาชนและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทยอย่าง เหมาะสมในทางการเมือง ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวจะต้องพยายามส่งเสริมให้คนไทยได้มี ประสบการณ์ของพัฒนาการการเมืองประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความหวงแหนสิทธิ เลือกตั้ง จึงจะทำให้เราสามารถแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงให้เบาบางลงได้

ผลจากการสำรวจวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหา เสียงเลือกตั้ง ทั้งแนวคิด ทฤษฎี และผลงานศึกษาวิจัยของบุคคลต่างๆ ตามที่นำมากล่าวในข้างต้น สามารถนำมาสรุปเป็นแนวคิดสำคัญได้ว่า

ในการเลือกตั้งซึ่งเป็นกิจกรรมที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเพื่อไป ทำหน้าที่ของตนในแต่ละครั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้พยายามใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งทุกรูปแบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะหรือได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน โดยมีสาเหตุจูงใจจากความต้องการมี ตำแหน่ง เกียรติยศ และชื่อเสียง เพื่อเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ซึ่งวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครเหล่านี้ อาจจะไม่ถูกต้อง หรือมีความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การ แจกของ การจัดเลี้ยง การใช้อิทธิพลและการโจมตีหรือใส่ร้ายกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นไปตาม ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งของนักวิชาการหลายท่านที่ได้สรุปไว้คล้ายคลึงกัน โดยวิธีการ หาเสียงเลือกตั้งตามที่กล่าวมานี้จะสำเร็จได้หรือไม่นั้น ผู้วิจัยคิดว่าต้องอาศัยปัจจัยหลายๆด้าน ทั้ง ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเองและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในพื้นที่เลือกตั้งนั้นๆ โดยปัจจัยดังกล่าวอาจสามารถแยกออกได้ ดังต่อไปนี้คือ

ปัจจัยภายใน ได้แก่ ฐานะรายได้ ความต้องการตำแหน่งเกียรติยศและชื่อเสียงของ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และฐานะรายได้ ระดับการศึกษา ทศนคติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพสังคม สภาพการเมือง สภาพประเพณี และวัฒนธรรมใน ท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่มีการเลือกตั้งในขณะนั้น

ซึ่งในแต่ละปัจจัยสามารถอธิบายรายละเอียดให้เห็นถึงปัญหาได้ดังนี้

1. สภาพฐานะรายได้ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครที่มีฐานะร่ำรวย ย่อมมีโอกาสที่จะใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายกับประชาชนที่มีฐานะยากจนโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท เพราะสามารถใช้เงิน หรือวิธีอื่นๆ เพื่อซื้อเสียงให้แก่ตนเอง
 2. ความต้องการมีตำแหน่ง เกียรติยศและชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หากผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความต้องการที่จะมีตำแหน่ง เกียรติยศและชื่อเสียง เพื่อเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมหรือเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่อาชีพของตนเอง โอกาสที่จะหาเสียงเลือกตั้งโดยใช้วิธีที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งย่อมมีมากเช่นเดียวกัน
 3. ระดับการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ที่จัดให้มีการเลือกตั้งหากประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาค่ำ โอกาสที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย เช่นการซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ย่อมมีมากกว่าพื้นที่ที่ประชาชนมีการศึกษาสูง
 4. ทักษะคิดของประชาชนที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงด้วยวิธีที่ผิดกฎหมายได้ง่ายขึ้น เช่น การที่ประชาชนคิดว่าการใช้เงินซื้อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นการแสดงน้ำใจ หรือการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 5. สภาพสังคมของประชาชนในพื้นที่ที่จัดให้มีการเลือกตั้ง หากเป็นสังคมที่ยึดระบบอุปถัมภ์หรือการตอบแทนบุญคุณหรือการเชื่อฟังผู้นำ จะทำให้มีส่วนช่วยให้เกิดการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายมากขึ้น โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งจะใช้ผู้นำหรือผู้ที่มีบุญคุณกับประชาชนเป็นหัวคะแนน เพื่อซื้อเสียงหรือขอร้องประชาชนลงคะแนนเสียงให้แก่ตนเอง
 6. สภาพการเมืองในพื้นที่ที่จัดให้มีการเลือกตั้ง หากในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง หรือนักการเมืองในระดับท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองระดับประเทศ โอกาสที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะหาเสียงโดยวิธีที่ผิดกฎหมายย่อมมีมากขึ้น
 7. สภาพวัฒนธรรมและประเพณีของประชาชนในพื้นที่ที่จัดให้มีการเลือกตั้ง หากประชาชนยังคิดว่าการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ใช้วิธีการหาเสียงโดยการเลี้ยงดูอุปถัมภ์ หรือมีการจัดมหรสพประกอบการหาเสียง เป็นวัฒนธรรมและประเพณีของคนไทยในชนบทที่ชอบการจัดเลี้ยงสังสรรค์และงานรื่นเริง โอกาสที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะหาเสียงโดยวิธีที่ผิดกฎหมายย่อมมีมากขึ้น
- ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยที่มีผู้เคยศึกษาไว้ว่าการซื้อขายคะแนนเสียงเลือกตั้งกระทำได้ง่ายในชนบทที่ประชาชนมีฐานะยากจน กลุ่มผู้ค้อยโอกาส เพราะประชาชนกลุ่มนี้มักจะมีการศึกษาน้อย ขาดความรู้ความสามารถและทรัพย์สินเงินทองที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพให้มีรายได้เพียงพอ นอกจากนั้นแล้วยังต้องอาศัยผู้นำชุมชนเป็นหัวคะแนน ซึ่งอาจได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เพื่อช่วยในการซื้อคะแนนเสียงให้ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นที่นับถือหรือ

เกรงใจของประชาชน โดยเฉพาะในสังคมชนบท เพราะต้องคอยพึ่งพาอาศัยและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งรายละเอียดที่สรุปไว้นี้เป็นไปตามแนวทางของทฤษฎีชนชั้นนำและทฤษฎีผู้อุปถัมภ์ – ผู้ใต้อุปถัมภ์ ดังนั้น พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น จึงอาจเป็นไปตามรายละเอียดที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การศึกษาวิจัยแบบสำรวจ (survey research) เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลในการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (quantitative data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) โดยทำการศึกษารูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น รวมทั้งปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมดังกล่าว

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนทั้งหมด 11 แห่ง แบ่งออกเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่นแรกที่ยกฐานะจากสภาตำบล เมื่อปีงบประมาณ 2538 จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งโสภา องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง องค์การบริหารส่วนตำบลวังนกแอ่น องค์การบริหารส่วนตำบลพันชาติ ซึ่งได้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกรณีครบวาระไปแล้ว เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2546

ส่วนการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นประชากรเป้าหมายในองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่นที่สอง ซึ่งยกฐานะจากสภาตำบล เมื่อปีงบประมาณ 2539 จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง องค์การบริหารส่วนตำบลชันนาม องค์การบริหารส่วนตำบลดินทอง องค์การบริหารส่วนตำบลวังพิกุล องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหมื่นราม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพระ และ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ระกา โดยได้ดำเนินการเลือกตั้งกรณีครบวาระไปแล้วเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 85 โดยกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546

โดยสามารถแสดงข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ของ 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งจะประกอบไปด้วย จำนวนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2547

ชื่อ อบต.	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง			จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต.			จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้ง นายก อบต.		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
วังทอง	4,280	4,752	9,032	43	14	57	3	2	5
ชัยนาม	2,168	2,335	4,503	8	12	40	4	-	4
คันทอง	2,098	2,421	4,519	32	18	50	3	-	3
วังพิถล	2,732	3,332	6,064	39	8	47	6	-	6
ท่าหมื่นราม	2,886	3,056	5,942	54	8	62	3	-	3
หนองพระ	2,598	2,882	5,480	49	12	61	5	-	5
แม่ระกา	2,553	2,829	5,382	57	13	70	2	1	3
รวม	19,315	21,607	40,922	302	85	387	26	3	29

ที่มา : รายงานจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (แบบ ลค.2)

กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาวิจัย เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 40,922 คน ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 416 คน จาก 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 โดยจำกัดอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ไม่จำกัดเพศ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ แต่จะเน้นเก็บข้อมูลจากประชากรที่สามารถอ่านหนังสือออก โดยทำการกำหนดขนาดตัวอย่างประชากรวิจัย และการสุ่มตัวอย่างประชากรวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดขนาดตัวอย่างของประชากรวิจัย ใช้วิธีการกำหนดขนาดที่พอดีของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรวิจัย โดยใช้สูตรของ Yamane (สุวรรณ พิณตานนท์ 2546: 82)

$$n = \frac{N}{1 + Ne}$$

เมื่อ n แทน ขนาดผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิก อบต.และนายก อบต.ที่ต้องการ
 N แทน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิก อบต.และนายก อบต.ทั้ง 7 ตำบล
 e แทน ความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้
 สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ 5 %

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด จาก 7 ตำบล จำนวน 40,922 คน สามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 396 คน

การสุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แต่ไม่เสียความถูกต้องแม่นยำของการสุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1.1 เริ่มจากการคัดเลือกจังหวัด อ่างทอง ตำบล ที่จะทำการศึกษาวิจัยตามจุดมุ่งหมาย (Purposive sampling)

1.2 กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จาก 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 396 คน จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งจริงทั้งหมด 40,922 คน โดยกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของแต่ละตำบล ซึ่งตำบลที่มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาก จะมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากตามลำดับ

1.3 จากนั้นแต่ละตำบล ทำการแบ่งกระจายเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามจำนวน

หมู่บ้านๆ ละเท่าๆกัน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (simple random sampling) เพื่อให้เกิดการมีตัวแทนอย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้าน ซึ่งแสดงรายละเอียดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากรวิจัยได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชากรวิจัยตามสัดส่วน

ชื่อตำบล	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
วังทอง	9,032 (22.07%)	88
ชัยนาม	4,503 (11.00%)	44
ดินทอง	4,519 (11.04%)	44
หนองพระ	6,064 (14.81%)	49
ท่าหมื่นราม	5,942 (14.52%)	58
วังพิศกุล	5,480 (13.39%)	60
แม่ระกา	5,382 (13.15%)	53
รวม	40,922 (100 %)	396

ส่วนกลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จาก 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก คัดเลือกเพื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะจง ตำบลละ 3 คน รวม 21 คน จากผู้สมัครจริงทั้งหมด จำนวน 416 คน แยกเป็น ผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 14 คน ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 7 คน โดยเลือกสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง สามารถให้ข้อมูลได้ดีและสะดวกในการขอสัมภาษณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaire) ชนิดคำถามกำหนดข้อเลือกตอบ และคำถามปลายเปิด ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ส่วนแบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยกำหนดคำถามที่แน่นอน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรและประเด็นต่างๆ อันเกี่ยวกับปัญหาการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือวิจัยข้างต้น ซึ่งได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สำหรับนำไปเก็บข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเบื้องต้น เกี่ยวกับความชัดเจนของเนื้อหา ความครอบคลุม วัตถุประสงค์ ความถูกต้องของภาษา ด้วยตัวผู้วิจัยเองและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. ตรวจสอบความตรง (validity) ของเครื่องมือ โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านงานเลือกตั้ง จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา วัดและประเมินผลสถิติการวิจัย จำนวน 1 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และทำการปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำ

4. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ (reliability) นำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาวิจัย จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นผู้เคย

ไปใช้สถิติเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วนำมาหาค่าต่ำสุดของค่าความเชื่อถือได้ที่แท้จริง โดยวิธีการที่วัดเพียงครั้งเดียว ได้แก่ สัมประสิทธิ์ cronbach's alpha (cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าต่ำสุดของค่าความเชื่อถือได้ที่แท้จริง cronbach's alpha ดังนี้

4.1 ได้ค่าต่ำสุดของค่าความเชื่อถือได้ที่แท้จริง cronbach's alpha ของแบบสอบถามส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น จำนวน 12 ข้อ เท่ากับ 0.814

4.2 ได้ค่าต่ำสุดของค่าความเชื่อถือได้ที่แท้จริง cronbach's alpha ของแบบสอบถามส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น จำนวน 10 ข้อ เท่ากับ 0.863

ค่า cronbach's alpha มีค่าตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป แสดงว่าคำถามในแต่ละส่วนของเครื่องมือวิจัยมีความเชื่อถือได้มาก เพราะมีค่าเป็นบวก และมีค่าใกล้ 1 (กัลยา วานิชย์บัญชา 2546: 449)

ส่วนแบบสัมภาษณ์ได้นำไปทดลองใช้กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน จำนวนครั้งที่ทดลองใช้ 2 ครั้ง ในระยะห่างกัน 1 สัปดาห์ ปรากฏว่าการตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ของกลุ่มดังกล่าว ในแต่ละข้อคำถามของเครื่องมือวิจัยที่นำไปทดลองใช้ใกล้เคียงกันทั้ง 2 ครั้ง

5. ปรับปรุงคำถามในเครื่องมือวิจัยให้มีประสิทธิภาพ ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย

3.1 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการอ่าน ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด ผลงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากระเบียบข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง จากนั้นจึงได้ทำการรวบรวมข้อมูลจัดลำดับและบันทึกข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการเรียบเรียงจัดทำรายงานการวิจัย

3.2 นำหนังสือจากสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ไปขอความอนุเคราะห์จากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 แห่ง เพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย

3.3 ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลของแต่ละแห่งแจกแบบสอบถามให้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมทั้งเก็บรวบรวมส่งคืนผู้วิจัย

ส่วนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยได้ออกไปสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยตนเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามออกไป จำนวน 396 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 380 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด แสดงเป็นตารางโดยจำแนกเป็นรายตำบลได้ดังนี้

ตารางที่ 3.3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน โดยจำแนกเป็นรายตำบล

ชื่อตำบล	จำนวนที่ส่งออก	จำนวนที่ได้รับกลับคืน	คิดเป็นร้อยละ
วังทอง	88 ชุด	86 ชุด	97.72
ชัยนาม	44 ชุด	44 ชุด	100
คันทอง	44 ชุด	39 ชุด	88.63
หนองพระ	49 ชุด	49 ชุด	100
ท่าหมื่นราม	58 ชุด	56 ชุด	96.55
วังพิบูล	60 ชุด	55 ชุด	91.66
แม่ระกา	53 ชุด	51 ชุด	96.22
รวม	396 ชุด	380 ชุด	95.95

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สำหรับแบบสอบถามที่ใช้กับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว ผู้วิจัยได้นำมาดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1.1 จัดทำข้อมูล โดยการนำข้อมูลมาเรียบเรียงให้เป็นระเบียบ

4.1.2 ตรวจสอบข้อมูล โดยการนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและคัดเลือกข้อมูลที่

สมบูรณ์

4.1.3 จัดเตรียมข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่สมบูรณ์มาทำการลงรหัส (coding) เพื่อสะดวกต่อการนำไปประมวลผล หรือทำการวิเคราะห์

4.1.4 ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป spss (statistical package for social science) เพื่อหาค่าสถิติที่สำคัญดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น เพศ, ศาสนา, อายุ, สถานภาพ, อาชีพ, การศึกษา และรายได้ โดยใช้สถิติร้อยละ

2) วิเคราะห์รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยใช้สถิติร้อยละ

3) วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยใช้สถิติร้อยละ

4.1.5 แสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ (frequency distribution table) จากนั้นจึงทำการอภิปรายผลโดยวิธีพรรณนาความ (descriptive analysis)

4.2 สำหรับแบบสัมภาษณ์ที่ใช้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดมาทำการตรวจสอบว่า สอดคล้องกับกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ จากนั้นได้นำมาเรียบเรียงและสรุปเป็นภาพรวมแล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลโดยวิธีพรรณนาความ (descriptive analysis)

5. ระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินงาน

ในการดำเนินการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการศึกษาวิจัยประมาณ 21 เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2547 - มกราคม 2550 โดยมีแผนการดำเนินงานตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.4 แผนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการศึกษวิจัย	ระยะเวลา (เดือน)											
	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.48-ม.ค.50
1. รวบรวมและทบทวนเอกสาร	=====											
2. เสนอ โครงร่างวิทยานิพนธ์	=====											
3. สร้างแบบสอบถามและ สัมภาษณ์			=====									
4. เก็บข้อมูล						=====						
5. วิเคราะห์ข้อมูลและเขียน รายงาน											=====	
6. จัดพิมพ์และเสนอผลงาน											=====	

6. งบประมาณ

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการวิจัยประมาณ 30,000 บาท มีรายละเอียดดังนี้

1. ค่าถ่ายเอกสาร
2. ค่าตอบแทนผู้จัดเก็บข้อมูล
3. ค่าจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยเนื้อหามุ่งศึกษาถึงรูปแบบของพฤติกรรม และปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมดังกล่าว และได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เพศ ศาสนา อายุ สถานภาพ อาชีพ การศึกษา และรายได้ โดยใช้สถิติร้อยละ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้สถิติร้อยละ

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบน ในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยใช้สถิติร้อยละ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับรูปแบบและปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยวิธีพรรณนาความ (descriptive analysis)

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 380 คน จาก 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อครั้งมีการเลือกตั้ง ในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 สามารถจำแนกเป็นประเภทได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ชาย	173	45.50
หญิง	207	54.50
รวม	380	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน (คิดเป็นร้อยละ 54.50) และเป็นเพศชายในอัตราใกล้เคียงกัน จำนวน 173 คน (คิดเป็นร้อยละ 45.50)

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
พุทธ	371	97.60
คริสต์	8	2.10
อิสลาม	1	0.30
รวม	380	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ 371 คน (คิดเป็นร้อยละ 97.60) ศาสนาคริสต์ 8 คน (คิดเป็นร้อยละ 2.10) และศาสนาอิสลาม 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
18 – 20	25	6.60
21 – 30	63	16.60
31 – 40	105	27.60
41 – 50	123	32.40
51 – 60	471	12.40
61 ปีขึ้นไป	17	4.50
รวม	380	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอายุในระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 123 คน (คิดเป็นร้อยละ 32.40) รองลงมา อายุในระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 105 คน (คิดเป็นร้อยละ 27.60) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 17 คน (คิดเป็นร้อยละ 4.50)

ตารางที่ 4.4 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
โสด	85	22.40
สมรส	275	72.40
หย่าร้าง/ม่าย	20	5.20
รวม	380	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีสถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 275 คน (คิดเป็นร้อยละ 72.40) รองลงมา มีสถานภาพโสด จำนวน 85 คน (คิดเป็นร้อยละ 22.40) และมีสถานภาพหย่าร้าง/ ม่าย จำนวน 20 คน (คิดเป็นร้อยละ 5.20) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
รับราชการ	17	4.50
รัฐวิสาหกิจ	4	1.10
ธุรกิจส่วนตัว	25	6.60
รับจ้าง	110	28.90
เกษตรกร	160	42.10
ค้าขาย	32	8.40
อื่นๆ	32	8.40
รวม	380	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 160 คน (คิดเป็นร้อยละ 42.10) รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 110 คน (คิดเป็นร้อยละ 28.90) และประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจน้อยที่สุด จำนวน 4 คน (คิดเป็นร้อยละ 1.10) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ประถมศึกษา	187	49.20
มัธยมศึกษาตอนต้น	68	17.90
มัธยมศึกษาตอนปลาย	56	14.70
ปวช.	12	3.20
ปวส./อนุปริญญา	25	6.60
ปริญญาตรี	26	6.80
สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.10
อื่นๆ	2	0.50
รวม	380	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะจบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 187 คน (คิดเป็นร้อยละ 49.20) รองลงมาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 68 คน (คิดเป็นร้อยละ 17.90) และอื่น ๆ จำนวน 2 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.5) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
น้อยกว่า 5,000	226	59.50
5,001 – 10,000	115	30.30
10,001 – 15,000	21	5.50
15,001 – 20,000	7	1.80
20,001 ขึ้นไป	11	2.90
รวม	380	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีรายได้ ต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 226 คน (คิดเป็นร้อยละ 59.50) รองลงมา มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 115 คน (คิดเป็นร้อยละ 30.30) รายได้ 15,001 – 20,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 7 คน (คิดเป็นร้อยละ 1.80) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

จากการสำรวจข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 380 คน ทั้ง 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อครั้งมีการเลือกตั้ง ในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 เกี่ยวกับการที่ได้พบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือหัวหน้าคน มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งหรือได้ใช้วิธีการต่างๆ ในการหาเสียงที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งหรือไม่อย่างนั้น ปรากฏว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้มีการพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งได้มีพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งสามารถจำแนกรูปแบบได้ตามที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ให้ข้อมูล ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
1. ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือหัวหน้าคนแจกเงินให้ท่านหรือสมาชิกในครอบครัว		
ใช่	25	6.60
ไม่ใช่	355	93.40
รวม	380	100

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
2. ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือหัวหน้าคณะได้แจกสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆให้ท่านหรือสมาชิกในครอบครัว		
ใช่	29	7.60
ไม่ใช่	351	92.40
รวม	380	100
3. ท่านได้พบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือหัวหน้าคณะได้แจกเงินให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่าน		
ใช่	54	14.20
ไม่ใช่	326	85.80
รวม	380	100
4. ท่านได้พบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือหัวหน้าคณะได้แจกสิ่งของให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้าน หรือชุมชนของท่าน		
ใช่	54	14.20
ไม่ใช่	326	85.80
รวม	380	100
5. ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือหัวหน้าคณะได้มาให้สัญญากับหมู่บ้านหรือชุมชนของท่านว่าเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วจะสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ให้ เช่น ถนน ประปา ฯลฯ		
ใช่	100	26.30
ไม่ใช่	280	73.70
รวม	380	100

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
6. ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือหัวหน้าได้มาช่วยเหลือหมู่บ้านหรือชุมชนของท่านโดยการสร้างหรือซ่อมแซม เช่น ขุดบ่อน้ำ ซ่อมถนน สร้างศาลา วัด ฯลฯ		
ใช่	65	17.10
ไม่ใช่	315	82.90
รวม	380	100
7. ท่านได้พบเห็นว่ามีการจัดมหรสพ เช่น การฉายภาพยนตร์ ลิเก หมอรำ ดนตรี หรือการแสดงอื่นๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่านโดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือหัวหน้าเพื่อหาเสียง		
ใช่	13	3.40
ไม่ใช่	367	96.60
รวม	380	100
8. ท่านได้ไปร่วมงานเลี้ยง หรือพบเห็นการจัดงานเลี้ยงฉลองในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่าน เช่น งานฉลองวันเกิด งานฉลองอาคารเรียน งานศิษย์เก่า ฯลฯ ซึ่งจัดหรือสนับสนุนการจัดให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในหมู่บ้านโดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือหัวหน้า		
ใช่	47	12.40
ไม่ใช่	333	87.60
รวม	380	100
9. ท่านเคยถูกข่มขู่หรือ หรือถูกใช้อิทธิพลบังคับไม่ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน โดยกลุ่มของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือหัวหน้า		
ใช่	8	2.10
ไม่ใช่	372	97.90
รวม	380	100

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
10. ท่านเคยพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือคนของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ช่มชู้ หรือใช้อิทธิพลบังคับผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางคนในหมู่บ้าน หรือชุมชนของท่าน ไม่ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่นๆ		
ใช่	8	2.10
ไม่ใช่	372	97.90
รวม	380	100
11. ท่านเคยพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง หาเสียงโดยกล่าวโจมตีผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามด้วยข้อความที่น่าจะเป็นเท็จหรือเกินความจริง		
ใช่	119	31.30
ไม่ใช่	261	68.70
รวม	380	100
12. ท่านเคยพบว่ากลุ่มต่างๆ หรือโรงเรียนในหมู่บ้าน หรือชุมชนจัดนำเที่ยว เช่น ไปเที่ยวชายทะเลต่างจังหวัด ฯลฯ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้		
ใช่	49	12.90
ไม่ใช่	331	87.10
รวม	380	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่ามีรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เมื่อครั้งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ดังต่อไปนี้

พบรูปแบบที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯหาเสียงโดยการกล่าวโจมตีผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามด้วยข้อความที่น่าจะเป็นเท็จหรือเกินความจริงมากที่สุด ร้อยละ 31.30 รองลงมาพบรูปแบบผู้สมัครรับเลือกตั้งฯหรือหัวหน้าคะแนนได้มาให้สัญญากับผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านว่า เมื่อได้รับการเลือกตั้งจะสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ให้ เช่น ถนน ประปา ฯลฯ ร้อยละ 26.30 ส่วนรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งที่พบน้อยที่สุดในการเลือกตั้งครั้งนี้คือรูปแบบที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯหรือหัวหน้าคะแนนข่มขู่หรือใช้อิทธิพลบังคับผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านไม่ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่น เพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้น

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

จากการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จากกลุ่มตัวอย่างของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 380 คน ทั้ง 7 ตำบล ในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อครั้งมีการเลือกตั้ง ในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 โดยผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ปัจจัยภายใน		
- ฐานะรายได้		
1. การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ มักเกิดขึ้นในพื้นที่ ที่ประชาชนมีฐานะยากจน		
เห็นด้วย	111	29.20
ไม่เห็นด้วย	269	70.80
รวม	380	100
ปัจจัยภายใน		
- ฐานะรายได้		
2. ประชาชนส่วนใหญ่มักจะเลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีฐานะร่ำรวยและมีชื่อเสียงในชุมชน		
เห็นด้วย	93	24.50
ไม่เห็นด้วย	287	75.50
รวม	380	100

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ปัจจัยภายใน		
- ระดับการศึกษา		
3. ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมักจะหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ กับประชาชนที่มีการศึกษาน้อยเนื่องจากสามารถชักจูงได้ง่าย		
เห็นด้วย	101	26.60
ไม่เห็นด้วย	279	73.40
รวม	380	100
ปัจจัยภายใน		
- ทักษะคดี		
4. การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน		
เห็นด้วย	65	17.10
ไม่เห็นด้วย	315	82.90
รวม	380	100
ปัจจัยภายใน		
- ทักษะคดี		
5. การที่ท่านพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ หรือกระทำการอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะจะทำให้เสียเวลาและอาจได้รับความเดือดร้อน		
เห็นด้วย	66	17.40
ไม่เห็นด้วย	314	82.60
รวม	380	100

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ปัจจัยภายนอก		
- สภาพสังคม		
6. ท่านไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพราะถูกชักนำขอร้องหรือถูกบังคับจากผู้นำชุมชน หรือผู้ที่มีบุญคุณ ที่เคยช่วยเหลือกันมาก่อน		
เห็นด้วย	42	11.10
ไม่เห็นด้วย	338	88.90
รวม	380	100
ปัจจัยภายนอก		
- สภาพสังคม		
7. ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะมีบุคคลในชุมชน/หมู่บ้าน ทำตัวเป็นหัวคะแนนมาต่อรองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าจะจัดหาคะแนนให้		
เห็นด้วย	144	37.90
ไม่เห็นด้วย	236	62.10
รวม	380	100
ปัจจัยภายนอก		
- สภาพการเมือง		
8. ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง และมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหลายคน มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ		
เห็นด้วย	144	37.90
ไม่เห็นด้วย	236	62.10
รวม	380	100

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ปัจจัยภายนอก		
- สภาพการเมือง		
9. ในพื้นที่ ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองระดับชาติ มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ		
เห็นด้วย	120	31.60
ไม่เห็นด้วย	260	68.40
รวม	380	100
ปัจจัยภายนอก		
- สภาพประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น		
10. การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการจัดเลี้ยงและจัดมหรสพต่างๆ ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น		
เห็นด้วย	78	20.50
ไม่เห็นด้วย	302	79.50
รวม	380	100

จากตารางที่ 4.9 พบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบลในพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในการจัดให้มีการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ดังต่อไปนี้

ปัจจัยภายใน

- ฐานะรายได้

กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่าการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการใช้เงินซื้อเสียงการแจกของ ฯลฯ มักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจน จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 70.80 และมีส่วนน้อยที่เห็นด้วย จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 29.20

กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่าประชาชนส่วนใหญ่มักจะเลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีฐานะร่ำรวย และมีชื่อเสียงในชุมชน จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 75.50 และมีส่วนน้อยที่เห็นด้วย จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 คน

- ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ กับประชาชนที่มีการศึกษาน้อย เนื่องจากสามารถชักจูงได้ง่าย จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 73.40 และมีส่วนน้อยที่เห็นด้วย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.60

- ทักษะคดี

กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่าการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ถือว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 82.90 และมีส่วนน้อยที่เห็นด้วย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10

กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่าการพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ หรือกระทำการอื่นๆที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะจะทำให้เสียเวลาและอาจได้รับความเดือดร้อน จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 82.60 และมีส่วนน้อยที่เห็นด้วย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 คน

ปัจจัยภายนอก

- สภาพสังคม

กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่า การไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะถูกชักนำ ขอร้องหรือถูกบังคับจากผู้นำชุมชน หรือผู้ที่มีบุญคุณที่เคยช่วยเหลือกันมาก่อน จำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 88.90 และมีส่วนน้อยที่เห็นด้วย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.10

กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะมีบุคคลในชุมชน หรือหมู่บ้าน ทำตัวเป็นหัวคะแนน มาต่อรองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าจะจัดหาคะแนนให้ จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 62.10 และมีส่วนน้อยที่เห็นด้วย จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 37.90

- สภาพการเมือง

กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่า ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูงและมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหลายคน มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 62.10 และมีส่วนน้อยที่เห็นด้วย จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 37.90

กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่า ในพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองระดับชาติ มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 68.40 และมีส่วนน้อยเห็นด้วย จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60

- สภาพประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่า การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการจัดเลี้ยงและจัดมหรสพต่างๆ เป็นเรื่องปกติ เพราะถือเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 79.50 และมีส่วนน้อยที่เห็นด้วย จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะเป็นความคิดเห็นของประชาชนเพียงส่วนน้อยที่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว แต่ผู้วิจัยก็มีความเห็นว่าควรที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้เป็นไปในทางที่ถูกต้อง เพราะหากประชาชนยังเข้าใจเช่นนี้ต่อไป จะทำให้เกิดปัญหาต่อการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองของไทยในอนาคต

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับรูปแบบและปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ถึงรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เมื่อครั้งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 โดยได้เลือกนำตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนมานำเสนอดังต่อไปนี้

นายสำเนียง ทองไหลมา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนาม ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งว่า

“..... ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2549 ที่ผ่านมา มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคน ได้ใช้วิธีให้ห้วคะแนนรวบรวมรายชื่อชาวบ้าน และจ่ายเงินซื้อเสียงผ่านห้วคะแนน ไม่เกินรายละ 200 บาท และมีการหาเสียงโดยการแจกเชื้อให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน แต่ก็ทำกันไม่มากนักเพราะพื้นที่ตำบลไม่กว้าง ส่วนใหญ่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และประชาชนจะรู้จักกันหรือเป็นเครือญาติกัน รวมทั้งต้องระมัดระวังเพราะกลัวว่าจะมีความผิดตามกฎหมาย

นอกจากนั้นยังได้มีการหาเสียงโดยการกล่าวโจมตีระหว่างผู้สมัครด้วยกันเอง เช่น บอกว่าถ้าหากผู้สมัครคนนั้นได้รับการเลือกตั้งมาเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว จะโกงกินงบประมาณของทางราชการ

การหาเสียงโดยวิธีสนับสนุน หรือให้สัญญาว่าจะสนับสนุนในการก่อสร้าง หรือซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์ ส่วนใหญ่ผู้สมัครจะรับปากว่าหากได้รับการเลือกตั้งแล้วจะใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมาดำเนินการให้

การหาเสียงด้วยการจัดเลี้ยง จะแอบแฝงในรูปการจัดงาน เช่น งานเลี้ยงศิษย์เก่า โดยผู้สมัครจะมอบของ หรือมอบเงินให้คณะกรรมการของโรงเรียน

การหาเสียงด้วยการใช้สิทธิพลข่มขู่ โดยผู้สมัครจะไปบอกกับชาวบ้านว่าหากไม่เลือกหรือลงคะแนนให้ ถ้าตนเองได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วจะไม่เอางบประมาณมาลงในพื้นที่เพื่อก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ให้แก่หมู่บ้าน แต่ปัจจุบันชาวบ้านไม่ค่อยเชื่อเท่าไรนัก เพราะจะมองในเรื่องความดีหรือผลงานเดิม ๆ มากกว่า

การหาเสียงด้วยการจัดฉายภาพยนตร์ หรือ คนตรี ในพื้นที่ไม่ทำกัน เพราะไม่ได้ผลและใช้เงินลงทุนสูง นอกจากนั้นอาจจะถูกฝ่ายตรงข้ามร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ง่าย เพราะมีหลักฐานที่จะเอาความผิดตามกฎหมายได้ชัดเจน

การหาเสียงด้วยการจัดนำเที่ยวในพื้นที่ จะแฝงในรูปการพากลุ่มหรือองค์กรในชุมชนไปศึกษาดูงาน โดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล แล้วถือโอกาสหาเสียงกับกลุ่มดังกล่าว

การหาเสียงโดยการใช้เงินเกินวงเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ในพื้นที่ของตนเอง น่าจะมีการใช้เงินหาเสียงเกินกว่าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (ผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้ใช้ไม่เกิน 60,000 บาท ผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ใช้ ไม่เกิน 20,000 บาท)

การหาเสียงรูปแบบอื่น ๆ ที่พบในพื้นที่ คือ การระดมคนช่วยเดินหาเสียงตามหมู่บ้านจำนวนมาก (จ้างรายละไม่เกิน 200 บาท)

และได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นว่าการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยเงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ มักจะเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจน เพราะคนกลุ่มนี้ไม่ค่อยจะคำนึงถึงผลกระทบต่อส่วนรวม จะทำอะไรก็ได้ให้ตัวเองและครอบครัว อยู่รอดก็พอแล้ว

ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีฐานะร่ำรวยและมีชื่อเสียงในชุมชน เพราะไม่ได้มองที่ฐานะ แต่จะมองถึงวงศ์ตระกูล รวมทั้งความดีและผลงานที่ทำไว้ให้แก่สังคมส่วนรวมมากกว่า

ในฐานะที่ตนเองเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คิดว่าการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย เป็นเพราะต้องการมีตำแหน่ง มีเกียรติในสังคม รวมทั้งไม่มั่นใจในตัวเอง เพราะสร้างผลงานให้ชาวบ้านเห็นน้อย

ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้เงินซื้อเสียง แจกของให้กับประชาชนที่มีการศึกษาน้อย เนื่องจากสามารถชักจูงได้ง่ายไม่ค่อยเข้าใจอะไร ต่างกับคนที่มีการศึกษาสูงสามารถวิเคราะห์อะไรได้ดีกว่า

การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะประชาชน ในยุคปัจจุบันคิดว่าเงินไม่มา กาไม่เป็น

การที่ได้พบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ หรือกระทำการอื่น ๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่อยากแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะกลัวว่าจะได้รับความเดือดร้อน หรือทำให้เสียเวลาที่จะต้องไปให้ปากคำ หรือเป็นพยาน แต่บางคนอาจจะช่วยแจ้งเจ้าหน้าที่ เพราะต้องการให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำผิด โคนใบแดง และให้ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงของตนเองซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเหมือนกัน ได้รับการเลือกตั้ง

การไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ได้เพราะถูกชักนำ ขอร้องหรือถูกบังคับจากผู้นำชุมชนหรือผู้ที่มีบุญคุณช่วยเหลือกันมาก่อน ส่วนใหญ่เลือกผู้สมัครที่เป็นคนดีมีผลงาน

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2548 ในพื้นที่ของตนเองไม่มีบุคคลในหมู่บ้านทำตัวเป็นหัวคะแนน โดยมาต่อรองว่าจะจัดหาคะแนนให้ เพราะคะแนนเสียงของแต่ละหมู่บ้านมีน้อยและคนในพื้นที่ ก็ไม่มีลักษณะดังกล่าว

ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง และมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหลายคน ไมใช่จะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ เสมอไป การที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวนน้อยคนมากกว่าจึงจะมีการซื้อเสียง เพราะถ้ามีการลงสมัครรับเลือกตั้งหลายคนส่วนใหญ่ จะเป็นการลงสมัครเพื่อตัดคะแนนเสียงกันมากกว่า

ในพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองระดับชาติมักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น

การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ เพราะนักการเมืองระดับประเทศ เช่น ส.ส. หรือ ส.ว. กับนักการเมืองระดับท้องถิ่นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในการหาเสียงนักการเมืองระดับท้องถิ่นอาศัยนักการเมืองระดับประเทศเป็นเงินทุน นักการเมืองระดับประเทศก็ต้องอาศัยนักการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นฐานเสียงให้

การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการจัดเลี้ยงและจัดมหรสพต่าง ๆ ถือเป็นเรื่องปกติตามความรู้สึกของคนไทยที่ชอบการจัดเลี้ยงและสังสรรค์ ตามวิถีไทย.....”

นายสมพร ทัตแพ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งว่า

“..... ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2548 ที่ผ่านมา มีผู้สมัครรับเลือกตั้งซื้อเสียงโดยให้หัวคะแนน ซึ่งเป็นผู้นำท้องที่และผู้นำท้องถิ่น ซื้อเสียงให้ประมาณ หัวละ 100 บาท และมี สจ.บางคนนำเงินมาช่วยซื้อเสียงด้วย

มีการหาเสียงโดยการกล่าวให้ร้ายระหว่างผู้สมัครด้วยกัน ว่าขณะดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีการทุจริตงบประมาณของทางราชการ และบอกกับชาวบ้านว่าผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามไม่ใช่คนพื้นเพเดิมในหมู่บ้านหรือตำบล ไม่ควรที่จะเลือกให้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนั้นยังใช้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ลงข่าวเพื่อโจมตีกันอีกด้วย

มีการหาเสียงโดยการสัญญากับผู้ใหญ่บ้าน ว่าหากตนเองได้รับการเลือกตั้งแล้วจะมาก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ให้ตามความต้องการของคนในหมู่บ้าน และเมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จจะแบ่งเปอร์เซ็นต์ที่ได้จากงานก่อสร้างให้ผู้ใหญ่บ้านอีกด้วย

ในพื้นที่ไม่มีการจัดเลี้ยง เช่น งานวันเกิด งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานเลี้ยงศิษย์เก่า ในระหว่าง การหาเสียงเลือกตั้ง เพราะเป็นการหาเสียงที่มีหลักฐานว่ากระทำผิดชัดเจน เสียงต่อการถูกใบแดง

ในเขตเลือกตั้งของตนไม่มีการใช้สิทธิพลข่มขู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ เพื่อให้ไปลงคะแนนให้แก่ตนเอง หรือห้ามมิให้ไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่น ๆ

ในเขตเลือกตั้งของตน ไม่มีการหาเสียงด้วยการจัดฉายภาพยนตร์ ดนตรี หมอรำ และลิเก เพราะเป็นการหาเสียงที่มีหลักฐานว่ากระทำผิดชัดเจน เสียงต่อการถูกใบแดง เช่นเดียวกัน

ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2548 เขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง คณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งไม่เกินคนละ 30,000 บาท สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งไม่เกินคนละ 80,000 บาท ส่วนใหญ่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การ

บริหารส่วนตำบลจะมีค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง เกินกว่าที่กำหนด เพราะจะต้องจ่ายค่าใช้จ่ายบางอย่างเช่น ค่าป้ายโฆษณา ค่าจ้างรถแห่ป้าย ฯลฯ ให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นลูกทีมด้วย กรณีมีการ หาเสียงกันเป็นทีม

นอกจากการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว ในพื้นที่ยังพบผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนใช้รูปแบบการหาเสียง โดยการปล่อยเงินกู้ แล้วบอกกับผู้กู้ซึ่งมีสิทธิเลือกตั้งว่าถ้าตนเองได้รับการเลือกตั้งแล้วจะไม่เอาเงินคืน

นอกจากนั้นได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นว่า ตนเองเห็นด้วยเป็นบางส่วน กับที่ว่าหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการให้เงินซื้อเสียง การแจกของ มักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจน เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งคิดว่าคนยากจน ถ้ารับเงินจากใครแล้วก็ต้องเลือกคนนั้น และมีบางคนยอมรับเงินแต่เวลาไปเลือกตั้งกลับเลือกไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นคนดีและมีผลงาน

ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีฐานะร่ำรวย และมีชื่อเสียงในชุมชนเสมอไป เพราะคนมีเงินมักจะ ไม่ค่อยจะสนใจชาวบ้าน และชาวบ้านชอบคนที่มาคลุกคลี หรือสนิทสนมกับชาวบ้านมากกว่า

ในฐานะที่ตนเองเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คิดว่าการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง เป็นเพราะว่าต้องการที่จะมีตำแหน่ง และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนในสังคม

ตนเองไม่เห็นด้วย ที่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะหาเสียงเลือกตั้งด้วยการให้เงินซื้อเสียง และแจกของกับประชาชนที่มีการศึกษาน้อย เนื่องจากสามารถชักจูงได้ง่าย เพราะคนที่มีการศึกษาสูงไม่ใช่จะไม่ขายเสียง ยกตัวอย่างเช่น คนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร ส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการ หรือคนที่มีฐานะและการศึกษาดี แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมักชอบเข้าไปซื้อเสียง เพราะคนกลุ่มนี้คิดว่าถึงใครจะได้รับเลือกตั้ง ก็ไม่ได้มีผลต่อตนเองเท่าไรนัก ใครเอาเงินมาให้ก็จะรับไว้ก่อน ต่างกับชาวบ้าน ที่คาดหวังว่าหากใครได้รับการเลือกตั้ง ก็จะนำโครงการต่าง ๆ มาพัฒนาให้แก่หมู่บ้านของตน

การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหาเสียงด้วยการให้เงินซื้อเสียง การแจกของ ในสมัยก่อนๆ ชาวบ้านถือว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นการช่วยเหลือกัน แต่ปัจจุบันชาวบ้านรู้แล้วว่า กฎหมายกำหนดให้เป็นการหาเสียงที่ผิดกฎหมาย

ถ้าพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของหรือกระทำการอื่น ๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ประชาชนทั่วไปไม่อยากแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะจะทำให้เสียเวลาต้องไปเป็นพยานและอาจได้รับความเดือดร้อน เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ทำผิดไม่พอใจ ส่วนใหญ่คนที่จะไปแจ้งมักจะเป็นหัวหน้าคณะ หรือญาติพี่น้องของผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้าม เพราะจะคอยจับผิดกันอยู่แล้ว

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2548 ตนเองไม่ได้ไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครคนใด เพราะถูกชักนำหรือถูกบังคับจากผู้นำชุมชนหรือผู้ที่มีบุญคุณที่เคยให้ความช่วยเหลือกันมาก่อน เพราะตอนนั้นการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งถือเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย และในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นชาวบ้านจะไม่ค่อยเชื่อผู้นำหาก บอกมาว่าให้ไปลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง เพราะส่วนใหญ่ชาวบ้านจะรู้จักและคุ้นเคยกับผู้สมัคร และคิดว่าการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นเป็นเรื่องใกล้ตัวและมีผลกระทบกับความเป็นอยู่ของตัวเอง ต่างกันกับการเลือกสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ สมาชิกวุฒิสภา ชาวบ้านจะเลือกตามผู้นำหรือหัวหน้าคณะ เพราะจะไม่ค่อยรู้จักผู้สมัครเหล่านี้ เท่าไรนัก

ในระหว่างการจัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2547 มีคนในหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชน มาติดต่อกว่าจะช่วยหาคะแนนเสียงให้ แต่ต่อรองว่าถ้าได้รับการเลือกตั้งแล้วจะต้องนำโครงการต่าง ๆ มาลงให้หมู่บ้าน

ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง และมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหลายคน มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียงและแจกของ เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งคิดว่าถ้าใครซื้อเสียง คนนั้นก็ได้รับการเลือกตั้ง

ไม่จริงเสมอไปที่ว่า ในพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองระดับชาติ มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล บางคนคิดว่าถ้าช่วยซื้อเสียงให้กับนักการเมืองระดับชาติตนเองกล้าทำ แต่ถ้าถึงเวลาซื้อเสียงให้กับตัวเองบ้างกลับกลัวที่จะมีความผิดตามกฎหมาย

ในยุคก่อน ๆ การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดเลี้ยงและจัดมหรสพต่าง ๆ ถือเป็นเรื่องปกติของประเพณีไทยที่ชอบจัดงานเลี้ยง แต่ในปัจจุบันหลังจากมีพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิก

สภาท้องถิ่น หรือ ผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แล้ว การหาเสียงด้วยวิธีดังกล่าวถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย

นายสมหมาย บุญมา ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งว่า

“..... ในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2548 ที่ผ่านมามีผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนแจกเงินซื้อเสียงให้ชาวบ้านรายละ 300 บาท โดยเดินจรถรายซื้อชาวบ้าน และจ่ายเงินผ่านหัวคะแนน และแจกเหล้าหรือน้ำอัดลมให้ครัวเรือนละ 2 ขวด

นอกจากนั้น ตนเองยังถูกผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามหาเสียงโดยกล่าวโจมตีว่าไม่ใช่เป็นคนในพื้นที่ย้ายมาจากที่อื่น ไม่มีข้อมูล ไม่รู้ปัญหาชาวบ้าน และยังถูกใส่ร้ายว่าใช้เงินซื้อเสียงชาวบ้าน ไม่สมควรเลือกเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้สัญญากับชาวบ้านว่าหากได้รับเลือกตั้งแล้ว จะก่อสร้างถนน หรือก่อสร้างประปาให้ นอกจากนี้ยังใช้วิธีสวมรอยหลอกลวงชาวบ้านว่าโครงการที่หน่วยงานราชการมาดำเนินการก่อนจัดให้มีการเลือกตั้ง เป็นผลงานของตนเองที่ติดต่อของงบประมาณมาให้

ในเขตเลือกตั้งของตนเอง ไม่มีการจัดเลี้ยงต่าง ๆ ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงฉลองวันเกิด หรืองานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ เพราะการหาเสียงด้วยวิธีแบบนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งกลัวมีความผิด เนื่องจากมีหลักฐานชัดเจน และกลัวผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้ามคอยจับผิด

ในเขตเลือกตั้งของตนเองไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และหัวคะแนนคนใด ใช้อิทธิพลข่มขู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ไปลงคะแนนให้แก่ตนเอง หรือห้ามมิให้ไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่น ๆ

ในเขตเลือกตั้งของตนเอง ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และหัวคะแนนคนใด หาเสียงด้วยการจัดฉายภาพยนตร์ คนตรี หรือลิเก เพราะมีหลักฐานที่เอาผิดได้ชัดเจน

ในเขตเลือกตั้งของตนเอง มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนเดิม หรือประธานกองทุนหมู่บ้าน หาเสียงด้วยการพาไปศึกษาดูงาน และจัดนำเที่ยว โดยใช้งบประมาณของทางราชการ เช่น พาท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี ฯลฯ

ในการหาเสียงเลือกตั้งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเกินจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (30,000 บาท) เนื่องจากต้องใช้เงินจ้าง และเลี้ยงหวัคะแนนรวมทั้งการใช้เงินซื้อเสียง

นอกจากการหาเสียงที่ผิดกฎหมายข้างต้นแล้ว ยังมีรูปแบบหาเสียงอื่น ๆ อีก เช่น กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการสุบน้ำด้วยไฟฟ้า จะหาเสียงกับชาวบ้านว่าถ้าหากได้รับเลือกตั้งแล้ว จะไม่เก็บค่าบริการสุบน้ำเข้านา ไร่ละ 300 บาท ต่อปี

นอกจากนั้นยังได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นว่า การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง การแจกของ มักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจน เพราะประชาชนกลุ่มนี้คิดว่าผลการเลือกตั้งไม่ได้เกี่ยวข้องกับตนเองมากนัก ใครได้เป็น ตนเองก็มีสภาพเหมือนเดิมไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ยอมรับเงินซื้อเสียงยังมีประโยชน์กว่า

ประชาชนส่วนใหญ่มักจะเลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีฐานะร่ำรวย และมีชื่อเสียงในชุมชน เพราะคนกลุ่มนี้มีเงินทุน สามารถให้ความช่วยเหลือได้ในเวลาที่เดือดร้อน

ในฐานะตนเองเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คิดว่าการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีการหาเสียงที่ผิดกฎหมาย เพราะต้องการมีตำแหน่งมีชื่อเสียงและอยากได้ผลประโยชน์

การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง และแจกของให้กับประชาชนที่มีการศึกษาน้อย เนื่องจากสามารถชักจูงได้ง่าย ไม่เป็นความจริงทั้งหมด เพราะว่าประชาชนบางคน มีการศึกษาสูงก็ยังรับเงินซื้อเสียง แม้แต่ข้าราชการ

การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง และการแจกของ ไม่ถือเป็นเรื่องปกติของการ ให้ความช่วยเหลือกัน เพราะปัจจุบันชาวบ้านรู้แล้วว่าเป็นการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย

ถ้าพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง และแจกของ หรือกระทำการอื่น ๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งตนเองไม่ยอมเข้าหน้าที่ตำรวจ หรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะเป็นเรื่องเสียเวลาต้องไปให้การและเป็นพยานกับเจ้าหน้าที่ สำหรับบางคนถ้าพรรคพวก หรือญาติพี่น้องตนเองลงสมัครด้วย ถ้าพบเห็นผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามซื้อสิทธิขายเสียงก็อาจจะไปแจ้งได้เหมือนกัน

การไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนที่ถูกชักนำหรือถูกบังคับจากผู้นำชุมชน หรือผู้ที่มีบุญคุณที่เคยให้ความช่วยเหลือกันมาก่อน เพราะชาวบ้านเวลาเดี๋ยวนั้นต้องคอยไปฟังพาท้ายคนเหล่านี้ เวลาถูกขอร้องบ้างก็ต้องทำตาม เหมือนเป็นการตอบแทนบุญคุณกัน

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีคนในหมู่บ้านทำตัวเป็นหัวคะแนนมาต่อรองกับตนเองซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ว่าถ้าตนเองซื้อเสียงโดยให้เงินสูงกว่าผู้สมัครรายอื่น ๆ จะมีโอกาสชนะการเลือกตั้ง

ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง และมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหลายคน มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียงและแจกของ เพราะผู้สมัครกลัวไม่ชนะการเลือกตั้ง ยิ่งแข่งขันกันมากก็ยิ่งมีการซื้อเสียงกันมากขึ้น

ในพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองระดับชาติมักจะมีการหาเสียง โดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง และแจกของ เพราะนักการเมืองระดับชาติจะคอยหนุนหลัง เป็นผู้สนับสนุนทุนในการหาเสียงให้ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่นักการเมืองระดับชาติสนับสนุนจะเป็นหัวคะแนนหรือฐานเสียงของตนเอง ซึ่งคนทั้งสองกลุ่มนี้จะต้องพึ่งพาท้ายกันในเวลาหาเสียงอยู่เสมอ

การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการจัดเลี้ยง และจัดมหรสพต่าง ๆ ปัจจุบันไม่ถือว่าเป็นเรื่องปกติตามประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมไทย เพราะกฎหมายกำหนดว่าเป็นการหาเสียงที่ผิดกฎหมายแล้ว....”

จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์ข้างต้น หากวิเคราะห์แล้วจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนจะให้ข้อมูลในแต่ละประเด็นคำถามทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ซึ่งสามารถทำการสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดเป็นภาพรวมได้ดังต่อไปนี้

4.1 รูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

4.1.1 รูปแบบการหาเสียงโดยวิธีซื้อเสียง แจกของ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน สิ่งของ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเอง ในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้สัมภาษณ์ว่า พบผู้สมัครบางคนหาเสียงโดยการแจกเงินเพื่อซื้อคะแนนด้วยตนเอง และให้บรรดาหัวคะแนนแจกเงินให้แก่ชาวบ้านที่

เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งบ้าง รายละเอียด 200 บาท โดยกำชับให้เลือกตั้งตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากอยู่ทีมเดียวกัน ซึ่งวิธีการหาเสียงแบบนี้เป็นวิธีการหาเสียง แบบพ่วงกัน ส่วนการหาเสียงด้วยการแจกของ ส่วนใหญ่จะเป็นการแจกสุราและเบียร์หรือให้เงินชาวบ้านไปซื้อเอง รวมทั้งยังให้สัญญาด้วยว่าถ้าได้รับการเลือกตั้งแล้วจะจัดงานเลี้ยงฉลองเพื่อเป็นการตอบแทน แต่ไม่ค่อยจะมีใครกล้าใช้เงินซื้อเสียง และแจกของ มากเท่าใดนัก เพราะกลัวว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งแจกใบแดง โดยส่วนมากจะหลบเลี่ยงกฎหมาย โดยทำล่วงหน้าหกสิบวันก่อนที่จะครบวาระการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จนถึงวันเลือกตั้ง

4.1.2 รูปแบบการหาเสียงเลือกตั้งโดยการกล่าวโจมตีใส่ร้ายด้วยความเท็จ และปล่อยข่าวลือ ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่มั่นใจในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้าม ในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้สัมภาษณ์ว่ามีผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้ใช้วิธีหาเสียงโดยการกล่าวโจมตีและใส่ร้ายผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้ามมากกว่าการหาเสียงรูปแบบอื่นๆ ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

- 1) มีกล่าวโจมตีและใส่ร้ายว่า ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้ามได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว จะต้องโกงกินงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะประกอบอาชีพเป็นผู้รับเหมา
- 2) มีการกล่าวโจมตีและใส่ร้ายผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้ามว่าขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบคุณสมบัติว่าถูกต้องตามกฎหมายแล้ว เพื่อต้องการที่จะให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหลงเชื่อและเปลี่ยนใจมาลงคะแนนแก่ตนเอง
- 3) มีการกล่าวโจมตีและใส่ร้ายผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามว่าไม่ใช่คนในพื้นที่ และเป็นคนเห็นแก่ตัว เอาแต่ประโยชน์ส่วนตน หรือเป็นคนมีความรู้น้อย เพื่อให้เกิดความเสื่อมศรัทธาในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งรายนั้น นอกจากนั้นยังใช้สื่อ เช่นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นลงข่าวเพื่อสร้างภาพลบให้แก่ผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามด้วย

4.1.3 รูปแบบการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีสนับสนุน หรือให้สัญญาว่าจะสนับสนุนในการก่อสร้าง หรือซ่อมแซม สิ่งสาธารณประโยชน์ เช่น ซ่อมถนน สร้างศาลาวัด ขุดบ่อน้ำ ฯลฯ เพื่อเป็นการหาเสียง ในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้สัมภาษณ์ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน ได้ใช้วิธีโน้มน้าวให้ชาวบ้านหลงเชื่อ โดยให้สัญญาว่าถ้าได้รับการเลือกตั้งแล้ว จะก่อสร้างถนน ประปาหมู่บ้าน หรือสิ่ง

สาธารณประโยชน์อื่นๆให้ แต่พอได้รับการเลือกตั้งแล้วก็ไม่ทำตามที่ให้สัญญาไว้ หรือใช้วิธีสวมรอยโดยการหลอกลวงชาวบ้านว่าโครงการที่หน่วยงานของราชการมา ดำเนินการก่อนมีการเลือกตั้ง เป็นผลงานของตนเองที่ติดต่อบริษัทประมาณมาให้ นอกจากนั้นยังให้สัญญากับผู้นำท้องถิ่นว่า ถ้าตนเองได้รับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว หากมีโครงการก่อสร้างต่าง ๆ มาทำในพื้นที่ก็จะแบ่งเปอร์เซ็นต์จากงานก่อสร้างให้อีกด้วย

4.1.4 รูปแบบการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดเลี้ยงต่างๆในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือหัวหน้าคณะในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนใช้วิธีให้เงินหัวหน้าคณะไปจัดเลี้ยงชาวบ้าน และให้เชิญตนเองไปร่วมงาน แล้วถือโอกาสหาเสียงกับคนที่อยู่ในงานเลี้ยง หรือใช้วิธีจัดเลี้ยงชาวบ้านล่วงหน้าหกสิบวันก่อนที่จะครบวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อหลบเลี่ยงความผิดตามกฎหมาย แต่ได้มีกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคน บอกว่าการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ไม่ค่อยจะมีการจัดงานเลี้ยง อาจเป็นเพราะว่ากลัวมีความผิดและถูกใบแดง ประกอบกับการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเริ่มมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งมากขึ้น จากการประชาสัมพันธ์และได้รับการอบรมจากหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัด อำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบล

4.1.5 รูปแบบการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้สิทธิพลข่มขู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ เพื่อให้ไปลงคะแนนให้แก่ตนเอง หรือห้ามมิให้ไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่นๆ ในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้สัมภาษณ์ว่ามีเป็นส่วนน้อยที่ใช้วิธีดังกล่าว เช่น ห้ามมิให้ฝ่ายตรงข้ามหาเสียง และตกลงว่าถ้าตนเองได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะแต่งตั้งให้เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือข่มขู่ชาวบ้านว่าถ้าไม่เลือกตนเอง ก็จะไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาหมู่บ้านและให้ความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ แต่ ไม่ค่อยจะได้ผลเท่าใดนัก เพราะเดี๋ยวนี้ชาวบ้านไม่กลัวและไม่เชื่อแล้ว

4.1.6 รูปแบบการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดมหรสพ งานรื่นเริง เช่น จัดฉายภาพยนตร์ คนตรี หมอลำ ลิเก เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้สัมภาษณ์ว่ามีการจัดมหรสพในระหว่างที่มีการหาเสียงเลือกตั้งน้อย เนื่องจากผู้สมัครรับเลือกตั้งกลัวถูกร้องเรียนจากผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้าม เพราะเป็นการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งที่มีพยานหลักฐานชัดเจน และการหาเสียงโดยใช้วิธีดังกล่าวเป็นการลงทุนที่สูงเกินไปสำหรับการเมืองระดับรากหญ้า

4.1.7 รูปแบบการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดนำเที่ยว โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือหัวหน้าคณะเพื่อเป็นการหาเสียง ในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้สัมภาษณ์ว่ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนพาไปศึกษาดูงานและไปเที่ยวสถานที่ต่างๆ โดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล จากนั้นจึงถือโอกาสหาเสียงและแนะนำตัวเอง การหาเสียงโดยวิธีการจัดนำเที่ยวพบเห็นน้อยกว่าวิธีหาเสียงรูปแบบอื่นๆ เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก จะมีผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เคยเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ก่อนแล้วเท่านั้นที่จะหาเสียงโดยวิธีดังกล่าว แต่จะต้องทำล่วงหน้าหกสัปดาห์ก่อนหมดวาระการดำรงตำแหน่ง

4.1.8 รูปแบบการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้เงินจำนวนมากในการหาเสียง ซึ่งเกินวงเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้สัมภาษณ์ว่าส่วนใหญ่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงไม่เกินวงเงินตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งในแต่ละตำบลคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงไม่เท่ากัน และค่าใช้จ่ายในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลก็ไม่เท่ากัน (กรณีเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คนละไม่เกิน 20,000 – 30,000 บาท ถ้าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คนละไม่เกิน 50,000 – 80,000 บาท) สำหรับจัดทำแผ่นพับ นามบัตรแนะนำตัว ป้ายหาเสียง จ้างรถโฆษณา เนื่องจากบางตำบลมีพื้นที่ไม่กว้าง ส่วนมากประชาชนกับผู้สมัครรับเลือกตั้งจะรู้จักกันหมด และผู้สมัครรับเลือกตั้งมีฐานะไม่ร่ำรวย การหาเสียงจึงเป็นไปอย่างเรียบง่าย ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งจะอยู่ที่ประมาณคนละ 4,000 - 7,000 บาท

4.1.9 การหาเสียงรูปแบบอื่นๆ ที่มีความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 ในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ให้สัมภาษณ์ว่าพบผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนได้ใช้วิธีการหาเสียงรูปแบบอื่นๆ ซึ่งมีความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 เช่น

- 1) จักรรับส่งเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปทำงานต่างจังหวัดมาลงคะแนน และให้เงินตอบแทนคนละ 500 บาท
- 2) ให้ข้าราชการช่วยหาเสียง
- 3) ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งยืมเงิน ถ้าได้รับการเลือกตั้งจะไม่เอาคืน
- 4) จ้างชาวบ้านช่วยเดินหาเสียง โดยจ่ายค่าจ้างเป็นจำนวนเงินที่สูงกว่าปกติ
- 5) ออกค่าบริการสูบน้ำเข้านาแทนชาวบ้าน
- 6) สัญญากับชาวบ้านว่าถ้าได้รับการเลือกตั้งจะให้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

4.2 ปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ในอดีตที่ผ่านมาได้มีการศึกษาค้นพบว่ามีสาเหตุปัจจัยหลายประการด้วยกัน ที่นำไปสู่การเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งของไทย ซึ่งได้แก่ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตัวบทกฎหมาย รวมทั้งทัศนคติของผู้เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่มีความเชื่อมโยงและมีอิทธิพลต่อกัน จึงเป็นจุดที่น่าสนใจว่าปัจจัยเหล่านี้จะเกี่ยวข้องและมีส่วนเอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่ ในขณะที่สถานการณ์ของประเทศไทยในยุคปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านระบบการสื่อสารมวลชน และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น การพัฒนาด้านการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีการเรียนรู้ได้หลายช่องทาง ที่สำคัญได้มีการปรับปรุงกฎหมายเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้จัดให้มีการเลือกตั้งทุกระดับ ตลอดจนได้มีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบุคคลอื่น

ผลจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่ 7 ตำบล ของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 21 คน เมื่อครั้งมีการเลือกตั้งในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีความคิดเห็นที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นดังกล่าว โดยแยกออกตามปัจจัยในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ปัจจัยภายใน

- ฐานะรายได้

กลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ว่า มักจะเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจนและมีรายได้ต่ำซึ่งประชาชนกลุ่มนี้ต้องการเพียงได้เงินมาเลี้ยงตนเองและครอบครัวให้อยู่รอด ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมเท่าใดนัก การที่จะให้ไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งจึงเป็นเรื่องไม่ยาก หากมีสิ่งตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งของ

ในขณะที่มีกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอีกส่วนหนึ่ง มีความคิดเห็นว่าการใช้เงินซื้อเสียงและแจกของนั้น เกิดขึ้นได้ทั้งในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจน และมีฐานะดี ยิ่งในพื้นที่ที่มีความเจริญแล้วยังมีการใช้เงินซื้อเสียงมากยิ่งขึ้น และบางคนกลับมีความคิดเห็นว่ทั้งประชาชนที่มีฐานะยากจนและที่มีฐานะดี บางครั้งก็ยอมรับเงินจากผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มาซื้อเสียง แต่จะเลือกลงคะแนนให้คนดีและมีผลงาน

ส่วนฐานะรายได้ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีผลต่อการได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน หรือไม้อย่างไรนั้น จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่าประชาชนในชนบทมักจะเลือกผู้สมัครที่มีฐานะร่ำรวย เพราะต้องคอยที่จะพึ่งพาอาศัยบุคคลเหล่านี้อยู่เสมอ โดยเฉพาะด้านการเงิน ยิ่งถ้ามีอิทธิพลด้วยยิ่งสร้างบารมีและความเกรงใจให้แก่คนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น หากมีการซื้อเสียงก็จะได้เปรียบเพราะว่ามีเงินทุนอยู่แล้ว นอกจากนั้นประชาชนยังเชื่อว่าผู้ที่มีฐานะร่ำรวย หรือมีชื่อเสียงในชุมชนสามารถเข้าไปทำงาน เพื่อส่วนรวมได้ โดยไม่คดโกงหรือทุจริตต่อหน้าที่ ดังนั้นโอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้งจึงมีมากกว่าคนอื่นๆ ที่มีฐานะคือยกว่า

แต่ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งอีกส่วนหนึ่ง มีความคิดเห็นว่ปัจจุบันประชาชนที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกคนที่ตั้งใจเข้ามาทำงานส่วนรวมให้กับประชาชน ประกอบกับจะต้องเป็นคนดีมีความรู้ และมีความสามารถ ที่สำคัญต้องมีผลงาน ไม่ได้มองที่ว่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะมีฐานะร่ำรวยหรือไม่

- ความต้องการมีตำแหน่ง เกียรติยศและชื่อเสียง

ในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้สัมภาษณ์ว่าสาเหตุที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้วิธีการหาเสียง

เลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย เพราะว่าต้องการให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งและมีตำแหน่ง ยังมีผู้สมัครรับเลือกตั้งมากหรือมีการแข่งขันกันสูงเท่าใดก็ยังมีโอกาสเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายมากตามไปด้วย นอกจากนั้นยังอาจเป็นเพราะว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนไม่เคยสร้างผลงานหรือเคยช่วยเหลือชาวบ้านในตำบลและหมู่บ้านมาก่อนเลย เมื่อถึงคราวที่มีการเลือกตั้งก็จะใช้วิธีซื้อเสียง หรือวิธีอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งเพื่อแลกกับคะแนนเสียง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนคิดว่าการลงทุนโดยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียงและแจกของ ฯลฯ คู่มีค่ากับการได้รับคำตอบแทนตำแหน่ง เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนผลประโยชน์อื่นๆ นอกจากนั้นยังเกิดจากการขาดจิตสำนึกและขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

- ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ กับประชาชนที่มีการศึกษาน้อยว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่จะชอบใช้วิธีดังกล่าวกับประชาชนกลุ่มนี้ เพราะสามารถชักนำได้ง่ายโดยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง และยังเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับบาปบุญคุณโทษ เมื่อรับเงินหรือสิ่งของจากใครแล้ว ต้องลงคะแนนให้คนนั้น

ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งอีกส่วนหนึ่ง มีความคิดเห็นว่าประชาชนที่มีการศึกษาน้อย ไม่สามารถชักจูงโดยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง และแจกของได้ทั้งหมด เนื่องจากปัจจุบัน มีการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการใช้สื่อต่างๆ รณรงค์เกี่ยวกับการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ สร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น หรือคนที่มีการศึกษาน้อยอาจจะมีความเชื่อมั่น เชื่อถือ และไว้วางใจในตัวผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง การใช้จ่ายเงินซื้อเสียงหรือแจกของ ก็ไม่สามารถใช้กับคนกลุ่มนี้ได้เหมือนกัน หรือบางครั้งผู้ที่มีการศึกษาสูงอาจจะชอบรับเงิน ก็เป็นไปได้อีก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกมากกว่า

- ทักษะคดี

กลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ว่า สมัยก่อนชาวบ้านคิดว่าคนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมาแจกเงิน หรือสิ่งของให้ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นการช่วยเหลือกันอย่างหนึ่ง อย่างน้อยเงินที่แจกให้ก็ช่วยแบ่งเบาภาระเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปลงคะแนนเลือกตั้งได้ และของที่ได้รับแจกก็สามารถที่จะนำมาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

แต่ปัจจุบันกฎหมายเลือกตั้งได้กำหนดว่าพฤติกรรมเหล่านี้เป็นความผิด ประกอบกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการรณรงค์เกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งมีมากขึ้น ได้สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง ทำให้ประชาชนเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องนี้ โดยมองผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ความดี

ความรู้ ความสามารถและผลงานมากกว่าการช่วยเหลือโดยการแจกเงินแจกของ และยังคิดว่าหากผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียงด้วยวิธีการดังกล่าว เมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วก็จะกอบโกยเอาทุนคืนเพื่อผลประโยชน์ตัวเองมากขึ้น

ส่วนการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพบเห็นการกระทำผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่หาเสียงโดยวิธีการแจกเงิน หรือแจกสิ่งของ กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้สัมภาษณ์ว่าประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าไม่ควรไปแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดให้มีการเลือกตั้ง เพราะกลัวเสียเวลา ที่ต้องไปเป็นพยานและกลัวได้รับความเดือดร้อน หากผู้สมัครรับเลือกตั้งรายนั้นเป็นผู้มีอิทธิพล ในพื้นที่ แต่ถ้าประชาชนที่มีญาติพี่น้อง หรือคนในครอบครัวเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือตนเอง เป็นหัวคะแนน จึงจะกล้าไปแจ้งการกระทำผิดให้เจ้าหน้าที่ทราบและพร้อมที่จะไปเป็นพยาน อาจเป็นเพราะว่ากลัวคนของตัวเองจะไม่ชนะการเลือกตั้ง

ปัจจัยภายนอก

- สภาพสังคม

กลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการไปลงคะแนนเสียงของประชาชน โดยการถูกชักนำขอร้องหรือถูกบังคับจากผู้นำชุมชนหรือผู้มีบุญคุณว่า ในการเลือกตั้งครั้งนี้ประชาชนบางคนไปลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามที่ผู้นำชุมชนได้แนะนำและขอร้อง สาเหตุจากผู้นำชุมชนเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ หรือเคยให้ความช่วยเหลือกันมาก่อน ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจ ไม่สามารถปฏิเสธคำขอร้องได้ แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางส่วนกลับบอกว่าประชาชนไปลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามที่ญาติพี่น้องคอยแนะนำและขอร้องมากกว่าที่จะเชื่อผู้นำ เพราะคนอยู่ในชนบทจะให้ความสำคัญกับระบบเครือญาติ

ในขณะเดียวกันกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล บางส่วนมีความเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพราะอยากไปใช้สิทธิของตนเอง เพื่อเลือกคนที่มีความรู้ความสามารถเป็นตัวแทนไปพัฒนาหมู่บ้านและตำบลให้เจริญ

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีบุคคลซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวบ้าน เสนอตัวมาเป็นหัวคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยขอค่าจ้าง ค่าหัว และเปอร์เซ็นต์เป็นสิ่งตอบแทน หรือมาเสนอว่ากลุ่มของตนเองต้องการเงิน และจะหาเสียงพร้อมลงคะแนนให้ โดยทำการจกรายชื่อคนในกลุ่มมาแลกเงินเพื่อนำไปแจก หรือไม่ก็จะมาต่อรองขอเป็นสุรา โดยอ้างว่าจะนำไปเลี้ยงคนที่ลงคะแนนให้ แต่ก็มีบุคคลอีกกลุ่ม เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เสนอตัวเข้ามาช่วยในการหาเสียง

เพราะเป็นพวกพ้องกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเอง เมื่อคนของตนเองได้รับการเลือกตั้ง ก็คาดหวังว่าจะได้ช่วยเหลือกันหรือพึ่งพาอาศัยกันต่อไป และยังมีผู้นำท้องถิ่นบางคนไม่ยอมไปยุ่งเกี่ยวกับการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพราะได้รับนโยบายจากทางราชการและกลัวถูกกล่าวหาว่าทำตัวไม่เป็นกลาง นอกจากนั้นแล้วกฎหมายเลือกตั้งยังกำหนดห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการใดๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

- สภาพการเมือง

กลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ได้ให้ความเห็นว่าในพื้นที่ที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งหลายคน จะมีการแข่งขันทางการเมืองสูง และจะหาวิธีให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งโดยวิธีการที่ผิดกฎหมาย เช่น การใช้เงินซื้อเสียง และการแจกของ ฯลฯ เนื่องจากคิดว่าเป็นเรื่องศักดิ์ศรี แพ้การเลือกตั้งไม่ได้ นอกจากนั้นยังเกิดจากความต้องการที่จะมีตำแหน่ง มีอำนาจ และบารมีสำหรับผู้สมัครที่มีฐานะร่ำรวย หรือคนที่มีผู้สนับสนุนทางการเมือง

นอกจากนั้นยังมีความเห็นว่าในพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองระดับชาติ มักจะมีการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ เนื่องจากทั้งนักการเมืองระดับชาติ และนักการเมืองระดับท้องถิ่นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการหาเสียงเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ผู้สมัครรับเลือกตั้งเหล่านี้ ก็จะขอร้องให้นักการเมืองระดับท้องถิ่น เป็นฐานเสียงหรือหัวคะแนน ช่วยหาเสียงให้กับตนเอง และเมื่อถึงคราวมีการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติก็จะมาให้การสนับสนุนเป็นเงินทุน และค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการหาเสียงเลือกตั้งแก่นักการเมืองท้องถิ่น เพื่อให้ชนะการเลือกตั้งและจะได้เป็นฐานเสียงให้ตนเองต่อไป

- สภาพประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดเลี้ยง และจัดงานมหรสพต่างๆ ไม่ถือเป็นเรื่องปกติตามประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นไทยที่ชอบจัดให้มีการละเล่นรื่นเริงและจัดเลี้ยงในงานต่างๆ แต่มองว่าเป็นการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีฐานะร่ำรวย และหาวิธีการทุกอย่างที่จะให้ได้รับการเลือกตั้ง

ในปัจจุบันผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่จะไม่ค่อยใช้วิธีดังกล่าว เพราะเสี่ยงต่อการโดนใบแดงจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง เนื่องจากมีพยานหลักฐานชัดเจน และประชาชนเริ่มมีความรู้ความเข้าใจว่าหาก

ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีนี้จะมีความผิด แต่ทั้งนี้ก็ยังมีประชาชนอีกบางกลุ่มที่ยังคิดว่าการจัดเลี้ยงหรือการจัดมหรสพ เป็นการแสดงน้ำใจของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นธรรมเนียมหรือประเพณีของคนไทยในชนบท

จากข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวในข้างต้น ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับรูปแบบและปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบน ในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ที่กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้พบเห็นเหมือนกันมากกว่ารูปแบบอื่นๆ คือการหาเสียงโดยการกล่าวโจมตี ใส่ร้ายผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามด้วยข้อความที่เป็นเท็จและเกินความจริง ส่วนรูปแบบที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม พบเห็นเหมือนกันน้อยกว่ารูปแบบอื่นๆ คือการใช้อิทธิพลข่มขู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ เพื่อให้ไปลงคะแนนให้แก่ตนเอง หรือห้ามมิให้ไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่น

ซึ่งรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ที่พบเห็นในการเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นไปตามข้อห้ามในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545

2. ปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยดังกล่าวในลักษณะที่เหมือนกันในบางอย่าง ตัวอย่าง เช่น ปัจจัยด้านฐานะรายได้ กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยที่ว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการใช้เงินซื้อเสียง และการแจกของ ฯลฯ มักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจน ซึ่งไม่ต่างกับการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความคิดเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าวเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นแล้วปัจจัยในด้านอื่นๆ ได้แก่ ระดับการศึกษาของประชาชนซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และสภาพสังคม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ต่างก็มีความคิดเห็น ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเหมือนกันเกี่ยวกับปัจจัยเหล่านี้ว่ามีส่วนเอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

แต่สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันได้แก่ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านทัศนคติ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นด้วยที่ว่าประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าเมื่อพบผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ หรือกระทำการอื่นๆที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งไม่ควรไปแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะจะทำให้เสียเวลาและได้รับความเดือดร้อน แต่กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว และปัจจัยทางด้านสภาพการเมือง กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเชิงเห็นด้วยที่ว่าในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง และมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหลายคน มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ และเห็นด้วยที่ว่าในพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวพันกับนักการเมืองระดับชาติ มักจะมีการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีที่ผิดกฎหมาย เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว นอกจากนั้นแล้วปัจจัยด้านสภาพประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเชิงไม่เห็นด้วย ว่าการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดเลี้ยงและจัดมหรสพต่างๆ ถือเป็นเรื่องปกติตามประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นไทย แต่กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางส่วนกลับเห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการซื้อสิทธิขายเสียงในยุคปัจจุบันยังเกิดขึ้นในการเลือกตั้งทุกระดับ ความมากน้อยขึ้นอยู่กับสภาพปัจจัยของแต่ละท้องถิ่น ในขณะที่กระแสนิยมของการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทยมีการเรียกร้องให้กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น จึงอาจไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ถูกต้อง เพราะประชาชนซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้ลงคะแนนยังคงเป็นผู้ที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ของการกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งเสียเอง (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2539: 57) สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ก็เช่นเดียวกัน หากนำพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งใช้เป็นกติกาในการเลือกตั้งครั้งนี้ หรือแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ มาทำการวิเคราะห์

ข้อมูลที่ได้สรุปไว้ข้างต้นแล้ว จะพบว่าแม้ภาคราชการและหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดให้มีการเลือกตั้ง จะพยายามกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้น เพื่อป้องกันการกระทำผิดในการหาเสียงเลือกตั้ง เช่น ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อห้ามมิให้ผู้สมัคร หรือผู้ใดกระทำการเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น ในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ตลอดจนกำหนดบทลงโทษไว้สำหรับผู้ฝ่าฝืน หรือกระทำผิดไว้ในมาตรา 118 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปีก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ทำให้ปัญหาเหล่านี้หมดไปอย่างสิ้นเชิง เพียงแต่ระดับความรุนแรงของปัญหาได้เบาบางลงบ้างในบางพื้นที่เท่านั้น หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เปลี่ยนแปลงวิธีการหาเสียง โดยพยายามหลบเลี่ยงไม่ให้ความผิดตามที่กฎหมายกำหนด หรือใช้วิธีการหาเสียงที่ผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามและเจ้าหน้าที่ของรัฐหาหลักฐานมาเอาผิดได้ยาก เช่นการหาเสียงเลือกตั้งโดยการกล่าวโจมตี และใส่ร้ายผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้ามด้วยความเท็จ และปล่อยข่าวลือ ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือประชาชนไม่มั่นใจในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้าม นอกจากนี้ยังใช้วิธีการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ โดยกระทำล่วงหน้าหกสิบวันก่อนที่จะครบวาระการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 กำหนดห้ามมิให้กระทำภายในหกสิบวันก่อนวันครบวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง) มากกว่าที่จะใช้วิธีจัดมหรสพ เนื่องจากเป็นการกระทำผิดที่มีพยานหลักฐานชัดเจนกว่า และเป็น การหาเสียงที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง

สาเหตุที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคน ได้ใช้วิธีการหาเสียงที่ผิดกฎหมายในการเลือกตั้งครั้งนี้ หากวิเคราะห์ตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์แล้ว เป็นเพราะว่าบุคคลเหล่านี้ต้องการจะมีเกียรติยศชื่อเสียงและต้องการได้รับยกย่องจากบุคคลอื่นในสังคมจึงยอมลงทุนที่จะใช้วิธีซื้อเสียง แจกของ หรือวิธีอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง เพื่อที่จะแลกกับคะแนนเสียงและได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งเสี่ยงต่อการผิดกฎหมาย และการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะใช้วิธีหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งได้นั้น ต้องมีปัจจัยหลายอย่างมามีส่วนช่วยสนับสนุน หากวิเคราะห์ตามทฤษฎีขั้นนำ ทฤษฎีความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์-ผู้ได้อุปถัมภ์แล้ว จะพบว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้ผู้นำชุมชนก็ยังมีส่วนสำคัญอยู่ไม่น้อย ในการเป็นผู้ที่มีอำนาจรอบงำประชาชนในการตัดสินใจลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากการที่สังคมไทยให้ความสำคัญกับผู้นำ เพราะเปรียบเหมือนผู้อุปถัมภ์ของกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อและเกี่ยวข้องกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากลักษณะความเป็นผู้นำในเชิงอุปถัมภ์ย่อมหมายถึงระดับของอิทธิพล ซึ่งมีต่อประชาชนกลุ่มบุคคลภายใต้ของผู้นำดังกล่าว โดยนัยทางการเมืองหมายถึงคะแนน

เสียงที่จะทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับชัยชนะหรือพ่ายแพ้ก็ได้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนท้องถิ่นกับประชาชนเหล่านี้ในกระบวนการเลือกตั้งจึงถูกเรียกว่า “ระบบห้วคะแนน” โดยเฉพาะบุคคลซึ่งได้ดำรงอยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับล่าง ความสัมพันธ์ในกระบวนการดังกล่าวในสังคมไทยตามลักษณะพื้นฐานของสังคมมากกว่าความสัมพันธ์แบบอุดมการณ์หรือการเมืองจิตสำนึกทางการเมืองร่วมกัน เมื่อเป็นเช่นนี้แนวทางการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงต้องให้ความสนใจกับผู้นำชุมชนในระดับต่างๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญที่สุดในความสำเร็จของการได้รับเลือกตั้งของผู้สมัครแต่ละคน ซึ่งความสัมพันธ์ของผู้สมัครและผู้นำชุมชน (ห้วคะแนน) เป็นไปในเชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันของทั้งสองฝ่าย ความสำคัญของบุคคลเหล่านี้อยู่ที่การได้รับความยอมรับและเกรงใจจากคนในท้องถิ่น จึงสามารถที่จะชักจูงให้คนในท้องถิ่นมีพฤติกรรมลงคะแนนการเลือกตั้งตามคำแนะนำของผู้นำชุมชน

แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้ในการศึกษาครั้งนี้ อาจจะไม่สอดคล้องกับทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดบ้างเพียงบางส่วน แต่ก็ยังคงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นว่าสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสังคมชนบท การหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายของผู้สมัคร ยังคงถูกผูกโยงกับชนชั้นนำและระบบอุปถัมภ์อยู่เหมือนเดิม ถึงแม้ว่าความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่นจะเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการทางการเมืองก็ตาม

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบและปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นปัญหาต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ซึ่งแท้จริงแล้วพฤติกรรมเหล่านี้ได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานานแล้วตั้งแต่ในยุคอดีต แต่ปัจจุบันสภาพการณ์ของท้องถิ่นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งได้มีการตราพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมาควบคุมและจัดการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบในประเทศไทย รวมทั้งได้มีบทบัญญัติกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือผู้ใดกระทำการเพื่อเป็นการจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครคนอื่น ๆ หรือให้งดเว้นการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใด

โดยผู้วิจัยได้ใช้บทบัญญัติในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ตลอดจนทฤษฎีความต้องการ ทฤษฎีชนชั้นนำ ทฤษฎีความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์ - ผู้ใต้อุปถัมภ์ มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยในประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย -

การศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นว่าเป็นไปตามข้อห้ามในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 และจะมีรูปแบบเหมือนพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง

ระดับประเทศหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 7 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จาก 7 ตำบล ได้แก่ ตำบล วังทอง ตำบล ดินทอง ตำบลชัชชานาม ตำบลวังพิกุล ตำบลท่าหมื่นราม ตำบลหนองพระ และตำบลแม่ระกา ในเขตพื้นที่ของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประกอบด้วยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 40,922 คน ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 387 คน และผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 29 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จาก 7 ตำบล ในเขตพื้นที่ของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 396 คน ซึ่งได้มาโดยเริ่มจากการคัดเลือก จังหวัด อำเภอ และตำบลที่จะทำการวิจัยตามจุดมุ่งหมาย จากนั้นจึงทำการกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของภายในแต่ละตำบล ซึ่งตำบลที่มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาก จะมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากตามลำดับ แล้วจึงทำการแบ่งกระจายเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จาก 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก คัดเลือกเพื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะจง ตำบลละ 3 คน รวม 21 คน โดยเลือกเฉพาะผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ดีและสะดวกในการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งรายละเอียดเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และส่วนที่ 3 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ส่วนแบบสัมภาษณ์นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้แบ่งรายละเอียดออกเป็น 3 ส่วน เช่นเดียวกัน ได้แก่ ส่วน 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมทั้งจากระเบียบกฎหมายเลือกตั้ง และได้ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 แห่ง ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 จำนวน 396 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 380 ชุด (คิดเป็นร้อยละ 95 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด) ส่วนแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัย และผู้ช่วยได้ออกทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยตนเอง

การประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป spss (statistical package for social science) และวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้สถิติร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยใช้สถิติร้อยละ รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยใช้สถิติร้อยละ และส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่นำมาทำการตรวจสอบว่า สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ จากนั้นนำมาเรียบเรียงและสรุปเป็นภาพรวม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลโดยวิธีพรรณนาความ

1.3 ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมุ่งศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับรายละเอียดของพฤติกรรมการหาเสียงดังกล่าวที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตยว่ามีรูปแบบตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 หรือไม่ และแตกต่างกันกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับประเทศอย่างไรบ้าง รวมทั้งศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเหล่านี้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัยออกเป็นประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1.3.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง นับถือศาสนาพุทธ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี สถานภาพสมรส อาชีพเกษตรกร ระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา และมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท

1.3.2 รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ที่กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้พบเห็นเหมือนกันมากกว่ารูปแบบอื่นๆ คือการหาเสียงโดยการกล่าวโจมตี และใส่ร้ายผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามด้วยข้อความที่เป็นเท็จและเกินความจริง ส่วนรูปแบบที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม พบเห็นเหมือนกันน้อยกว่ารูปแบบอื่นๆ คือการใช้อิทธิพลข่มขู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ เพื่อให้ไปลงคะแนนให้แก่ตนเอง หรือห้ามมิให้ไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่นๆ ซึ่งรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่พบเห็นในการเลือกตั้งครั้งนี้ ได้เป็นไปตามข้อห้ามในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

1.3.3 ปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น
กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยดังกล่าวในลักษณะที่เหมือนกันในบางปัจจัย ตัวอย่างเช่น ปัจจัยด้านฐานะรายได้ กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ มีความคิดเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยที่ว่า การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง และการแจกของ ฯลฯ มักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจน รวมทั้งการที่ประชาชนส่วนใหญ่มักจะเลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีฐานะร่ำรวยและมีชื่อเสียงในชุมชน ซึ่งไม่ต่างกันกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ต่างก็มีความคิดเห็นทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าวเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นแล้วปัจจัยในด้านอื่นๆ ได้แก่ ระดับการศึกษาของประชาชน ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ มีความคิดเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยที่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ กับประชาชนที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งไม่ต่างกันกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความคิดเห็นทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว ส่วนปัจจัยด้านสภาพสังคม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ต่างก็มีความคิดเห็น ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเหมือนกันที่ว่าประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพราะ ถูกชักนำ ขอร้อง หรือถูกบังคับจากผู้นำชุมชนหรือผู้ที่มีบุญคุณที่เคยช่วยเหลือกันมา และในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะมีบุคคลในชุมชน/หมู่บ้าน ทำตัวเป็นหัวคะแนนมาต่อรองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าจะจัดหาคะแนนให้

แต่สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านทัศนคติ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นด้วยที่ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าเมื่อได้พบผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง และแจกของ หรือกระทำการอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรจะไปแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะจะทำให้เสียเวลาและได้รับความเดือดร้อน แต่กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว ส่วนปัจจัยด้านสภาพการเมือง กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเชิงที่เห็นด้วยที่ว่าในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง และมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหลายคน มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ รวมทั้งเห็นด้วยที่ว่าในพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองในระดับประเทศ มักจะมีการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีที่ผิดกฎหมาย เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว นอกจากนั้นแล้ว

ปัจจัยทางด้านสภาพประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างผู้สมัคร รับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เห็นด้วยที่ว่า การหาเสียง โดยการจัดเลี้ยง และจัดมหรสพต่างๆ ถือเป็นเรื่องปกติตามประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น แต่กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ บางส่วนกลับเห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว

ส่วนประเด็นความต้องการมีตำแหน่ง เกียรติยศและชื่อเสียง ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็น เฉพาะกลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปรากฏว่าส่วนใหญ่เห็นด้วยที่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ ใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย เพราะต้องการให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง ซึ่งมีเหตุจูงใจจากประเด็นดังกล่าว

2. อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

2.1 รูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่าในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้รูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง ด้วยการกล่าวโจมตีผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม ด้วยข้อความที่น่าจะเป็นเท็จหรือเกินความจริงมากที่สุด ส่วนรูปแบบการให้สัญญากับคนในหมู่บ้านหรือชุมชน ว่าเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วจะสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ให้ การใช้จ่ายเงินซื้อเสียงและแจกของ การจัดให้มีมหรสพหรืองานเลี้ยง การจัดนำเที่ยว ตลอดจนการใช้อิทธิพลบังคับ มีบ้างเพียงเล็กน้อยในการเลือกตั้งครั้งนี้

ตรงกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่พบว่ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนได้ใช้วิธีหาเสียงโดยการกล่าวโจมตีผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม ด้วยข้อความที่น่าจะเป็นเท็จหรือเกินความจริงมากกว่าการหาเสียงรูปแบบอื่น และ

รูปแบบการหาเสียงที่พบใหม่ในการเลือกตั้งครั้งนี้ เช่น การจัดรถรับส่งเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปทำงานต่างจังหวัดลงคะแนนให้ และการจ้างชาวบ้านช่วยเดินหาเสียงให้โดยจ่ายค่าจ้างเป็นจำนวนเงินที่สูงกว่าปกติ

ซึ่งรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตามที่ได้กล่าวข้างต้น เหมือนกับรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือรูปแบบการทุจริตเลือกตั้งในระดับประเทศ ซึ่งพงษ์พันธ์ ธีรทองทวี (2542: 14-21) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ไว้แล้ว เพียงแต่รูปแบบการหาเสียงยังไม่มี ความหลากหลายและซับซ้อน อาจจะเป็นเพราะว่าการหาเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจจะมีเงินทุนที่ใช้ในการหาเสียงน้อย จึงได้เลือกใช้แต่รูปแบบหรือวิธีการหาเสียงที่ง่าย เสียค่าใช้จ่ายน้อย และนอกจากนั้นยังสามารถหลบเลี่ยงไม่ให้เกิดความผิดตามกฎหมายได้ เช่น ใช้วิธีการกล่าวโจมตีผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วจะหาพยานหลักฐานมายืนยันเพื่อเอาผิดได้ยากกว่าการหาเสียงรูปแบบอื่นๆ สอดคล้องกับการวิจัย เรื่อง “เลือกตั้งวิกฤติ : ปัญหา และทางออก” ของ สมบัติ จันทรวงศ์ (2536: 188-195) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การปราศรัยและการออกเอกสารประชาสัมพันธ์ตนเองกับประชาชน เป็นสิ่งที่ผู้สมัครไม่ใส่ใจ จะกระทำกันมากนัก กลับปรากฏว่าการปราศรัยโจมตี หรือการปล่อยข่าวลือ หรืออาจจะมีการออกเอกสารโจมตีคู่ต่อสู้ควบคู่กันไปด้วยก็ได้ สำหรับการปราศรัยหาเสียงโจมตีกันอย่างรุนแรงนั้น อาจจะเป็นการโจมตีที่ตัวบุคคล โดยเฉพาะเรื่องความสามารถ หรือความประพฤติส่วนตัว และโจมตีโครงการที่ตัวบุคคล สนับสนุนหรือโจมตีผลงานของทั้งพรรคการเมือง ควบคู่กันไปกับการปราศรัยและการออกเอกสารโจมตี ก็คือการปล่อยข่าวลือเพื่อทำลายชื่อเสียงของผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองที่คู่แข่งของตนสังกัดอยู่ ข่าวลือนั้นมีความหมายเป็น ไปได้ทั้งข่าวจริงที่ยังไม่ได้รับการเปิดเผยกับข่าวที่ไม่มีข้อมูลความจริง การสร้างข่าวลือที่บรรดาผู้สมัครและทีมงานสร้างขึ้นมาสาดโคลนใส่กันนั้นมีวิธีการสื่อสารได้หลายแบบ แต่ที่นิยมกันก็คือการใช้คนพูดบอกข่าวกันไปจากปากสู่ปาก การสร้างข่าวลือจึงเป็นการลงทุนที่น้อย แต่ได้ผลดีและเป็นที่นิยมใช้กัน ในการเลือกตั้งทุกครั้ง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 แห่ง ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น พบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง มีรูปแบบเป็นไปตามข้อห้ามในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 และมีรูปแบบคล้ายคลึงกับการหาเสียงเลือกตั้งระดับประเทศ

2.2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ดังนี้

ในด้านฐานะรายได้ กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งมักจะหาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียงและแจกของในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจน และประชาชนส่วนใหญ่มักจะเลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีฐานะร่ำรวยและมีชื่อเสียงในชุมชน ส่วนในด้านระดับของการศึกษา กลุ่มตัวอย่างของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ มักจะหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้เงินซื้อเสียง แจกของกับประชาชนที่มีการศึกษาน้อย เนื่องจากสามารถชักจูงได้ง่าย ตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที่ไม่เห็นด้วยกับกรณีก้าวเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่อง “เลือกตั้งวิกฤติ : ปัญหาและทางออก” ของ สมบัติ จันทรวงศ์ (2536: 230-237) ที่ค้นพบว่าความเหลื่อมล้ำค่าสูงทางด้านเศรษฐกิจ ระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่ปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง และชาญศักดิ์ ถวิล (2544: 1-17) ได้กล่าวไว้ในรายงานการวิจัยของสถาบันพระปกเกล้าเรื่อง “บทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น” ถึงการซื้อขายคะแนนเสียงเลือกตั้ง ว่าการหาเสียงด้วยวิธีนี้กระทำได้ง่ายในชนบทกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ทั้งนี้เพราะกลุ่มประชากรเหล่านี้มีการศึกษาน้อย พร้อมทั้งขาดความรู้ความสามารถและทรัพย์สินเงินทอง ที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพให้มีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงดูครอบครัวและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพได้

ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าในสภาพการณ์ปัจจุบันประชาชนในชนบทมองการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว ดังนั้นการดำเนินนโยบาย หรือการดำเนินโครงการต่างๆ ของผู้แทนประชาชนที่ได้รับเลือกให้ไปทำหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล อาจส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับตนเองได้ ประกอบกับผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับหมู่บ้านและตำบลส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ หรือเป็นบรรดาเครือญาติกัน ดังนั้นข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งที่นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงคะแนน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพฤติกรรมส่วนตัวและผลงานต่างๆ จึงเป็นที่รู้จักของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี รวมทั้งอาจจะเป็นผลจาก

การที่พระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ว่าการหาเสียงเลือกตั้งอย่างไรเป็นความผิดและมีบทลงโทษไว้ชัดเจน ซึ่งมีผลต่อตัวผู้กระทำผิดและผู้ร่วมกระทำผิดด้วย ตลอดจนได้มีการรณรงค์และ การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และเกี่ยวข้องกับการ จัดให้มีการเลือกตั้ง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทุจริตเลือกตั้งและเลือกคนดีไปเป็นตัวแทนให้แก่ประชาชน จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ความคิดเห็นของประชาชนได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งได้ตรงตามข้อคิดเห็นในหนังสือเรื่องทางออกการเมืองไทยของ วิทยากร เชียงกูล (2531: 33) ที่ได้เขียนไว้ว่า “ ในต่างจังหวัดหลายจังหวัดอาจจะมี การลงทุนซื้อคะแนนเสียงหรือให้สินจ้างรางวัล เพื่อกระตุ้นชักชวนแกมบังคับให้มีคนมาลงคะแนนกันมากมาย อัตราส่วนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งจึงสูงตาม แต่นี่ก็คงจะเป็นความจริงเพียงบางส่วน จริงๆแล้วคนต่างจังหวัดไม่ใช่ จะซื้อ ได้ทั้งหมด ในหลายเขตเลือกตั้งก็ได้มีการเลือกผู้แทนฯ เพราะประชาชนเชื่อถือที่ความสามารถ คุณสมบัติ อุดมการณ์ และนโยบายของผู้สมัครมากกว่าเพราะหวังว่าจะได้สินจ้างรางวัล แต่ก็มีในบางท้องที่ที่ประชาชนเลือกผู้สมัคร ที่ทุ่มเงินให้ประชาชนหรือให้บำรุงท้องถิ่น ก็ไม่ได้แปลว่าประชาชนโง่เขลา ไม่เข้าใจประชาธิปไตย ประชาชนอาจเห็นว่าการดึงเงินจากผู้สมัครมากระจายให้พวกตนนั้นเป็นประชาธิปไตยที่เห็นผลว่าการมีผู้แทนฯในสภาก็ได้ เพราะประสบการณ์ที่ผ่านมาสอนให้ประชาชนเห็นว่าเลือกผู้แทนฯไปแล้วก็ได้มีอะไรดีขึ้นมา โอกาสที่จะได้อะไรบ้างจึงอยู่ที่การต่อรองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งในตอนที่มาเสียงเลือกตั้งมากกว่า ”

ด้านความต้องการมีตำแหน่งเกียรติยศและชื่อเสียง เหตุผลที่ว่าเพราะเหตุใดผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายนั้น กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ได้ให้ข้อมูลว่าสาเหตุที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ใช้วิธีการหาเสียง ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนต้องการให้ได้รับการเลือกตั้งและมีตำแหน่ง ยังมีการแข่งขันหรือมีผู้สมัครมากเท่าใดก็ยิ่งใช้วิธีการหาเสียงที่ผิดกฎหมายมากเท่านั้น และยังเกิดจากการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนไม่เคยสร้างผลงานหรือช่วยเหลือชาวบ้านมาก่อนเลย เมื่อถึงคราวที่มีการเลือกตั้งก็จะใช้วิธีซื้อเสียง หรือวิธีการอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนคิดว่าการลงทุนด้วยการใช้เงินซื้อเสียง แจกของ ฯลฯ คุ่มค่ากับการที่จะได้รับค่าตอบแทนรายเดือน รวมทั้งชื่อเสียงเกียรติยศ และการยอมรับจากสังคม ตลอดจนผลประโยชน์อื่นๆ สุดท้ายเกิดจากการขาดจิตสำนึก และขาดความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายเลือกตั้ง สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ที่ได้กล่าวไว้ว่าความต้องการทางสังคมเป็นความต้องการใน

ลำดับสาม เป็นความต้องการที่เกี่ยวพันกับการมีเพื่อนและการถูกยอมรับโดยบุคคลอื่น และความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงเป็นความต้องการลำดับสี่ เป็นความต้องการของบุคคลที่สร้างการเคารพตนเอง และการได้รับการยกย่องเชชมจากบุคคลอื่น รวมทั้งความต้องการที่จะสมหวังในชีวิตเป็นความต้องการในลำดับสูงสุด ซึ่งเป็นความต้องการที่จะบรรลุความสมหวังของตนเองด้วยการใช้ความสามารถ ทักษะและศักยภาพอย่างเต็มที่ บุคคลที่ถูกงูใจด้วยความต้องการสมหวังของชีวิต จะแสวงหางานที่ทำทลายความสามารถของพวกเขา

นอกจากนั้นในด้านทัศนคติ กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่เห็นด้วยที่กล่าวว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการใช้เงินชื่อเสียง การแจกของ ฯลฯ ถือเป็นสิ่งที่ปกติ โดยให้เหตุผลว่าเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เห็นด้วยเช่นเดียวกันตามที่กล่าว จึงไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัย เรื่องเลือกตั้งวิกฤติ : ปัญหาและทางออกของสมบัติ จันทร์วงศ์ (2536: 223) ที่ได้กล่าวว่าวัฒนธรรมและทัศนคติของผู้เลือกตั้ง เป็นสาเหตุและปัจจัยอย่างหนึ่งที่เอื้อต่อการก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง และพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการแจกเงินหรือสิ่งของ ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งนั้น ไม่ได้เป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดหรือสังคมมีความรู้สึกว่าเป็นความผิดร้ายแรงชัดแจ้งอย่างเดียวกันกับการประกอบอาชญากรรมทั่วไป แต่อย่างไร อันที่จริงแล้วประชาชนจำนวนไม่น้อยอาจจะถือว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนดังกล่าวเป็นเรื่องปกติก็ได้ เพราะถ้าการเลือกตั้งทุกระดับมีการแจกเงิน มีการได้เงินจนทำให้ผู้เลือกตั้งเคยชิน โดย ถือว่าเป็นการตอบแทนซึ่งกันและกันแล้วก็ไม่แน่ว่าจะเป็นสิ่งที่ผิด หรือในบางพื้นที่การรับเงินชื่อเสียงแล้วลงคะแนนให้ตามที่ตกลงกันไว้ก็ให้ถือเสียว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณกับผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นก็เป็นได้ โดยเฉพาะประชาชนที่ยากจนนั้น คงจะเป็นเรื่องยากที่จะอธิบายให้เขาเหล่านั้นได้เข้าใจว่าการยอมรับเงินแลกกับการลงคะแนนให้แก่ผู้ที่มีบุญคุณดังกล่าว เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรมอย่างไร อย่างน้อยที่สุดการแจกเงิน แจกสิ่งของในรูปแบบต่างๆ ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ทำได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย หากการกระทำนั้นเกิดขึ้นก่อนมีพระราชกฤษฎีกากำหนดการเลือกตั้งออกมา

ในส่วนความคิดเห็นที่ว่า เมื่อได้พบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหาเสียงด้วยการใช้เงินชื่อเสียง การแจกของ หรือการกระทำอื่นใดที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรที่จะแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีความคิดเห็นที่

แตกต่างกัน โดยที่กลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าเห็นด้วยเป็นจริงตามที่กล่าว อาจจะ เป็นเพราะประชาชนยังมีความคิดว่า การไปแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เป็นเรื่องที่ไม่ควรกระทำหรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากตนเองอาจจะได้รับความเดือดร้อนและเสียเวลาที่จะต้องไปเป็นพยานหรือถูกสอบสวน ซึ่งมีได้เกิดประโยชน์กับตนเอง แต่กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าว อาจเป็นเพราะต้องการให้ข้อมูลหรือแจ้งเบาะแสเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการ อีกทั้งไม่ต้องการให้มีการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย หรือต้องการช่วยผู้สมัครฝ่ายของตนเองให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง โดย คอยจะจับผิดผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม จึงไม่เป็นเรื่องแปลกที่จะกล้าไปแจ้งเบาะแสของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงที่เป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พร้อมทั้งกล้ายืนยันและเป็นพยานในการสอบสวนความผิดดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จึงเป็นไปได้ว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 ตำบล ในเขตอำเภอวังทอง จังหวัด พิษณุโลก ที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งจัดได้ว่า มีฐานะยากจน และจบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา ไม่ได้ไปลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด เพราะได้รับการ แจกเงินหรือแจกของ แต่อาจจะเป็นเพราะส่วนใหญ่ต้องการที่จะเลือกคนดี มีความรู้ความสามารถ เข้าไปเป็น ตัวแทนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อช่วยในการผลักดันงบประมาณมาพัฒนาหมู่บ้าน หรือเลือก ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นเครือข่ายดีกันมากกว่า หรืออาจเป็นเพราะความที่เกรงกลัวต่อความผิดตาม พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แม้แต่การแจ้งข้อมูลการหา เสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนยังคิดว่าควรที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ด้วยเหตุผลที่เป็นเพราะการมีจิตสำนึกที่ดี หรือเพื่อชัยชนะในการเลือกตั้งของญาติพี่น้องพวกพ้องของตนเองก็ ตาม

ด้านสภาพสังคม กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่า การไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพราะถูกชักนำ ขอร้อง หรือถูก บังคับจากผู้นำชุมชน หรือผู้มีบุญคุณที่เคยช่วยเหลือกันมาก่อน รวมทั้ง ไม่เห็นด้วยที่ว่าในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มักจะมีบุคคลในชุมชนหรือ หมู่บ้านทำตัวเป็นหัวคะแนนมาคอยต่อรองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าจะจัดหาคะแนนให้ ซึ่งตรงกับ ความ คิดเห็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบาง คน ที่ไม่เห็นด้วยตามที่กล่าว จึงไม่เป็นไปตามทฤษฎีชนชั้นนำ ที่กล่าวว่าชนชั้นสูงสุดจะมีอำนาจและครอบงำ

การตัดสินใจที่สำคัญในสังคม และทฤษฎีความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ – ผู้ใ้อุปถัมภ์ ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เป็นความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน และอาจจะจบสิ้นลงได้ทุกเวลาขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ ซึ่งมักอยู่ในรูปเงินทอง หรือตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างคนในสังคมที่มีฐานะบทบาทต่างกัน ซึ่งผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ หรือผู้ที่มีฐานะต่ำกว่าจะต้องตอบแทนด้วยการให้ความจงรักภักดี นอกจากนั้นแล้วยังไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง “เลือกตั้งวิกฤติ: ปัญหาและทางออก” ของสมบัติ จันทร์วงศ์ (2536 : 31-32) ที่กล่าวไว้ว่าประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่อยู่ในชนบทห่างไกลนั้น ยังไม่เป็นตัวของตัวเอง หากยังคงอยู่ภายใต้การครอบงำของผู้ที่เหนือกว่าด้านความคิด สถานะทางสังคมและเป็นผู้ที่ตนสามารถพึ่งพิงได้เมื่อมีปัญหา ด้วยเหตุนี้จึงนิยมที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามแต่ที่ผู้นำในระดับใกล้ตัวจะสั่งการ และเป็นเพราะบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและมีบุญคุณกันอยู่กับตนคือผู้นำท้องถิ่นที่ใกล้ตัวบอกมา โดยทางทฤษฎีแล้วห้วคะแนนระดับต่างคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวกลางที่แจกจ่ายเงินและสิ่งของต่อไปยังชาวบ้านอีกทีหนึ่ง และในทางปฏิบัติแล้วยอมเป็นเรื่องปกติโดยทั่วไปที่ห้วคะแนนจะได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าชาวบ้าน

อาจเป็นไปได้ว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้ สภาพฐานะรายได้ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับใกล้เคียงกับประชาชนหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ เพราะส่วนใหญ่แล้วประกอบอาชีพเกษตรกรเหมือนกัน ความสัมพันธ์แบบระบบอุปถัมภ์ระหว่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงไม่น่าจะเกิดขึ้น ดังนั้นการไปลงคะแนนให้กันเพราะมีบุญคุณต่อกันจึงมีน้อย โดยเฉพาะบุญคุณที่เคยช่วยเหลือกันด้านการเงิน ส่วนการไปลงคะแนนเพราะถูกชักนำจากผู้นำชุมชน หรือผู้นำชุมชนคอยทำตัวเป็นห้วคะแนนจะไม่ค่อยพบเห็นมากนัก อาจเป็นเพราะว่ากฎหมายเลือกตั้งทุกระดับได้มีบทบัญญัติห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัคร เว้นแต่จะเป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ หน่วยงานของรัฐจึงได้มีนโยบายและคำสั่งให้ข้าราชการในสังกัด ตลอดจนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้วางตัวเป็นกลางและไม่ให้ไปช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงทำให้บรรดาผู้นำชุมชนต้องยุติบทบาทของห้วคะแนนลงในยุคการเมืองปัจจุบัน

ด้านสภาพการเมือง กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่าในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง และมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหลายคน มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง รวมทั้งไม่เห็นด้วยที่กล่าวว่าในพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเกี่ยวข้องกับ

นักการเมืองระดับชาติ มักจะมีการหาเสียง โดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้จ่ายเงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ

ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าว ไม่ตรงกับกลุ่มตัวอย่างของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับที่กล่าวเช่นนั้น จึงไม่สามารถที่สรุปได้ว่าความคิดเห็นของทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการแข่งขันทางการเมืองและการลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนี้ จะเหมือนกับการเลือกตั้งซ่อมที่จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อปี พ.ศ. 2524 หรือไม่ ที่ได้มีการแข่งขันทางการเมืองสูงระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในครั้งนั้นอดีต นายกรัฐมนตรีคนล่าสุด พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์ ลงสมัครรับเลือกตั้ง และมีการคาดหวังกันว่าการลงสมัครรับเลือกตั้งของอดีตนายกรัฐมนตรีผู้นี้ ก็คือการเตรียมตัวจะเพื่อกลับไปเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง การวางแผนหาเสียงของพลเอกเกรียงศักดิ์ฯ จึงมีกลุ่มพ่อค้านักธุรกิจระดับชาติร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ เข้ามาสนับสนุนกันมาก ในขณะที่เดียวกันคู่แข่งของพลเอกเกรียงศักดิ์ คือ พ.ต.ท. บุญเลิศ เลิศปรีชา จากพรรคกิจสังคม ก็มี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ลงมาหาเสียงให้ด้วยตนเอง และก็มีพ่อค้า นักธุรกิจ และนักการเมืองใหญ่ ในท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุนด้วย เช่นกัน ความเข้มข้นของการต่อสู้จึงมีสูงมาก จนมีการประมาณกันไว้ว่า ในการเลือกตั้งครั้งนั้น ได้มีการใช้จ่ายเงินกันในรูปแบบต่าง ๆ รวมกัน ทุกฝ่ายประมาณ 57 ล้านบาท และหลังจากการเลือกตั้งครั้งนี้ผ่านไปแล้ว คำว่า “โรคร้อยเอ็ด” ซึ่งหมายถึงการที่ผู้สมัครทุ่มเงินซื้อเสียงจากผู้เลือกตั้งก็เป็นที่แพร่หลายไปทั่วประเทศไทย (สมบัติ จันทรวงศ์ 2536 : 186)

ด้านสภาพประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หาเสียงด้วยการจัดเลี้ยงและจัดมหรสพต่างๆ ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นประเพณีและวัฒนธรรมไทย ตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เห็นด้วยตามที่กล่าว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “เลือกตั้งวิกฤติ: ปัญหา และทางออก” ของสมบัติ จันทรวงศ์ (2536: 191,192) ที่กล่าวว่าวิธีหาเสียงที่เริ่มเบี่ยงเบนออกไปจากมาตรฐานตามที่ทางราชการกำหนดไว้โดยตรงนั้น จะสังเกตเห็นได้ว่าล้วนแล้วแต่เป็นรูปแบบวิธีการหาเสียงที่มีรากฐานผูกพันอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในชนบทไทยทั้งสิ้น เช่น การจัดเลี้ยง ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมท้องถิ่นของทุกภาคในประเทศไทยที่เจ้าบ้านจะต้องเป็นธุระจัดเลี้ยงน้ำหรือเลี้ยงอาหารแก่ผู้มาเยือนเพื่อแสดงความโอบอ้อมอารี แต่ในกรณีของการหาเสียงนั้นผู้สมัครหรือบริวาร จะต้องเป็นฝ่ายแสดงความเป็นคนมีใจกว้างขวางด้วยการ

เลี้ยงสุราและอาหารแก่ผู้ที่ตนเข้าไปหาเสียงด้วยการเลี้ยงดูปู่เสื่อ ในทำนองนี้จึงอาจมีขอบเขตขนาดเล็กคือมีการเลี้ยงไปสนทนาไปในแวดวงของหัวคะแนนกับชาวบ้านไม่กี่คน จนไปถึงขนาดจัดงานเลี้ยงโต๊ะจีนขนาดใหญ่ที่มีผู้มาร่วมเป็นร้อย ๆ คน ซึ่งเมื่อได้เวลาที่เหมาะสมแล้ว ตัวผู้สมัครจะก้าวขึ้นเวทีปราศรัยหาเสียงหรือแนะนำตัวผู้สมัครไปเลยก็ได้ แต่ไม่ว่ากรณีใดจะเห็นได้ว่าการเลี้ยงดูปู่เสื่อคือวิธีการที่เป็นธรรมชาติที่สุดอย่างหนึ่ง ภายใต้บริบทของสังคมไทยของการแสดงออกถึงความเป็นผู้มีน้ำใจของผู้สมัครรับเลือกตั้ง (สมบัติ จันทรวงศ์ 2536: 191-192)

ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าผลจากการที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 ได้กำหนดเรื่องการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือ การรื่นเริงต่างๆรวมทั้งการเลี้ยงหรือการรับจัดเลี้ยง เป็นข้อห้ามตามมาตรา 57 ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนมีบทกำหนดโทษทั้งจำคุกและปรับตลอดจนเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จึงทำให้ทั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เกิดความรู้สึกว่า การหาเสียงด้วยการจัดเลี้ยงและจัดมหรสพไม่ใช่เป็นเรื่องปกติหรือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมคนไทย เหมือนเมื่อก่อนแล้วก็เป็นได้

จึงสรุปได้ว่านอกเหนือจากความต้องการมีตำแหน่งเกียรติยศและชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว ฐานะรายได้ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนระดับการศึกษาและทัศนคติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งสภาพสังคม การเมือง ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ 7 ตำบลของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งนี้

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ของ 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ประเด็นด้วยกัน คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป และข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาคือพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งที่ขัดต่อข้อห้ามในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ที่ผู้สมัครรับ

เลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลใช้ในการหาเสียง ตลอดจนได้ทราบว่าฐานะรายได้ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนระดับการศึกษา ทัศนคติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สภาพสังคม การเมือง วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนความต้องการมีตำแหน่งเกียรติยศและชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นอย่างไรบ้าง ซึ่งสามารถที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้โดยตรง เพราะที่ผ่านมาหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง อาจจะไม่เน้นแค่เพียงรูปแบบและวิธีการในการรณรงค์ต่างๆ เพื่อระดมคนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้เท่านั้น ส่วนในด้านการปฏิบัติ ปัญหาที่ว่าประชาชนจะเลือกผู้แทนกันอย่างไร ด้วยความคิดความรู้สึกอย่างไร จึงจะสมเหตุสมผล และวิธีเกณฑ์คนมาลงคะแนนเลือกตั้งของฝ่ายเจ้าหน้าที่และผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเป็นประชาธิปไตยจริงๆหรือไม่ ดูจะไม่มีการให้ความสำคัญมากนัก

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ของ 7 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 เท่านั้น ดังนั้นข้อมูลหรือผลการวิจัย ที่ค้นพบ อาจจะไม่สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ว่าการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นทุกครั้ง พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งจะมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการเลือกตั้งครั้งนี้ทั้งหมด ข้อเสนอแนะในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเรื่องดังกล่าวในโอกาสต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

3.2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่ที่กว้างขึ้น เช่น ในเขตพื้นที่ทั้งจังหวัด

3.2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงทดลองในระหว่างที่มีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น โดยก่อนการเลือกตั้ง ควรจัดให้มีการรณรงค์และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง หลังจากการเลือกตั้งแล้วให้ทำการสำรวจผลการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง และสำรวจความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคน ให้ข้อมูลว่าสาเหตุที่พบพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งบางรูปแบบน้อย และไม่เห็นด้วยกับปัจจัยบางอย่างที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นผลมาจากการที่ได้รับการอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบและ

เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ จังหวัด และคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเป็นจุดที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยต่อไปว่าการรณรงค์และอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นอย่างไร

3.3 ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาคชกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ในการวิจัยวิจัยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ยังพบว่า การหาเสียงด้วยวิธีที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งยังคงมีอยู่ไม่แตกต่างจากการเลือกตั้งระดับอื่นๆ แม้จะมีไม่มากนัก แต่ก็นับเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ มีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง โดยรัฐเป็นผู้กำกับดูแลเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย

ดังนั้นการที่จะให้ปัญหาดังกล่าวหมดไปจากระบบการเมืองของไทยนั้นนับเป็นเรื่องยาก ซึ่งอาจต้องใช้ระยะเวลาาน และต้องเกิดจากการร่วมมือกันอย่างจริงจังทั้งภาคประชาชน ภาคราชการ และภาคการเมือง โดยเฉพาะการเมืองระดับประเทศจะต้องมีการปฏิรูปกันอย่างจริงจัง ในประเด็นที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาคชกรรมกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เพราะจากที่ผ่านมาการเมืองระดับประเทศ เปรียบเหมือนเป็นแม่แบบให้กับการเมืองระดับท้องถิ่น หากระบบการเมืองระดับประเทศมีการปรับปรุงแก้ไข สามารถทำให้กระบวนการเลือกตั้งมีความบริสุทธิ์ยุติธรรม เช่น มีการกำหนดนโยบายปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งอย่างจริงจัง ให้เหมือนกับนโยบายปราบปรามยาเสพติด ก็คงจะเป็นเรื่องที่ไม่ยากเช่นกัน ที่จะทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นลดน้อยลง นอกจากนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกและสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมให้ประชาชน โดยเริ่มตั้งแต่ระดับเยาวชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ก็มีผลสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไป ยกตัวอย่างเช่น การปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการจัดเลี้ยงและจัดมหรสพในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ให้เป็นไปในทางที่ถูกต้อง เพราะหากประชาชนส่วนหนึ่งยังมีความเข้าใจว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเรื่องปกติ เนื่องจากเป็นวัฒนธรรมที่อยู่เคียงคู่กับสังคมไทยมานาน ก็ยังคงเป็นช่องทางให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้การหาเสียงด้วยวิธีนี้ต่อไป จึงทำให้เกิดปัญหาต่อการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองของไทยในอนาคต

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะมีประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

3.3.1 สำหรับผู้รับผิดชอบจัดให้มีการเลือกตั้ง ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวในการกำหนดมาตรการสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหาการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนจัดการเลือกตั้งด้วยความเป็นกลาง และให้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม

3.3.2 สำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้แก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ให้สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยการตัดสินใจของตนเองอย่างรู้เท่าทัน และได้ตัวแทนที่สามารถไปทำหน้าที่แทนประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนตระหนักถึงปัญหาของการหาเสียงเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบการเมืองไทยในยุคปัจจุบันทุกระดับ โดยเฉพาะการเมืองระดับท้องถิ่น

3.3.3 สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาให้กระบวนการหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม และไม่มี ความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง

3.3.4 สำหรับสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ผิดกฎหมาย ตลอดจนได้ปลูกจิตสำนึกและสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ในการมีส่วนร่วมพัฒนาระบบการเมืองไทยให้มีประสิทธิภาพ ในอนาคต

3.3.5 สำหรับสื่อมวลชน เพื่อเป็นข้อมูลในการเผยแพร่ข่าวสารในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจในการกระบวนการหาเสียงเลือกตั้งที่ถูกต้อง ไม่ขัดต่อข้อห้ามของกฎหมายเลือกตั้ง

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สภาพทั่วไปของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

สภาพทั่วไปของอำเภอวังทอง

เพื่อให้มีข้อมูลโดยละเอียดเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำสภาพทั่วไปของอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก มากล่าวถึงดังรายละเอียดต่อไปนี้

อำเภอวังทอง เป็นหนึ่งในเก้าอำเภอของจังหวัดพิษณุโลก จัดตั้งเมื่อ พ.ศ.2438 เดิมชื่อว่าอำเภอนครป่าหมาก ตั้งอยู่ที่บ้านสามเรือน (ปัจจุบันเป็นตำบลนครป่าหมาก อำเภอบางกระทุ่ม) คำว่า ” ป่าหมาก ” หมายถึงป่ามาก เพราะมีสภาพเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์

สภาพเดิมของบ้านสามเรือนเป็นชุมชนใหญ่ มีบ้านเรือนหนาแน่น ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ วังทอง และลำคลองที่เป็นสาขาของแม่น้ำวังทอง เป็นที่ราบลุ่ม แต่เนื่องจากน้ำท่วมการคมนาคม ไม่สะดวก จึงได้ย้ายอำเภอจากบ้านสามเรือน มาตั้งอยู่ที่ตำบลตลาดชุมอยู่ริมแม่น้ำวังทองฝั่งตะวันออก ยังคงใช้ชื่ออำเภอนครป่าหมาก (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งตลาดเทศบาลตำบลวังทอง)

เมื่อ พ.ศ.2471 ได้มีพระราชกฤษฎีกา ประกาศจัดตั้งกิ่งอำเภอบางกระทุ่มขึ้น ได้โอนตำบลเนินกุ่ม ตำบลไผ่ล้อม และตำบลนครป่าหมาก ไปขึ้นการปกครองกับกิ่งอำเภอบางกระทุ่ม และได้รับโอนตำบลบ้านกลาง ตำบลแก่งโสภา จากอำเภอนครไทย มาขึ้นการปกครองกับอำเภอนครป่าหมาก

ต่อมาบริเวณที่ว่าการอำเภอนครป่าหมากได้ถูกน้ำเซาะตลิ่งพัง จึงย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งอยู่ที่ตั้งปัจจุบัน และยังคงใช้ชื่อว่าอำเภอนครป่าหมาก ในปี พ.ศ.2474 ได้เปลี่ยนชื่ออำเภอโดยตัดคำว่า “ นคร ” ออกเป็นอำเภอป่าหมาก จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2484 จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ อำเภอ วังทอง ” มาจนถึงปัจจุบัน วังทอง สันนิษฐานว่า คำว่า “ วัง ” หมายถึง วังน้ำ คำว่า “ ทอง ” เคยมีผู้พบทองในบริเวณวังน้ำแห่งนี้

ลักษณะที่ตั้ง

อำเภอวังทองเป็นอำเภอชั้น 1 ตั้งอยู่ริมถนนพิษณุโลก – หล่มสัก ห่างจากศาลากลางจังหวัดพิษณุโลกไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ 17 กิโลเมตร โดยมีพื้นที่ประมาณ 1,624.17 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอวัดโบสถ์ และอำเภอชาติตระการ
- ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ติดต่อกับอำเภอนครไทย
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ทิศตะวันออกเฉียงใต้ ติดต่อกับอำเภอเนินมะปรางค์

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบางกระทุ่ม และอำเภอสามโก้ จังหวัดพิจิตร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมืองพิษณุโลก และอำเภอวัดโบสถ์

อำเภอวังทองแบ่งการปกครองออกเป็น 11 ตำบล 163 หมู่บ้าน และมีการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลตำบลวังทอง 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 11 แห่ง

มีประชากรรวมทั้งสิ้น 124,485 คน แยกเป็น ชาย 62,182 คน หญิง 62,303 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 24,007 ครัวเรือน

ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

สภาพพื้นที่เป็นป่าเขา มีเทือกเขาติดต่อกับพื้นที่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของอำเภอนครไทย เป็นพื้นที่ราบสูง มี 3 ตำบล คือ ตำบลบ้านกลาง ตำบลแก่งโสภา ตำบลวังนกแอ่น ส่วนที่เหลืออีก 8 ตำบล เป็นพื้นที่ราบและที่ราบลุ่ม สภาพดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วนปนทรายและ ดินเหนียว

สภาพภูมิอากาศ มี 3 ฤดูกาล คือ ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม อุณหภูมิต่ำสุด 10 องศาเซลเซียส และฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 38 องศาเซลเซียส และฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี ทั้งนี้สภาพอากาศอาจเปลี่ยนแปลงไปได้บ้างเล็กน้อย

โบราณสถาน โบราณวัตถุ

1. เนื่องจากอำเภอวังทองเคยเป็นเมืองลูกหลวงมาตั้งแต่สมัยโบราณ จึงมีโบราณสถานอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบริเวณเขาสมอแครง มีซากเจดีย์เก่าปรักหักพังอยู่หลายแห่ง เช่น เจดีย์ยอดด้าว เจดีย์องค์สมบูรณ์ได้บรรจุพระเครื่องไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่า จึงมีผู้มาลักลอบขุดหลายครั้ง เมื่อประมาณปี พ.ศ.2500 จึงได้มีการสร้างพระพุทธรูปจำลองขึ้นที่ยอดเขาสมอแครง ได้จัดให้มีการสมโภชน์และเปิดทองรอยพระพุทธรูปเป็นประจำทุกปี ตรงกับวันมาฆบูชา และ ณ ที่วัดเขาสมอแครงมีหลวงปู่ขุนเณรเป็นที่เคารพสักการะของบุคคลทั่วไป

2. ณ ที่วัดวังทองวราราม มีพระพุทธรูปหลวงพ่เพชร ซึ่งเป็นพระพุทธรูปหล่อสัมฤทธิ์ปางขัดสมาธิ มีเศเป็นทองคำ (ถอดได้) อุณาโลมเป็นเพชร สร้างตั้งแต่สมัยเชียงแสน พระพุทธรูปหลวงพ่เพชรในประเทศไทยมี 3 องค์ คือ หลวงพ่เพชรวัดท่าหลวง จังหวัดพิจิตร, หลวงพ่เพชรวัดท่าถนน จังหวัดอุดรธานี และหลวงพ่เพชรวัดวังทองวราราม จังหวัดพิษณุโลก

3. วัดราชสิริหิรัญยาราม วัดนี้ตั้งอยู่บนเขาสมอแครง เป็นที่ประดิษฐานของพระแม่กวนอิมหยกขาวที่ใหญ่ที่สุด แกะสลักจากหินหยกทะเลหยกขาว มีความสูง 3 เมตร 5 เซนติเมตร หน้า 3 ด้าน พระครูใบฎีกา วีระศักดิ์ วีระนันโท เป็นผู้อัญเชิญมาจากสำนักนางชี บนเทือกเขาทะเลสาบเวสเลค ใกล้กับวัดหลังหลินซื่อ เมืองหังโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน

ความงามของธรรมชาติ

1. น้ำตกวังนกแอ่น หรือน้ำตกสกุโณทยาน เป็นน้ำตกขนาดเล็ก เกิดจากแม่น้ำวังทอง พื้นที่โดยรอบ ร่มรื่นไปด้วยพรรณไม้ต่าง ๆ อยู่ที่ตำบลวังนกแอ่น บริเวณกิโลเมตรที่ 33 ของถนนสายพิษณุโลก - หล่มสัก เลี้ยวขวาไปตามถนนคอนกรีตอีกประมาณ 1 กิโลเมตร เมื่อปี พ.ศ. 2501 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จประทับพักผ่อน ณ ที่แห่งนี้ และได้ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า “สวนรุกขชาติสกุโณทยาน”

2. น้ำตกแก่งซอง อยู่ในท้องที่ตำบลแก่งโสภา ริมทางหลวงสายพิษณุโลก - หล่มสัก ตรงกับหลักกิโลเมตรที่ 45 (กม.45) เป็นน้ำตกขนาดใหญ่กว่าน้ำตกวังนกแอ่น บริเวณริมทางใกล้กับน้ำตกแห่งนี้มีร้านอาหารและเครื่องดื่มไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยวตลอดเวลา ในปี พ.ศ. 2532 อำเภอวังทองร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ปรับปรุงเพื่อให้เป็นสถานที่สมบูรณ์แบบ

3. น้ำตกปอย หรือปรอย อยู่ในท้องที่ตำบลแก่งโสภา ริมทางหลวงสายพิษณุโลก - หล่มสักอยู่ระหว่างกิโลเมตรที่ 59 - 60 (กม.59 - 60) ห่างจากทางหลวงสายพิษณุโลก - หล่มสัก ประมาณ 2 กิโลเมตรมีลักษณะคล้ายน้ำตกสกุโณทยาน เป็นน้ำตกขนาดใหญ่เช่นเดียวกับน้ำตก แก่งซอง เป็นที่ตั้งสำนักงานสวนป่าเขากระยาง ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) มีความ ร่มรื่น อากาศเย็นสบาย

4. น้ำตกแก่งโสภา อยู่กิโลเมตรที่ 71 (กม.71) ของทางหลวงสายพิษณุโลก - หล่มสัก ห่างจากถนนประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นน้ำตกสูงสวยงาม ไม่แพ้ น้ำตกแห่งอื่น

5. บึงราชนก เป็นบึงใหญ่อยู่ในท้องที่ตำบลวังพิรุณ เป็นแหล่งน้ำสามารถใช้ประโยชน์ในหลายด้าน เช่น เป็นที่เพาะพันธุ์ปลา เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งใกล้ตัวเมืองพิษณุโลก

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

1. ป่าสงวนแห่งชาติ มีจำนวน 4 แห่ง ได้แก่

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติป่าลุ่มน้ำวังทองฝั่งซ้าย มีเนื้อที่ 479,375 ไร่ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 167/2509 ท้องที่ตำบลชัชฌานาม ตำบลวังนกแอ่น ตำบลวังทอง และตำบลท่าหมื่นราม

1.2 ป่าสงวนแห่งชาติป่าลุ่มน้ำวังทองฝั่งขวา มีเนื้อที่ 343,000 ไร่ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 84/2508 ท้องที่ตำบลชัยนาม ตำบลวังนกแอ่นและตำบลแก่งโสภา

1.3 ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขากระยาง มีเนื้อที่ 332,000 ไร่ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 977/2525 ท้องที่ตำบลบ้านกลาง และตำบลแก่งโสภา

1.4 ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่น้ำแซก มีเนื้อที่ 17,450 ไร่ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 1036/2527 ท้องที่ตำบลแก่งโสภา

2. อุทยานแห่งชาติ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่

อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง มีเนื้อที่ 1,168,500 ไร่ อยู่ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น บางส่วน

3. วนอุทยานแห่งชาติ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

3.1 วนอุทยานแห่งชาติเขาพนมทอง มีเนื้อที่ 12,500 ไร่ อยู่ในพื้นที่ ตำบลพันชาลี

3.2 วนอุทยานแห่งชาติภูแดงร้อน มีเนื้อที่ 6,141 ไร่ อยู่ในพื้นที่ตำบลแก่งโสภา

4. สวนรุกขชาติ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ สวนรุกขชาติสกุโลทยาน มีเนื้อที่ 1,000 ไร่ อยู่ในพื้นที่ตำบลวังนกแอ่น

อำเภอวังทอง มีพื้นที่ป่าไม้คิดเป็น ร้อยละ 22.45 ของอำเภอ (พื้นที่อำเภอ 984,151.87 ไร่) มีจำนวนป่าสมบูรณ์ 220,942.09 ไร่ ป่าสงวนทั้ง 4 แห่ง ประกอบไปด้วยป่าไม้เบญจพรรณ ป่าแดง เป็นส่วนใหญ่ ไม้ที่มีค่ามีไม้สัก ไม้ตะเคียนทอง ไม้แดง พะยอม ไม้สาธร ไม้ยาง ไม้ชิงชัน ไม้เต็งรัง และอื่น ๆ

สภาพโดยทั่วไปทางด้านทิศตะวันออกในพื้นที่ภูเขา มีทรัพยากรที่ราษฎรนำออกมาใช้เป็นประโยชน์ ได้แก่ ดินลูกรัง หิน กรวด ทราย เป็นต้น ทรัพยากรจำพวกแร่ธาตุชนิดต่าง ๆ ยังไม่เคยมีการอนุญาตให้นำออก

- ของป่าที่มีค่า เช่น น้ำผึ้ง มูลค้างคาว และถ่าน เป็นต้น
- สัตว์ป่า มี อาทิ เช่น เก้ง กวาง กระเจิง ลิง ค่าง หมู กระรอก นก และอื่น ๆ
- สัตว์น้ำในลำน้ำวังทอง ที่ราษฎรเคยจับได้ ปลาช่อน ซึ่งเป็นปลาน้ำจืดขนาดใหญ่

การคมนาคม

มีทางหลวงแผ่นดิน 2 สาย คือ

1. ทางหลวงสายพิษณุโลก – หล่มสัก ผ่านที่ว่าการอำเภอวังทอง ที่กม. 17 ไป ตำบลวังทอง ตำบล ชัยนาม ตำบลวังนกแอ่น ตำบลแก่งโสภา ถึงเขตอำเภอนครไทย เส้นทางสายนี้ สามารถเชื่อมโยงไปได้หลายจังหวัด โดยเฉพาะภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางได้ทุกจังหวัด

2. ทางหลวงสายวังทอง – เขาทราช แยกจากทางหลวงสายพิษณุโลก – หล่มสัก ตรงหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ผ่านตำบลวังทอง ตำบลดินทอง ตำบลหนองพระ เข้าเขตอำเภอบางกระทุ่ม อำเภอเมืองพิิจิตร อำเภอวังทรายพูน จนถึงอำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร และผ่านจังหวัดนครสวรรค์ ไปจดถนนสายเอเชีย กรุงเทพ – เชียงใหม่ ที่อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

การคมนาคมทางน้ำ มีลำน้ำแคววังทอง แควท่าหมื่นรามและลำน้ำแควน้อย ใช้สัญจรไปมาได้ เฉพาะช่วง ฤดูฝนช่วงน้ำขึ้น ใช้เรือหางยาวขนาดเล็กเป็นพาหนะเดินทาง ปัจจุบันถนนในชนบทหลายตำบล ใช้ได้ทุกฤดูกาล ทำให้การสัญจรทางน้ำลดน้อยลง

ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี

สถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นของรัฐบาล ได้แก่

1. โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 72 แห่ง
2. โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 8 แห่ง
3. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ จำนวน 1 แห่ง
4. ศูนย์การเรียนชุมชนระดับตำบล จำนวน 11 แห่ง

ด้านศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.40 มีวัด จำนวน 35 แห่ง สำนักสงฆ์ จำนวน 49 แห่ง มีพระภิกษุ จำนวน 766 รูป สามเณร จำนวน 59 รูป

ด้านวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ มีการจัดงานตามประเพณีนิยม จัดงานตามเทศกาลและวันสำคัญทางศาสนาในทุกหมู่บ้าน เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสารท วันลอยกระทง วันขึ้นปีใหม่ วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น

ด้านการสาธารณสุข

1. โรงพยาบาลระดับอำเภอ (โรงพยาบาลวังทอง) จำนวน 1 แห่ง เป็นโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง มีอาคารอำนวยการและอาคารผู้ป่วยใน 2 หลัง
2. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ จำนวน 1 แห่ง
3. สถานีอนามัยระดับตำบล จำนวน 11 แห่ง ระดับหมู่บ้าน จำนวน 8 แห่ง
4. คลินิก จำนวน 18 แห่ง
5. หน่วยควบคุมโรคติดต่อที่นำโดยแมลง ที่ 4 จำนวน 1 แห่ง
6. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จำนวน 1 แห่ง

ด้านรายได้

รายได้ของประชากร จำแนกตามขนาดรายได้ต่อปี ดังนี้

รายได้ น้อยกว่า 10,000 บาท	931	ครัวเรือน
10,000 - 19,999 บาท	2,278	ครัวเรือน
20,000 - 29,999 บาท	5,852	ครัวเรือน
30,000 - 49,999 บาท	5,563	ครัวเรือน
50,000 - 99,999 บาท	4,244	ครัวเรือน
100,000 - 499,999 บาท	2,699	ครัวเรือน
500,000 บาท ขึ้นไป	274	ครัวเรือน
ไม่ทราบรายได้	2,166	ครัวเรือน

ด้านการเกษตร

พืชเศรษฐกิจของอำเภอวังทอง พืชหลักได้แก่ข้าวเจ้า ข้าวโพด มันสำปะหลัง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง งา และละหุ่ง โดยราษฎร ในอำเภอวังทองมีการประกอบอาชีพด้านการทำนา เป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นการทำนาหว่าน นาดำ นาหว่านน้ำตม และมีการปลูกพืชสวน ผลไม้ประเภทต่าง ๆ ขณะนี้ สามารถปลูกได้ทุกอย่าง ที่มีชื่อเสียงมากขณะนี้ก็คือ เงาะ ลำไย ลิ้นจี่ น้อยหน่า มะขามหวาน ทุเรียน

ด้านการประมง

ส่วนใหญ่เป็นการประมงเพื่อขังชีพ ลักษณะเป็นค้าไม่ค่อมมี นอกจากเหลือจากการบริโภค มีผู้เลี้ยงสัตว์น้ำจำพวกปลานิล ตะเพียน ยี่สก ปลาชุก เป็นการประมงน้ำจืดมีผู้เลี้ยง และ มีแหล่งน้ำสาธารณะ

ด้านการปศุสัตว์

ราษฎรเกือบทุกคนครอบครัวจะมีการเลี้ยงสัตว์ประเภทไก่ สุกร โค กระบือ

ด้านการพาณิชย์และสถาบันการเงิน

ในเขตอำเภอมีแหล่งการค้าที่ใหญ่ จำนวน 2 แห่ง คือ ตลาดเทศบาลตำบลวังทอง เป็นแหล่งการค้าทุกชนิด และที่ตลาดทรัพย์ไพรวัลย์ ตำบลแก่งโสภา และในเขตอำเภอยังมีสถาบันการเงินอยู่ 5 แห่ง คือ

1. ธนาคารออมสิน สาขาวังทอง
2. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาวังทอง
3. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาวังทอง
4. ธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาวังทอง
5. ธนาคารทหารไทย จำกัด สาขาทรัพย์ไพรวัลย์

ที่มา : ดัดแปลงบางส่วนจากสำนักสถิติจังหวัดพิษณุโลก (2547) สมุดรายนงานสถิติจังหวัด

ภาคผนวก ข

หนังสือขอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

ที่ กส 0822.22 (อ) 7 1 1 2 3

สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์

สำนักงานเขต อ.เมืองสุโขทัย

จังหวัดสุโขทัย 61120

๒ กันยายน 2548

เรื่อง ขอรับรองวิทยฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือระดับเทียบเท่าวิทยฐานะ

เรียน ผู้อำนวยการอาวุโสสุพจน์ พงศ์มนอิน

ซึ่งมีสำเนาแล้ว โดยกองการวิทยานิพนธ์จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย จ.ส.จ. วีรวิทย์ โพธิ์ทอง นักศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ อัญญาวิทยานิพนธ์ เรื่อง ทฤษฎีรวมปัจจัยภายในการนำสิ่งมรดกสู่ในระดับท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีมรดกสิ่งสามัคคีสมรสวัดการบริหารส่วนตำบล และนิตยสารองค์การบริหารส่วนตำบล โยงคำ ตำบลวังนกแอ่น จังหวัดสุโขทัย โดยกองการวิทยานิพนธ์ ที่มอบหมายพร้อมนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวมีลักษณะได้จัดทำเรื่องมีที่เกี่ยวเนื่องกับวิทยฐานะ และได้รับการแนะนำของนายประสิทธิ์ พงษ์พานิชย์ ผู้อำนวยการอาวุโสสุพจน์ พงศ์มนอิน แต่เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการตรวจสอบวิทยฐานะของนายวีรวิทย์ โพธิ์ทอง ขอเรียนให้ทราบว่า วิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีลักษณะที่สอดคล้องกับวิทยฐานะของนายวีรวิทย์ โพธิ์ทอง ขอเรียนให้ทราบว่า วิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีลักษณะที่สอดคล้องกับวิทยฐานะของนายวีรวิทย์ โพธิ์ทอง ขอเรียนให้ทราบว่า วิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีลักษณะที่สอดคล้องกับวิทยฐานะของนายวีรวิทย์ โพธิ์ทอง

ขอเรียนให้ทราบว่า วิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีลักษณะที่สอดคล้องกับวิทยฐานะของนายวีรวิทย์ โพธิ์ทอง ขอเรียนให้ทราบว่า วิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีลักษณะที่สอดคล้องกับวิทยฐานะของนายวีรวิทย์ โพธิ์ทอง

ขอแสดงความนับถือ

ผู้อำนวยการอาวุโสสุพจน์ พงศ์มนอิน
ประธานคณะกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

สาขาวิชารัฐศาสตร์
โทรศัพท์ 0-2504-8356-9
โทรสาร 0-2503-3373

ที่ ศบ. 0522.22 ตบ. ๑ 11๑.1

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครสวรรค์
สำนักงานศูนย์วิจัยและพัฒนา
สิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๑120

๕ ธันวาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ขอเชิญวิทยากรเป็นผู้บรรยายพิเศษ เรื่อง การวิจัยผ้าใยสังเคราะห์

เรียน ผู้บริหารมหาวิทยาลัยสุโขทัยนครสวรรค์ และคณาจารย์ทุกท่าน

เรียนว่ามหาวิทยาลัยสุโขทัยนครสวรรค์ ได้ขอเชิญวิทยากร

ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาพืชสวน เพื่อเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ เรื่อง การวิจัยผ้าใยสังเคราะห์ การผลิตใยสังเคราะห์ และเทคโนโลยีสิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์ แก่คณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยนครสวรรค์ โดยวิทยากรดังกล่าวจะบรรยายพิเศษ เรื่อง การวิจัยผ้าใยสังเคราะห์ การผลิตใยสังเคราะห์ และเทคโนโลยีสิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์

การวิจัยผ้าใยสังเคราะห์ การผลิตใยสังเคราะห์ และเทคโนโลยีสิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์ เป็นหัวข้อที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์ในประเทศไทย การวิจัยผ้าใยสังเคราะห์ การผลิตใยสังเคราะห์ และเทคโนโลยีสิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์ เป็นหัวข้อที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์ในประเทศไทย การวิจัยผ้าใยสังเคราะห์ การผลิตใยสังเคราะห์ และเทคโนโลยีสิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์ เป็นหัวข้อที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์ในประเทศไทย

ขอเรียนเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาพืชสวน เพื่อเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ เรื่อง การวิจัยผ้าใยสังเคราะห์ การผลิตใยสังเคราะห์ และเทคโนโลยีสิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์ แก่คณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยนครสวรรค์

ขอแสดงความนับถือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรพงษ์ ชัยนาม
ประธานคณะกรรมการวิจัยและพัฒนา
สิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์

ศาสตราจารย์ ดร. สุรพงษ์ ชัยนาม
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนา
สิ่งทอและบรรจุภัณฑ์ใยสังเคราะห์

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดที่ 1

เลขที่

(สำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียง เลือกตั้งระดับท้องถิ่น ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาชุดวิชาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านช่วยกรุณาตอบแบบสอบถามตามข้อเท็จจริง และจะเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นความลับ จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

คำชี้แจง ตอบแบบสอบถามโดยการทำเครื่องหมาย / ในช่อง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เมื่อครั้งจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ท่านอยู่ในเขตเลือกตั้งที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

2. เพศ ชาย หญิง

3. ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม อื่นๆ(ระบุ).....

4. อายุ 18-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป

5. สถานภาพ โสด สมรส หย่าร้าง/ม่าย

6. ประกอบอาชีพ

ราชการ รัฐวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 รับจ้าง เกษตรกร ค้าขาย อื่น ๆ(ระบุ).....

7. สำเร็จการศึกษา

- ประถมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ป.ว.ช.) สูงกว่าปริญญาตรี
 มัธยมศึกษาตอนต้น ป.ว.ส. / อนุปริญญา
 มัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรี อื่น ๆ (ระบุ).....

8. รายได้ต่อเดือน

- น้อยกว่า 5,000 บาท 10,001 – 15,000 บาท 20,001 บาทขึ้นไป
 5,001 – 10,000 บาท 15,001 – 20,000 บาท

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น
ก่อนครบวาระ 60 วันของการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
และหลังจากประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2547 ท่านได้พบผู้สมัครฯ
ใช้วิธีหาเสียงอย่างไรบ้าง

	ใช่	ไม่ใช่
1. ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะได้แจกเงินให้ท่านหรือสมาชิกในครอบครัว	☐	☐
2. ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะได้แจกสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆให้ท่านหรือสมาชิก
ในครอบครัว	☐	☐
3. ท่านได้พบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะแจกเงินให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคน
อื่นๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่าน	☐	☐
4. ท่านได้พบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะได้ไปแจกสิ่งของให้ผู้มีสิทธิเลือก
ตั้งในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่าน	☐	☐
5. ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะ ได้มาให้สัญญากับหมู่บ้านหรือชุมชนของท่านว่า
เมื่อได้รับการเลือกตั้ง จะสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ เช่น ถนน ประปา ฯลฯ	☐	☐
6. ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะ ได้มาช่วยเหลือท่านโดยการสร้างหรือซ่อมแซม
เช่น ขุดบ่อน้ำ ซ่อมถนน สร้างศาลาวัด ฯลฯ	☐	☐
7. ท่านได้พบเห็นว่ามีการจัดมหรสพ เช่น การฉายภาพยนตร์ ลิเก หมอรำ ดนตรีหรือการ
แสดงอื่นๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่าน โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งฯหรือหัวหน้าคณะเพื่อหาเสียง	☐	☐
8. ท่านที่ได้ร่วมงานเลี้ยง หรือพบเห็นการจัดงานเลี้ยงฉลองในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่าน
เช่น งานฉลองวันเกิด งานฉลองอาคารเรียน งานศิษย์เก่าฯลฯ ซึ่งจัดหรือสนับสนุนการจัด
ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในหมู่บ้าน โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะ	☐	☐
9. ท่านเคยถูกหรือข่มขู่หรือถูกใช้อิทธิพลบังคับ ไม่ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงคะแนนให้
กับผู้สมัครรับเลือกตั้งฯบางคน โดยกลุ่มของผู้สมัครรับเลือกตั้งฯหรือหัวหน้าคณะ	☐	☐
10. ท่านเคยพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือคนของผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ ข่มขู่หรือใช้
อิทธิพลบังคับผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯบางคนในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่าน ไม่ให้ไปใช้สิทธิ
เลือกตั้งหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ	☐	☐

11. ท่านเคยพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งฯหาเสียง โดยกล่าว โจมตีผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามด้วย
ข้อความที่น่าจะเป็นเท็จหรือเกินความจริง
12. ท่านเคยพบว่ากลุ่มต่างๆ หรือ โรงเรียนในหมู่บ้าน หรือชุมชนจัดนำเที่ยว เช่น
ไปเที่ยวชายทะเล ต่างจังหวัด ฯลฯ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ เป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย
ให้ท่านเคยพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งฯหรือหัวหน้าหาเสียงด้วยวิธีอื่นๆ ที่ผิดกฎหมาย
รูปแบบอื่นๆ อีก เช่น.....

ส่วนที่ 3 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับ
ท้องถิ่น

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

1. การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. ด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ มักเกิดขึ้นในพื้นที่ ที่ประชาชนมีฐานะยากจน ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

2. ประชาชนส่วนใหญ่มักจะเลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. ที่มีฐานะร่ำรวย และมีชื่อเสียงในชุมชนท่าน เห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

3. ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. มักจะหาเสียงเลือกตั้ง ด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง แจกของ ฯลฯ กับประชาชนที่มีการศึกษาน้อยเนื่องจากสามารถชักจูงได้ง่าย ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

4. การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. มักจะหาเสียงด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร

5. การที่ท่านพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. หาเสียงด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียงการแจกของหรือการกระทำอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ ตำรวจ เพราะทำให้เสียเวลาและอาจ ได้รับความเดือดร้อน ท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

6. การไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. เพราะถูกชักนำหรือขอร้องหรือถูกบังคับจากผู้นำชุมชน หรือผู้ที่มีบุญคุณที่เคยให้ความช่วยเหลือกันมาก่อน ท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร
-
-
7. ในการเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. มักมีบุคคลในชุมชน/หมู่บ้าน ทำตัวเป็นหัวคะแนนมาต่อรองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งฯว่าจะจัดหาคะแนนให้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร
-
-
8. ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูงและมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. จำนวนหลายคน มักจะมีการหาเสียงโดยกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
-
-
9. ในพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกอบต. และนายกอบต.มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองระดับชาติ มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
-
-
10. การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. หาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดเลี้ยงจัดมหรสพต่างๆ ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของคนไทย ท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร
-
-

ภาคผนวก ง

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เลขที่

(สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้รับการสัมภาษณ์

1. เมื่อครั้งจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ท่านอยู่ในเขตเลือกตั้งที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด

.....โดยสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่ง สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

2. เพศ ชาย หญิง

3. ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม อื่นๆ (ระบุ).....

4. อายุ 25 - 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี

51 - 60 ปี 60 ปีขึ้นไป

5. สถานภาพ โสด สมรส หย่าร้าง/ม่าย

6. ประกอบอาชีพ

เกษตรกร รับจ้าง ค้าขาย

ธุรกิจส่วนตัว อื่น ๆ (ระบุ).....

7. สำเร็จการศึกษา

ประถมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.ว.ช.) สูงกว่าปริญญาตรี

มัธยมศึกษาตอนต้น ป.ว.ส. / อนุปริญญา อื่น ๆ ระบุ).....

มัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรี

8. รายได้ต่อเดือน

น้อยกว่า 5,000 บาท 10,001 - 15,000 บาท 20,001 บาทขึ้นไป

5,001 - 10,000 บาท 15,001 - 20,000 บาท

**ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งระดับ
ท้องถิ่น**

ก่อนครบวาระ 60 วัน ของการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และหลังจาก
ประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล / นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในวันที่ 18
กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ท่านได้พบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้ง ใช้วิธีหาเสียงอย่างไรบ้าง

1. ท่านได้พบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนซื้อเสียง แจกของ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ให้สิ่งของ
เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนน ใช่หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ในการหาเสียง ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน ได้ใช้วิธีหาเสียงโดยกล่าวโจมตีและใส่ร้ายด้วยความ
เท็จ ปลอ่ยข่าวลือ ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่มั่นใจในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ ฝ่ายตรงข้ามใช่หรือไม่
อย่างไร

.....

.....

.....

3. มีผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน ได้ให้การสนับสนุนหรือให้สัญญาว่าจะสนับสนุนในการก่อสร้าง
หรือซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์ เช่น ซ่อมถนน สร้างศาลาวัด ขุดบ่อน้ำ ฯลฯ เพื่อเป็นการหาเสียง ใช่
หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4. ส่วนใหญ่จะมีการจัดเลี้ยงต่างๆในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง โดยอ้างว่าเป็นการเลี้ยงฉลอง งานวันเกิด งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานเลี้ยงศิษย์เก่า ฯลฯ และในแต่ละแห่งก็จะมีผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะไปหาเสียง เป็นไปได้ไหมว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯหรือหัวหน้าคณะเป็นผู้จัดให้มีขึ้น เพื่อการหาเสียง ใช่หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. ในเขตเลือกตั้งของท่านมีผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะใช้อิทธิพลข่มขู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ เพื่อให้ไปลงคะแนนให้แก่ตนเอง หรือห้ามมิให้ไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่นๆ ใช่หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. ในเขตเลือกตั้งของท่าน มีผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะหาเสียงด้วยการจัดมหรสพ งานรื่นเริง เช่น จัดฉายภาพยนตร์ คอนเสิร์ต หมอรำ ลีเก เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ ใช่หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

7. ในหลายจังหวัดมีการจัดนำเที่ยวโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หัวหน้าคณะ อยากทราบว่าในเขตเลือกตั้งของท่านมีการจัดนำเที่ยว เพื่อเป็นการหาเสียง ใช่หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

8. ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งมีผู้รับสมัครเลือกตั้งหลายคนใช้เงินจำนวนมากในการหาเสียง เช่น การจัดทำแผ่นพับแนะนำตัว แผ่นโฆษณาขนาดใหญ่ จักรยานต์ประชาสัมพันธ์ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไม่ทราบว่าตามความเป็นจริงแล้วในเขตเลือกตั้งของท่านมีผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หาเสียงโดยใช้ค่าใช้จ่ายเกินวงเงินที่ กกต.กำหนด ใช่หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

9. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ นอกจากจะหาเสียงเพื่อเพิ่มคะแนนนิยม ท่านมีหน้าที่ต้องการตรวจสอบผู้สมัครรับเลือกตั้งรายอื่นๆ ว่าทำถูกต้องตามกติกาหรือไม่ ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ท่านได้พบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งฯบางคน ใช้วิธีหาเสียงที่มีความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 รูปแบบอื่นๆ อีกใช่หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียง
เลือกตั้งระดับท้องถิ่น

1. การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. ด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง การแจกของฯลฯ มักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ประชาชนมีฐานะยากจน ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
.....
.....
2. ประชาชนส่วนใหญ่มักจะเลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. ที่มีฐานะร่ำรวย และมีชื่อเสียงในชุมชนท่าน เห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
.....
.....
3. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้สมัคร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
ท่านคิดว่าทำไมจึงหาเสียงด้วยวิธีที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง
.....
.....
.....
4. ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ อบต. และนายก อบต. มักจะหาเสียงเลือกตั้ง ด้วยการใช้จ่ายเงินซื้อเสียงแจกของฯลฯ กับประชาชนที่มีการศึกษาน้อยเนื่องจากสามารถชักจูงได้ง่าย ท่านเห็นด้วยไม่อย่างไร
.....
.....
5. การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. มักจะหาเสียงด้วยการ ใช้จ่ายเงินซื้อเสียง การแจกของฯลฯ ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ท่านเห็นด้วยหรือไม่
.....
.....

6. การที่ท่านพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. หาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของหรือการกระทำอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะทำให้เสียเวลาและอาจได้รับความเดือดร้อน ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
-
-
7. การไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. เพราะถูกชักนำหรือขอร้องหรือถูกบังคับจากผู้นำชุมชน หรือผู้ที่มีบุญคุณที่เคยให้ความช่วยเหลือกันมาก่อน ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
-
-
8. ในการเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. มักมีบุคคลในชุมชน/หมู่บ้าน ทำตัวเป็นหัวคะแนนมาต่อรองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ ว่าจะจัดหาคะแนนให้ ท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร
-
-
9. ในพื้นที่ ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูงและมีการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. จำนวนหลายคน มักจะมีการหาเสียงโดยกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
-
-
10. ในพื้นที่ ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. มีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองระดับชาติ มักจะมีการหาเสียงโดยการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
-
-
11. การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. หาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดเลี้ยง จัดมหรสพต่างๆ ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของคนไทย ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร
-
-

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศษ 0522.22 (30) 3 1198

สาขาวิชา รัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
ตำบลบางพลู อ.เมืองปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๕ กันยายน 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเป็นข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลวังทอง

เนื่องด้วย จ.ศ.ศ. เจริญวิทย์ โพธิ์ทอง นักศึกษานิติศาสตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมที่ยอมรับในการก่อกวนสื่อมวลชนใน ระดับท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีการเกิดคลังสินค้าของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอมองโง จังหวัดพิจิตร ซึ่งนักศึกษาข้างต้นจะต้องการข้อมูลเพื่อทำ การวิจัยจากท่าน

สาขาฯ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดังนั้นกร เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาแนบมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณา จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี สุรฤทธิกุล
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชา รัฐศาสตร์

สาขาวิชา รัฐศาสตร์
โทรศัพท์ 0-2504 8186-7
โทรสาร 0-2503 3575

ที่ ศบ 0522.22 (บ)/ว 1128

สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
ด้านสาขาพูด อักษรไทยอักษร
จังหวัดนนทบุรี 11120

๕ กันยายน 2548

เรื่อง ขอลงนามอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลคันทอง

เรื่องด้วย จ.ส.ด. เริงวิชัย ไทห์ทอง นักศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัย สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ ทำเล้งทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมเบี่ยงเบนในการหาเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองกิจการบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งนักศึกษาจำเป็นต้องขอทราบข้อมูลเพื่อการวิจัยจากท่าน

สาขาฯ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาแนบมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี สุรฤทธิกุล)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2504-8356-9

โทรสาร 0-2503-3575

ที่ ศบ 0522.22 (10) / 24154

สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๕ กันยายน 2548

เรื่อง ขอลายอนุญาตระเบียนนักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองเอก เปรียบบริหารส่วนค้ำบสหนองพระ

ถึงคุณ จ.ศ.ด. เจริญวิทย์ โพธิ์ทอง นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมเบี่ยงเบนในภาวะหลังเลือกตั้งใน ระดับท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองเอก เปรียบบริหารส่วนตำบล หนองพระ อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งนักศึกษานี้จำเป็นต้องขอทราบข้อมูลเพื่อการวิจัยจากท่าน

สาขาฯ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในกรณีอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

LP

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี สุรฤทธิกุล)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

สาขาวิชารัฐศาสตร์
โทรศัพท์ 0-2960-8356-9
โทรสาร 0-2960-8375

ที่ ศษ 0522.22 (11) ร 4154

สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
ตำบลบางพลี อําเภอบางกรวย
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒ กันยายน 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษานำใบข้อมูลเพื่อการศึกษา

เรียน นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลแม่ระกา

เนื่องด้วย จ.ส.ต. เวียงวิทย์ โปธิ์ทอง นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ ตำบลบางพลี อําเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ขอเรียนขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษานำใบข้อมูลเพื่อการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองกิจการบริหารส่วนตำบล ในเขตอําเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งนักศึกษานักเรียนจะต้องขอทราบข้อมูลเพื่อทำการศึกษาจากท่าน

สาขาฯ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษานำใบข้อมูลเพื่อการศึกษา ตามรับ เวทน์ และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี สุรฤกษ์โชติ

ประธานคณะกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์

โทรศัพท์ โทร 0361-835609

โทรสาร โทร 0361-8374

ที่ ทบ 0522.22 (บ)/21193

สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางมูล ตำบลป่าดงหวีต
จังหวัดนนทบุรี 11120

๖ กันยายน 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรื่อง นายกองศักดิ์การบริหารส่วนตำบลสว่างพิบูล

เนื่องด้วย จ.ส.ต. เจริญวิทย์ โพธิ์ทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตำบลบางมูล ตำบลป่าดงหวีต จังหวัดนนทบุรี ศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมที่ยอมรับในการหาเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งนักศึกษาข้างต้นจะต้องขอทราบข้อมูลเพื่อทำการวิจัยจากท่าน

สาขาฯ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาแนบมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี สุรฤทธิกุล)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2504-8356-9

โทรสาร 0-2504-8375

ที่ ศบ 0522.22 (น) 2-1143

สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

๕ กันยายน 2548

เรื่อง ขอดำเนินการขอใบรับรองการเทียบโอนผลการเรียน

เรียน นายกองสวัสดิการบดีบริหารส่วนตำบลท่าหมื่นราม

เนื่องด้วย จ.ส.ด. เรืองวิทย์ ไพรีทอง นักศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมเบื้องต้นในการหาเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองสวัสดิการบดีบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งนักศึกษาจำเป็นต้องขอทราบข้อมูลเพื่อทำการวิจัยจากท่าน

สาขา ฯ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี สุรฤทธิกุล)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2504-8356-9

โทรสาร 0-2503-3575

ที่ ศษ 0522.22 (บ)/2548

สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำบลบางคูวัด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

๒ กันยายน 2548

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายตจรงค์การบริหารส่วนตำบลชัชชนาม

เนื่องด้วย จ.ส.ต. เจริญวิทย์ ไพรีทอง นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมเชิงเกมในการหาเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ นายตจรงค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งนักศึกษาดังกล่าวประสงค์ขอรบกวนขอข้อมูลเพื่อการวิจัยจากท่าน

สาขาฯ จึงเรียนมาเพื่อขอลงความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี สุรฤทธิกุล)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2504-8356-9

โทรสาร 0-2503-3575

ภาคผนวก ฉ

Print out

เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาย	173	45.5	45.5	45.5
	หญิง	207	54.5	54.5	100.0
	Total	380	100.0	100.0	

ศาสนา

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	พุทธ	371	97.6	97.6	97.6
	คริสต์	8	2.1	2.1	99.7
	อิสลาม	1	.3	.3	100.0
	Total	380	100.0	100.0	

อายุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-20	25	6.6	6.6	6.6
	21-30	63	16.6	16.6	23.2
	31-40	105	27.6	27.6	50.8
	41-50	123	32.4	32.4	83.2
	51-60	47	12.4	12.4	95.5
	61 ปีขึ้นไป	17	4.5	4.5	100.0
	Total	380	100.0	100.0	

สถานภาพ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	โสด	85	22.4	22.4	22.4
	สมรส	275	72.4	72.4	94.7
	หม้าย/หย่า	20	5.3	5.3	100.0
	Total	380	100.0	100.0	

อาชีพ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid รับราชการ	17	4.5	4.5	4.5
รัฐวิสาหกิจ	4	1.1	1.1	5.5
ธุรกิจส่วนตัว	25	6.6	6.6	12.1
รับจ้าง	110	28.9	28.9	41.1
เกษตรกร	160	42.1	42.1	83.2
ค้าขาย	32	8.4	8.4	91.6
อื่นๆ	32	8.4	8.4	100.0
Total	380	100.0	100.0	

การศึกษา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปวช./อนุปริญญา	187	49.2	49.2	49.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	68	17.9	17.9	67.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย	56	14.7	14.7	81.8
ปวส.	12	3.2	3.2	85.0
ปวช./อนุปริญญา	25	6.6	6.6	91.6
ปริญญาตรี	26	6.8	6.8	98.4
สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.1	1.1	99.5
อื่นๆ	2	.5	.5	100.0
Total	380	100.0	100.0	

รายได้ต่อเดือน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid น้อยกว่า 5,000	226	59.5	59.5	59.5
5,001 - 10,000	115	30.3	30.3	89.7
10,001 - 15,000	21	5.5	5.5	95.3
15,001 - 20,000	7	1.8	1.8	97.1
20,001 ขึ้นไป	11	2.9	2.9	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะ ได้แจกเงินให้ท่านหรือสมาชิกในครอบครัว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	25	6.6	6.6	6.6
ไม่ใช่	355	93.4	93.4	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯหรือหัวหน้าคณะ ได้แจกสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ให้ท่านหรือสมาชิกในครอบครัว

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	29	7.6	7.6	7.6
ไม่ใช่	351	92.4	92.4	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ท่านได้พบเห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะ ได้ไปแจกเงินให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านของท่าน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	54	14.2	14.2	14.2
ไม่ใช่	326	85.8	85.8	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ท่านได้พบเห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะ ได้ไปแจกสิ่งของให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านของท่าน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	54	14.2	14.2	14.2
ไม่ใช่	326	85.8	85.8	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะน ได้มาไปให้สัญญา กับหมู่บ้านหรือชุมชนของท่าน ว่าเมื่อได้รับการเลือกตั้ง จะสร้างสิ่งสาธารณูปโภคอะไรบ้าง เช่น ถนน ระบายน้ำ ฯลฯ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	100	26.3	26.3	26.3
ไม่ใช่	280	73.7	73.7	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะน ได้มาช่วยเหลือท่านโดยการสร้างหรือซ่อมแซม เช่น จุดน้ำดื่ม ซ่อมถนน สร้างศาลาโต

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	65	17.1	17.1	17.1
ไม่ใช่	315	82.9	82.9	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ท่าน ได้พบเห็น ว่ามีการจัดมหกรรม เช่น การรณรงค์เผยแพร่สินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือการแสดงอื่นๆ ในหมู่บ้านของท่าน โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือหัวหน้าคณะน เพื่อหาเสียง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	13	3.4	3.4	3.4
ไม่ใช่	367	96.6	96.6	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ท่าน ได้ไปร่วมงานกึ่ง หรือพบเห็นการจัดกิจกรรมในหมู่บ้านของท่าน เช่น งานฉลองวันเกิด งานฉลองอาคารเรียน งานคืนดีกัน ฯลฯ ซึ่งจัดหรือสนับสนุนการจัดให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในหมู่บ้าน โดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	47	12.4	12.4	12.4
ไม่ใช่	333	87.6	87.6	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ท่านเคยถูกข่มขู่หรือถูกใช้อิทธิพลบังคับ หรือไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บงคน
โดยกลุ่มของผู้สมัครรับเลือกตั้ง บงคน โดยกลุ่มของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือหัวคะแนน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	8	2.1	2.1	2.1
ไม่ใช่	372	97.9	97.9	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ท่านเคยพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ หรือคนของผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ
ข่มขู่หรือใช้อิทธิพลบังคับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง บงคน ในหมู่บ้านของท่าน
ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงคะแนนไปให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ คนอื่นๆ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	18	4.7	4.7	4.7
ไม่ใช่	362	95.3	95.3	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ท่านเคยพบผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ มาเสีง โลกกว่าใจมดีผู้สมัครมาขอตรงข้ามด้วยข้อความที่น่าจะเป็นเท็จหรือเกินความจริง

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	119	31.3	31.3	31.3
ไม่ใช่	261	68.7	68.7	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ท่านเคยพบว่ามีกลุ่มต่างๆ หรือโรงเรียนในหมู่บ้าน จังหวัดที่ชวนชวน พงไปเพื่อชวนหา
ต่างจังหวัด ฯลฯ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ เป็นผู้ชักนำให้

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่	49	12.9	12.9	12.9
ไม่ใช่	331	87.1	87.1	100.0
Total	380	100.0	100.0	

การหยั่งเสียงเลือกตั้งสมาชิก อบต.และนายก อบต. ด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ มีคนคิดในทันที ที่ประชาชนมีฐานะยากจน ใจหรือไม่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เห็นด้วย	111	29.2	29.2	29.2
ไม่เห็นด้วย	269	70.8	70.8	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ประชาชนส่วนใหญ่มักจะเลือกหรือลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต.ที่มีฐานะร่ำรวย และมีชื่อเสียงในชุมชน ใจหรือไม่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เห็นด้วย	93	24.5	24.5	24.5
ไม่เห็นด้วย	287	75.5	75.5	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. มักจะหาเสียงเลือกตั้ง ด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ กับประชาชนที่มีอิทธิพลมาก เนื่องจากคนหรือจ้างได้รวย ใจหรือไม่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เห็นด้วย	101	26.6	26.6	26.6
ไม่เห็นด้วย	279	73.4	73.4	100.0
Total	380	100.0	100.0	

การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. หาเสียงด้วยการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ถือเป็นเรื่องปกติ ควรจะเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ใจกับความคิดของท่านหรือไม่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เห็นด้วย	65	17.1	17.1	17.1
ไม่เห็นด้วย	315	82.9	82.9	100.0
Total	380	100.0	100.0	

การที่นำพบเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. มาตั้งข้อหาการใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ หรือกระทำการอื่นๆ ที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะทำให้เกิดความเสียหาย ได้รับความเดือดร้อน ใช่หรือไม่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เห็นด้วย	66	17.4	17.4	17.4
ไม่เห็นด้วย	314	82.6	82.6	100.0
Total	380	100.0	100.0	

พยานไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. เพราะถูกขู่ข่มขู่หรือถูกบังคับจากผู้มีอำนาจ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือก่อน ใช่หรือไม่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เห็นด้วย	42	11.1	11.1	11.1
ไม่เห็นด้วย	338	88.9	88.9	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ในพื้นที่ ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูงและมีบัตรสมาชิก อบต. และนายก อบต. จำนวนหลายคน มีจะ มีผลกระทบโดยตรงโดยอ้อมที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ใช่หรือไม่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เห็นด้วย	144	37.9	37.9	37.9
ไม่เห็นด้วย	236	62.1	62.1	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ในพื้นที่ ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต.

มีความเกี่ยวพันกับนักการเมืองระดับชาติจะมีผลกระทบโดยตรงโดยอ้อมที่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น การใช้เงินซื้อเสียง การแจกของ ฯลฯ ใช่หรือไม่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid เห็นด้วย	120	31.6	31.6	31.6
ไม่เห็นด้วย	260	68.4	68.4	100.0
Total	380	100.0	100.0	

การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. พยายามเลือกตั้งด้วยวิธีการจัดตั้งและจัดบริหารต่างๆ
ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมไทย ใช่หรือไม่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่ทีเดียว	78	20.5	20.5	20.5
ไม่เท่าไหร่เลย	302	79.5	79.5	100.0
Total	380	100.0	100.0	

ในการเลือกตั้งสมาชิก อบต. และนายก อบต. มักมีบุคคลในชุมชนหมู่บ้าน
ทำหน้าที่เป็นหัวคะแนนมาช่วยรณรงค์ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าจะเลือกคะแนนให้ ใช่หรือไม่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ใช่ทีเดียว	144	37.9	37.9	37.9
ไม่เท่าไหร่เลย	236	62.1	62.1	100.0
Total	380	100.0	100.0	

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	380	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	380	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.814	.820	12

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	380	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	380	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.863	.857	10

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- “กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ และคำสั่งเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2546” สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2546)
กรุงเทพมหานคร
- กัลยา วานิชย์บัญชา (2546) การใช้ SPSS FOR WINDOW ในการวิเคราะห์ข้อมูล ภาควิชาสถิติ
คณะพาณิชยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชาญศักดิ์ ถวิล (2544) “การซื้อขายคะแนนเสียงเลือกตั้ง : ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 27
กรกฎาคม 2529 ในเขตตำบลเชิงบาดาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ อ้างถึงใน สถาบัน
พระปกเกล้า (2544) “บทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อปรับปรุงระบบ
การเลือกตั้งให้ดีขึ้น” ใน รายงานการวิจัย หน้า 1-17
- “แนวคิดทางจิตวิทยาเกี่ยวกับแรงจูงใจ” ค้นคืนวันที่ 25 ตุลาคม 2548 จาก (<http://www.krirk.ac.th/education/article/10.htm>)
- ประเกียรติ นาสิมมา (2544) อ้างถึงในสถาบันพระปกเกล้า (2544) “บทเรียนจากการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น” ใน รายงานการวิจัย
หน้า 1-11
- ประสิทธิ์ การกลาง (2531) “การหาเสียงเลือกตั้งโดยมิชอบ รูปแบบและวิธีการ” รัฐสภาสาร
31, 6 (มิถุนายน) : 23-24 อ้างถึงใน จิตรจรรยา สุภาพ (2540) “การแข่งขันการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาเทศบาลเมืองมหาสารคาม พ.ศ. 2539” ใน วิทยานิพนธ์ หน้า 16 มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้นสังคมศาสตร์)
- พงษ์พันธ์ ธีวทองทวี (2542) “รูปแบบการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541” รายงานการวิจัย
ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ไพลิน เชื้อนทา (2539) “ลักษณะและการพัฒนาการของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นเทศบาลเมืองพะเยา”
รายงานการศึกษาวิจัยการค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2539) “การกระทำผิดกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ลงคะแนน” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยา เชียงกูล (2531) *ทางออกการเมืองไทย* กรุงเทพมหานคร ขงพลเทรคดิ่ง
- วิทยา โยธารินทร์ (2531) “บทบาทของหัวคะแนนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตอำเภอหนองศรีกรุง จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2532” วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาสารคาม อ้างถึงใน ประชาธิปไตย สุวรรณภักดิ์ (2539) “การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองมหาสารคาม ในวิทยานิพนธ์ หน้า 14 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้นสังคมศาสตร์)
- วิญญู วัลญู (2540) *แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนทางการเงินและประโยชน์อย่างอื่นจากรัฐและเอกชนแก่พรรคการเมือง* กรุงเทพมหานคร บี.เจ.เพลทฟรีเดเซอร์
- สถาบันพระปกเกล้า (2544) “บทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น” รายงานการวิจัย
- สมบัติ จันทรวงศ์ (2536) *เลือกตั้งวิกฤติ : ปัญหาและทางออก* กรุงเทพมหานคร โครงการจัดพิมพ์คบไฟ
- สมพร ทัดแพ (2549) นายองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง สัมภาษณ์โดย เรืองวิทย์ โพธิ์ทอง ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
- สมหมาย บุญมา (2549) ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สัมภาษณ์โดย เรืองวิทย์ โพธิ์ทอง บ้านเลขที่ 135/1 หมู่ที่ 2 ตำบลวังพิถูล อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2547) “ปัญหาการจัดการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล” รายงานการวิจัย
- สำเนียง ทองไหลมา (2549) นายองค์การบริหารส่วนตำบลไชยนาม สัมภาษณ์โดย เรืองวิทย์ โพธิ์ทอง ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนาม อำเภอวังทอง พิษณุโลก

- สุวรรณ พินิตานนท์ (2546) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล”
รายงานผลการวิจัยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์รักษาคินแดน
- เสนีย์ คำสุข (2532) “การศึกษากรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้รับการเลือกตั้ง” วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อิงชนิษฐ ศิริภาพันท์ (2538) อ่างถึงใน ไพลิน เชื้อนทา (2539) “ลักษณะและการพัฒนาการ
ของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นเทศบาลเมืองพะเยา” ใน รายงานการศึกษาวิจัยการค้นคว้าแบบอิสระ
หน้า 30 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	จำลองตรีเรืองวิทย์ โพธิ์ทอง
วัน เดือน ปีเกิด	21 กันยายน 2511
สถานที่เกิด	อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
ประวัติการศึกษา	รบ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา พ.ศ. 2538
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
ตำแหน่ง	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล